

**แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2564-2570**

**สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย**

คำนำ

การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศในปัจจุบันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านความถี่ ความรุนแรง ขอบเขตพื้นที่ ระยะเวลา และระยะเวลาของสภาพอากาศและสภาพอากาศสุดขั้ว สภาพอากาศสุดขั้วและสภาพอากาศเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อสภาพอากาศหรือตัวแปรสภาพอากาศอยู่เหนือกว่าหรือต่ำกว่าค่าเกณฑ์ปกติของตัวแปร การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบสภาพอากาศบางส่วน ได้แก่ จำนวนวันและคืนที่อากาศอบอุ่นเพิ่มขึ้น จำนวนวันและคืนที่หนาวเย็นลดลง ความถี่และความรุนแรงของอุณหภูมิที่ร้อนจัดในแต่ละวันเพิ่มขึ้น เหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้วบางอย่าง ได้แก่ น้ำท่วม ภัยแล้ง พายุเฮอริเคน และคลื่นความร้อนที่รุนแรงที่ไม่เกิดตามธรรมชาตินั้นกำลังเกิดบ่อยครั้งขึ้น

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็น “ผู้อำนวยการท้องถิ่น” มีหน้าที่หลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด โดยมีอำนาจสั่งการบรรเทาภัย จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ ให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยเร็ว รวมถึงการกำกับดูแลควบคุมการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อปพร.) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด เพื่อให้การป้องกันภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือและแนวทางในการลดผลกระทบจากสาธารณภัย และสามารถบูรณาการการแก้ไขปัญหาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานต่างๆ ตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมาย และครอบคลุมสาธารณภัยทุกประเภท

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
ผู้ช่วยผู้อำนวยการจังหวัด

สารบัญ

คำนำ	หน้า
บทที่ 1 หลักการ	
1.1 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	2
1.1.1 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	2
1.1.2 วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	2
1.1.3 วิสัยทัศน์	2
1.1.4 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ	2
1.1.5 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	3
1.1.6 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	6
1.2 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	17
1.2.1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	17
1.2.2 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	18
1.2.3 บทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด	24
1.2.4 การปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	35
1.2.5 ขอบเขตสาธารณภัย	37
1.2.6 ระดับการจัดการสาธารณภัย	37
1.2.7 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	38
1.3 แผนพัฒนาจังหวัด	44
บทที่ 2 สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณภัยของจังหวัด	
2.1 สภาพทั่วไปของจังหวัด	48
2.2 สถิติการเกิดสาธารณภัยในจังหวัด	55
2.3 สถานการณ์/ความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่	58
2.4 ปฏิทินสาธารณภัยประจำปี	65
บทที่ 3 มาตรการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยของจังหวัด	
3.1 การประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย	67
3.2 มาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่	67
3.3 การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่การปฏิบัติ	68
3.4 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง	69
บทที่ 4 การเตรียมความพร้อม	
4.1 ด้านทรัพยากรสาธารณภัย	75
4.2 ด้านบุคลากร	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3 การเตรียมการอพยพ	78
4.4 การแจ้งเตือน	81
4.5 การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว	84
4.6 การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	87
4.7 โครงสร้างองค์กร	89
4.8 การประสานองค์กรสาธารณกุศล	90
4.9 การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วน ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	91
บทที่ 5 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ	
5.1 การเผชิญเหตุ	95
5.1.1 การแจ้งเตือนภัยของหน่วยงานภาครัฐในการจัดการสาธารณภัย	95
5.1.2 การจัดการเมื่อเกิดสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550	97
5.1.3 การจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน	98
5.1.4 การบัญชาการเหตุการณ์	105
5.1.5 การสนับสนุนและการระดมทรัพยากร	108
5.1.6 การอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว	109
5.1.7 การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/ประกาศเขต การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	114
5.1.8 การตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัย	115
5.1.9 การสื่อสารและโทรคมนาคมในภาวะฉุกเฉิน	117
5.1.10 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน	121
5.1.11 การสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์	122
5.2 การบรรเทาทุกข์	124
5.2.1 การขอใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	124
5.2.2 การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment : DANA)	124
5.2.3 การรับบริจาค	125
5.2.4 การรายงานข้อมูล	126
5.3 การปฏิบัติกรณีสาธารณภัยรุนแรงเกินขีดความสามารถของจังหวัด	127

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน	
6.1 การฟื้นฟูกลับสู่สภาวะปกติ	129
6.1.1 การฟื้นฟูอาชีพของประชาชนที่ประสบสาธารณภัย	129
6.1.2 การฟื้นฟูที่อยู่อาศัยของประชาชนที่ประสบสาธารณภัย	130
6.1.3 การฟื้นฟูสุขภาพของผู้ประสบภัย	131
6.1.4 การช่วยเหลือ เยียวยา และสงเคราะห์ผู้ประสบภัย	132
6.2 การถอดบทเรียนการจัดการสาธารณภัยจังหวัด	133
6.2.1 สรุปสถานการณ์อุทกภัย ปี 2565	133
6.2.2 ผลกระทบจากเหตุอุทกภัย ปี 2565	133
6.2.3 การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี 2565	134
6.2.4 การเตรียมการรับมือภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง ปี/2565/2566	134
6.2.5 แนวทางการเตรียมการรับมือภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง ปี/2565/2566	136
6.3 แนวทางการถอดบทเรียนการจัดการสาธารณภัยของจังหวัดขอนแก่น	137
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ	
7.1 กลไกการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น	140
7.2 แนวทางการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	140
7.3 การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	142
7.4 การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น	143
พ.ศ. 2564-2570	

บทที่ 1

หลักการ

1.1 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

1.1.1 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

1) มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยการสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยเข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อนำไปสู่การประเมินความเสี่ยงและการใช้ข้อมูลความเสี่ยงประกอบการวางแผน การลงทุน และการตัดสินใจอย่างรู้เท่าทันภัย

2) ส่งเสริมการวิจัยและประยุกต์ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา โดยการยกระดับศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

3) สร้างการเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศให้ครอบคลุมทุกมิติ

4) เสริมสร้างความเข้มแข็งการบูรณาการกับทุกภาคส่วนให้ยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินของประเทศให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการทุกระดับ พร้อมทั้ง การบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว ทันท่วงที และทันต่อเหตุการณ์

5) พัฒนาระบบการฟื้นฟูอย่างยั่งยืนโดยจัดให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็วหรือดีกว่าเดิม และปลอดภัยกว่าเดิม เพื่อลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่

1.1.2 วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

1) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการปฏิบัติ (Concept of Operations : CONOPs) ให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วน ได้แก่ องค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับจังหวัดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างบูรณาการ เป็นระบบ และมีทิศทางเดียวกัน

2) เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติและทิศทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยซึ่งเป็นที่ยอมรับมาประยุกต์ใช้ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดขอนแก่น และสามารถนำมาปรับใช้ในการจัดทำแผนทุกระดับ เพื่อให้การจัดการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ เช่น แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านต่างๆ เป็นต้น

3) เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) และการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น อำเภอ ถึงระดับจังหวัด เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ “การรู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)”

1.1.3 วิสัยทัศน์

สังคมไทย สามารถลดความเสี่ยงเดิม ป้องกันความเสี่ยงใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประเทศ มีความมั่นคงอย่างปลอดภัยและยั่งยืน

1.1.4 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ ประเทศไทยได้ให้การรับรองกรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 หรือ “กรอบเช่นใด” เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558 โดยมีระยะเวลา 15 ปี ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของประเทศมีความสอดคล้องกับเป้าหมายระดับโลก คือ 4 ลด 3 เพิ่ม ภายใต้กรอบเช่นใดดังกล่าว จึงกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ ดังนี้

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย
1) การลดความสูญเสียและความเสียหาย	(1) อัตราการเสียชีวิตจากสาธารณภัย ต่อประชากร 100,000 คน (2) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย ต่อประชากร 100,000 คน (3) ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดจากสาธารณภัยโดยตรงต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (4) ความเสียหายจากสาธารณภัยที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ และการหยุดชะงักของบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมถึงสถานพยาบาลและสถานศึกษา ด้วยการพัฒนาโครงสร้างและบริการพื้นฐานให้มีความพร้อมรับมือ และสามารถฟื้นกลับได้เร็วเมื่อเกิดสาธารณภัย
2) การเพิ่มศักยภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	(1) จำนวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ประกอบด้วยประเด็นการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (2) ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน (3) ชีตความสามารถระบบเตือนภัย โดยการจัดการหาเทคโนโลยี เครื่องมือ อุปกรณ์ และประชาชนสามารถเข้าถึงการแจ้งเตือนภัยและข้อมูลความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1.1.5 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ของแผนฉบับนี้ กำหนดขึ้นตามยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 เป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของแผนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนยกระดับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่มาตรฐานตามหลักสากล เพื่อสร้างการรู้เท่าทันภัยและภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1) เป้าประสงค์

1.1) เพื่อจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยการลดความเปราะบาง และความอ่อนแอ รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

1.2) เพื่อให้ทุกภาคส่วนดำเนินมาตรการการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่

2) กลยุทธ์

2.1) พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

2.2) พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.3) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

1) เป้าประสงค์

1.1) เพื่อเสริมสร้างระบบบริหารจัดการ การวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และ ภูมิปัญญา ให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยระบบอัจฉริยะอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการรู้เท่าทันภัยให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างเสมอภาค และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จากทุกภาคส่วน

2) กลยุทธ์

2.1) พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณภัย

2.2) พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.3) พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ

2.4) ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในระดับจังหวัด อำเภอ และและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1) เป้าประสงค์

1.1) เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนัก และเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน

1.2) เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น

1.3) เพื่อยกระดับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างมีเอกภาพ

2) กลยุทธ์

2.1) เสริมสร้างการเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ

2.2) พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ

2.3) ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม

2.4) ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

1) เป้าประสงค์

1.1) เพื่อยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน เอกภาพ และยืดหยุ่น โดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2) เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างรวดเร็ว ทันท่วงที และทันต่อเหตุการณ์

1.3) เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้น้อยที่สุด

2) กลยุทธ์

2.1) พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ

2.2) พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ

2.3) เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

1) เป้าประสงค์

1.1) เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทัวถึง ต่อเนื่อง เป็นธรรม สอดรับกับความจำเป็นในการให้ความช่วยเหลือ และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ

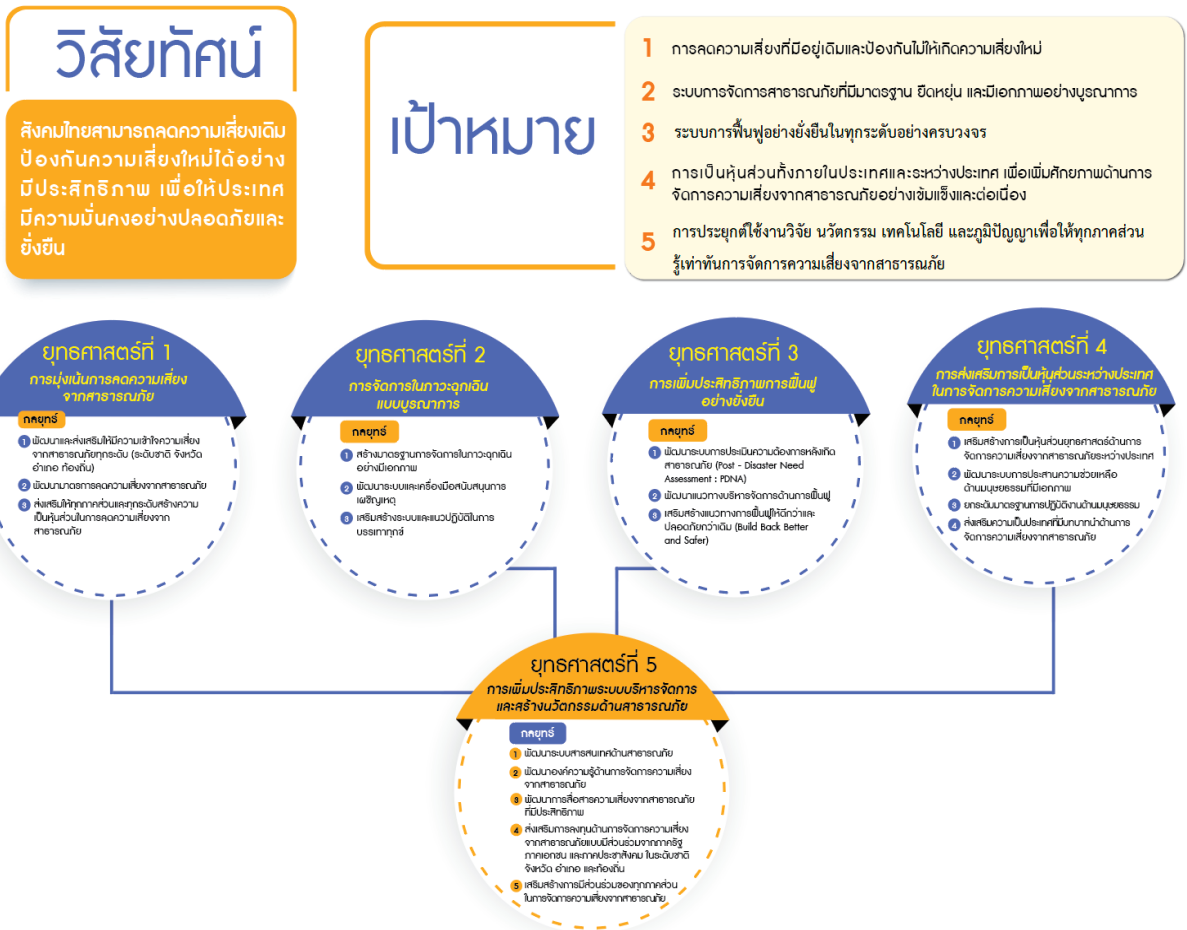
1.2) เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นฟูสภาพให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็ว หรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

2) กลยุทธ์

2.1) พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงหลังเกิดสาธารณภัย เพื่อการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม

2.2) พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู

2.3) เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

แผนภาพที่ 1-1 ผังความเชื่อมโยงเชิงยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1.1.6 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ดังนี้

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

มาตรา 14 งบประมาณรายจ่ายที่กำหนดในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม อาจจำแนกได้ดังต่อไปนี้ (1) งบประมาณรายจ่ายงบกลาง (2) งบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณ (3) งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ (4) งบประมาณรายจ่ายบุคลากร (5) งบประมาณรายจ่ายสำหรับทุนหมุนเวียน (6) งบประมาณรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ภาครัฐ (7) งบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง (8) งบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินทุนสำรองจ่ายการจำแนกรายจ่ายใดเป็นงบประมาณรายจ่ายตามประเภทที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

มาตรา 15 งบประมาณรายจ่ายงบกลาง ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจัดสรรให้แก่หน่วยรับงบประมาณใช้จ่าย โดยแยกต่างหากจากงบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณ และให้มีรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นด้วย

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

มาตรา 27 การดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการที่ก่อให้เกิดภาระต่องบประมาณ

หรือภาระทางการคลังในอนาคตตามที่ คณะกรรมการกำหนด ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการนั้นจัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ งบประมาณการรายจ่ายแหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับ โดยต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการต่อคณะรัฐมนตรี และในกรณีที่การดำเนินการก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้ของรัฐหรือของหน่วยงานของรัฐ ให้จัดทำประมาณการการสูญเสียรายได้และประโยชน์ที่จะได้รับ เสนอในการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีด้วยในการพิจารณาอนุมัติกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการตามวรรคหนึ่งให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วน ประโยชน์ที่ได้รับ และภาระทางการคลังหรือการสูญเสียรายได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ จัดทำรายงานเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับการสูญเสียรายได้ที่เกิดขึ้นจริงกับประมาณการที่ได้จัดทำตามวรรคหนึ่งเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบเป็นประจำปีทุกสิ้นปีงบประมาณ จนกว่าการดำเนินการดังกล่าวจะแล้วเสร็จ

1) งบประมาณรายจ่ายประจำปีของจังหวัด

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(1) งบประมาณกระทรวง/กรม (Function)	
ส่วนราชการ (Function)	หน่วยงานระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับท้องถิ่น ขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามภารกิจของหน่วยงานที่ดำเนินการรองรับยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น
(2) งบประมาณเชิงพื้นที่ (Area)	
(2.1) จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (Area)	(2.1.1) จังหวัดขอตั้งงบประมาณสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสำนักงานงบประมาณตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 โดยการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และ คำของบ งบประมาณ ของ จั ง หวั ด แล ะ ก ลุ่ ม จั ง หวั ด ตา ม ก ก ฎ ห ม า ย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ (2.1.2) จังหวัดขอตั้งงบประมาณและขอรับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อีกแนวทางหนึ่ง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
<p>(2.2) องค์การบริหารส่วนจังหวัด(อบจ.)</p>	<p>(2.2.1) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด (8) จัดทำกิจกรรมใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>มาตรา 46 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจจัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>(2.2.2) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>มาตรา 17 ภายใต้งบบังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน (22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด - ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรื่องหลักเกณฑ์การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในการให้บริการสาธารณะ <p>(2.2.3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 10 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ (1) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นโดยพิจารณาจาก (1.1) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมืองในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้เสนอปัญหา ความต้องการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	<p>(2.2.4) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 89 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจ่ายขาดจากเงินสะสมได้ไม่เกินร้อยละสี่สิบของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการลงทุนของปีนั้น โดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น ภายใต้เงื่อนไข... - ข้อ 91 ภายใต้บังคับข้อ 89 ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้น โดยให้คำนึงถึงฐานะการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น <p>(2.2.5) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุนหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้... <p>(2.2.6) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชน ตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 6 กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น โดยฉับพลันทันที เพื่อการดำรงชีพ หรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือระงับสาธารณภัย หรือเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน หรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชน ได้ตามความจำเป็น ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการพิจารณา <p>ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้เสนอคณะกรรมการให้ความเห็นชอบก่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 7 กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยาหรือฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> (1) กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ในพื้นที่เกิดภัย ให้รายงานอำเภอ หรือจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณำเงินทศรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (2) กรณีมิได้ประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ในพื้นที่เกิดภัยในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 11 การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉินมีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นที่ต้องแก้ไขโดยฉับพลันในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็น

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	<p>การบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย</p> <p>กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความเสียหาย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมจะไม่คุ้มค่าและการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่า ให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณโดยให้คำนึงถึงสถานะทางการคลัง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 16 (1) การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม - ข้อ 18 กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่าย ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยโครงการไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น <p>(2.2.7) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 5 ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครเพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการทำงานหรือเวลาที่เสียไป เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเบิกจ่ายได้ <p>(2.2.8) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 4 อาสาสมัครที่ได้รับคำสั่งจากผู้ อำนวยการ ผู้บัญชาการ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย แล้วแต่กรณี เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่หรือนอกเขตพื้นที่ที่ได้รับค่าใช้จ่าย... - ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครในสังกัดของตนตามข้อ 4 ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย... - ข้อ 6 กรณีมีการสั่งใช้อาสาสมัครซึ่งมิได้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ให้ต้นสังกัดเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณของส่วนราชการ
<p>(2.3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่</p>	<p>(2.3.1) ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ของตน เพื่อใช้ดำเนินการตั้งแต่ระยะก่อนเกิด ขณะเกิดและหลังเกิดสาธารณภัย โดยเฉพาะงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า และระยะยาว เช่น การอพยพ การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราวการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสาธารณสุข การสื่อสาร การรักษาความสงบเรียบร้อย และการสาธารณสุข เป็นต้น</p> <p>(2.3.2) ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของตนให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งกำหนดให้มีแผนและขั้นตอนของ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ พร้อมทั้งจัดให้มีเครื่องหมาย</p>

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	<p>สัญญาณหรือสิ่งอื่นใด ในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย</p> <p>(2.3.3) ให้มีการตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถื่นของตนตามกรอบแนวทางตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 มาตรา 56 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 3) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 4) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน (22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย<ul style="list-style-type: none"> - ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด - ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง หลักเกณฑ์การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในการให้บริการสาธารณะ 5) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงินการเก็บรักษาเงินและการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	<p>- ข้อ 89 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจ่ายขาดจากเงินสะสมได้ไม่เกิน ร้อยละสี่สิบของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการลงทุนของปีนั้น โดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น ภายใต้เงื่อนไข...</p> <p>- ข้อ 91 ภายใต้บังคับข้อ 89 ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้นให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้น โดยให้คำนึงถึงฐานะการเงิน การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น</p> <p>6) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>- ข้อ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุนหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้...</p> <p>7) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>- ข้อ 6 กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น โดยฉับพลันทันที เพื่อการดำรงชีพ หรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือระงับสาธารณภัย หรือเพื่อคุ้มครองชีวิต และทรัพย์สิน หรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชนได้ตามความจำเป็น ภายใต้ขออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการพิจารณา</p> <p>ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มียาได้น้อยให้เสนอคณะกรรมการให้ความเห็นชอบก่อน</p> <p>- ข้อ 7 กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยาหรือฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้</p> <p>(1) กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัย ให้รายงานอำเภอ หรือจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณานำเงินอุดหนุนราชการเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย</p> <p>(2) กรณีมิได้ประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ในพื้นที่เกิดภัย ในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ</p> <p>- ข้อ 11 การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นที่ต้องแก้ไขโดยฉับพลันในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย</p>

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	<p>กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความเสียหาย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมจะไม่คุ้มค่าและการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่าให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยให้คำนึงถึงสถานะทางการเงินการคลัง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 16 (1) การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉินให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม - ข้อ 18 กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่าย ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยโครงการ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น <p>8) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 5 ในกรณี ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้อง เบิกจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัคร เพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการทำงานหรือเวลา ที่เสียไป เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเบิกจ่ายได้ <p>9) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อ 4 อาสาสมัครที่ได้รับคำสั่งจากผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย แล้วแต่กรณี เพื่อ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่หรือนอกเขตพื้นที่ได้รับค่าใช้จ่ายใน อัตราต่อคนต่อวัน - ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่สามารถจ่ายค่าใช้จ่าย ให้แก่อาสาสมัครในสังกัดของตนตามข้อ 4 ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงิน การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย... - ข้อ 6 กรณีมีการสั่งใช้อาสาสมัครซึ่งมิได้สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นแห่งพื้นที่ ให้ต้นสังกัดเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณของส่วนราชการ
<p>(3) งบบูรณาการ เชิงยุทธศาสตร์ (Agenda)</p>	<p>เป็นการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ โดยการจัดทำ แผนงานยุทธศาสตร์ที่เป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลและนโยบายที่สำคัญของ ประเทศ ซึ่งมีการดำเนินงานร่วมกันหลายหน่วยงานภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ เดียวกัน</p>

2) งบกลาง

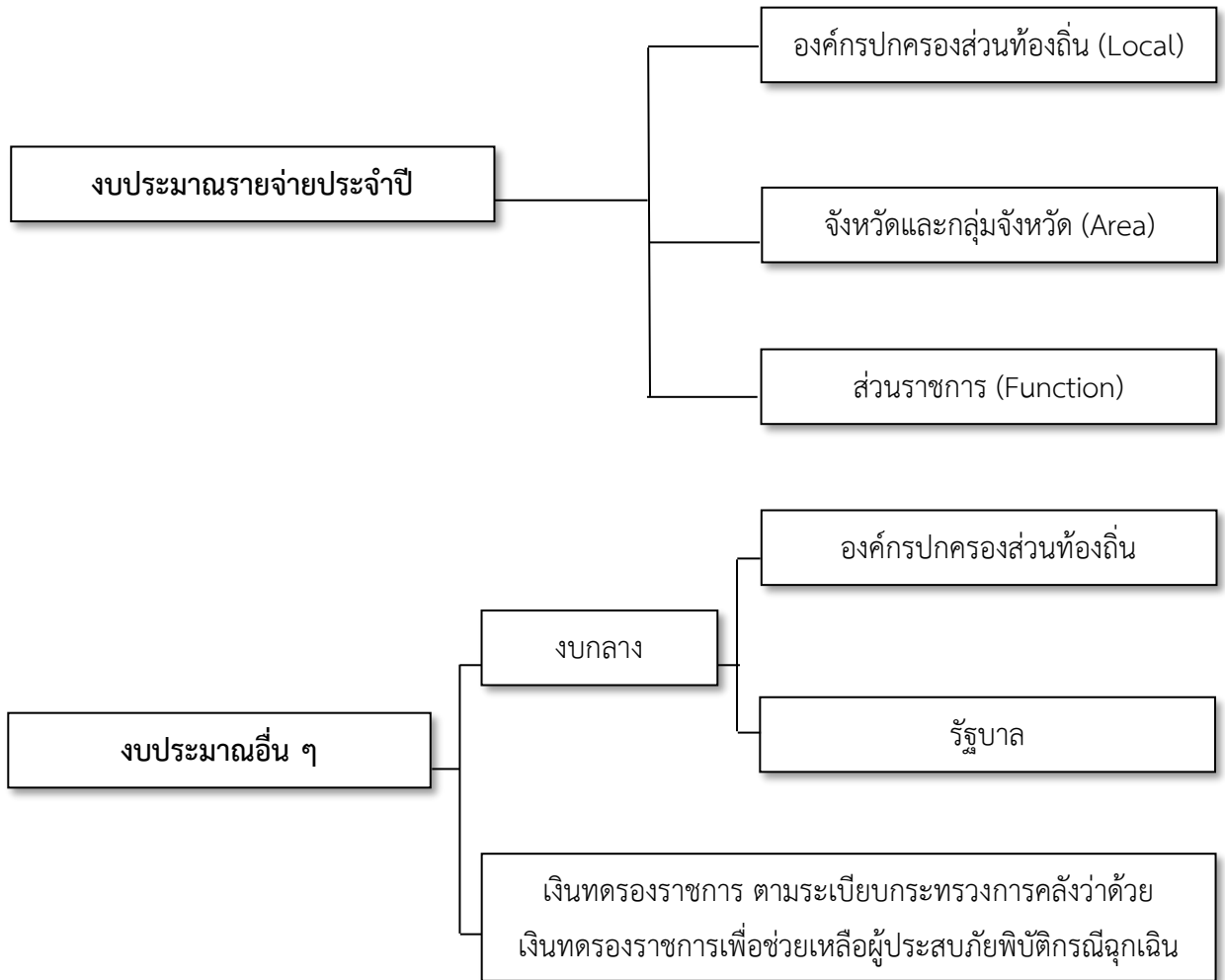
งบประมาณ	สาระสำคัญ
<p>1. เงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน</p>	<p>เมื่อคาดว่าจะเกิดภัยพิบัติขึ้นในเวลาอันใกล้ หรือเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ใดให้จังหวัด หรือส่วนราชการที่มีเงินอุดหนุนราชการใช้วงเงินอุดหนุนราชการในระหว่างที่ยังไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่าย มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการช่วยเหลือโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยมีมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่มิได้มุ่งหมายที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ใด การใช้จ่ายเงินต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนหรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยไม่สามารถใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่ได้ ซึ่งการเบิกจ่ายเงินให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราการช่วยเหลือที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยมีแนวทางการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ดังนี้</p> <p>(1) วงเงินในเชิงป้องกันหรือยับยั้ง เมื่อคาดว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน ให้จังหวัดใช้เงินในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินนั้นได้ โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ภายในวงเงินไม่เกิน 10,000,000 บาท</p> <p>ในกรณีจังหวัด ให้เป็นอำนาจของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน</p> <p>โดยการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง</p> <p>(2) วงเงินในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เมื่อภัยพิบัติฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน</p> <p>กรณีเกิดในจังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.)</p> <p>เมื่อได้มีการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแล้วให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน</p>
<p>2. เงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ โครงการตามนโยบายรัฐบาล</p>	<p>กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณนอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรหรือได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ให้ส่วนราชการขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นรายจ่าย ดังนี้</p> <p>(1) เป็นรายจ่ายเพื่อการป้องกันหรือแก้ไขสถานการณ์ อันมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ</p> <p>(2) เป็นรายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายเพื่อการเยียวยาหรือบรรเทาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะร้ายแรง</p>

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	<p>(3) เป็นรายจ่ายที่ได้รับจัดสรรงบประมาณไว้แล้วแต่มีจำนวนไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนของรัฐต้องใช้จ่ายหรือก่อนนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว</p> <p>(4) เป็นรายจ่ายที่ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ แต่มีภารกิจจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการและต้องใช้จ่ายหรือก่อนนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว</p> <p>ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลางรายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ.2562</p>

3) **เงินนอกงบประมาณ** เป็นบรรดาเงินที่ปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ หรือกรณีอื่นใด ที่ต้องนำส่งคลัง แต่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลัง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
<p>งบประมาณ สนับสนุน จากองค์กร/ หน่วยงานต่างๆ ภาคเอกชน ทั้งใน ประเทศและ ระหว่างประเทศ</p>	<p>เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานกลางในการประสานและผลักดันการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการ ข้อกำหนดและเงื่อนไขขององค์กรผู้ให้การสนับสนุน และไม่ขัดแย้งกับแนวทางการดำเนินงานในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 โดยแบ่งเป็นเงินบริจาค กองทุน และอื่นๆ ดังนี้</p> <p>(1) เงินบริจาค คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว โดยการใช้เงินบริจาคให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. 2526 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 รวมถึงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง</p> <p>(2) กองทุน คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้กองทุน รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งการใช้กองทุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 เป็นต้น</p> <p>(3) อื่นๆ คือ เงินสนับสนุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่นอกเหนือจากเงินบริจาคและกองทุน</p>

แผนภาพที่ 1-2 แสดงแหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1.2 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1.2.1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ปัจจุบันสาธารณภัยที่มีลักษณะการเกิดที่ยากแก่การคาดการณ์ผลที่เกิดขึ้น และอาจมีรูปแบบการเกิดไม่ซ้ำเดิม จึงไม่จำเป็นต้องมีการจัดการตามลำดับก่อนหลังเสมอไป (Non Linear) โดยเป็นการดำเนินการในลักษณะเป็นวงรอบ (Closed Loop) อย่างต่อเนื่องและไม่สามารถแยกส่วนเฉพาะในแง่แต่ละกระบวนการ ดังนั้น จึงเป็นการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบองค์รวม (Holistic Approach) เพื่อความปลอดภัยอย่างยั่งยืน ตั้งแต่การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุ และการบรรเทาทุกข์ตลอดจนการฟื้นฟู ซึ่งการจัดการสาธารณภัยในแต่ละช่วงเวลาการเกิดสาธารณภัยอาจมีความคาบเกี่ยวกัน (Over lap) รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการขึ้นอยู่กับความรุนแรงของภัยเป็นสำคัญ ดังแสดงในแผนภาพที่

1 – 3

แผนภาพที่ 1-3 แสดงวงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management : DRM) เพื่อความปลอดภัยอย่างยั่งยืน

1.2.2 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1) ระดับนโยบาย

1.1) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)

มีหน้าที่กำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุในมาตรา 6 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

1.2) คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.)

มีหน้าที่เสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัยของประเทศและเสนอแนะแนวทางปฏิบัติและประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐโดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564

1.3) คณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ (กภช.)

มีหน้าที่เสนอ และจัดทำมาตรการ แนวทาง นโยบาย แผนการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ แผนงานและโครงการในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

2) ระดับปฏิบัติ

2.1) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)

ทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนวยการ ควบคุม กำกับ ดูแล และประสานการปฏิบัติการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ ซึ่งแนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทที่ 5

2.2) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปก.ก.)

ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดตั้งกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง โดยมีผู้อำนวยการกลางเป็นผู้อำนวยการ มีความรับผิดชอบ ดังนี้

2.2.1) ภาวะปกติ ประสานงาน และบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยทั้งระบบ

2.2.2) ภาวะใกล้เกิดภัย เตรียมการเผชิญเหตุ ติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้ง รายงาน และเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรีตามแต่ระดับการจัดการสาธารณภัย เพื่อตัดสินใจในการรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยเรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการประกอบกำลังเริ่มปฏิบัติการ

2.2.3) ภาวะเกิดภัย อำนวยการและบูรณาการประสานการปฏิบัติ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) และขนาดกลาง (ระดับ 2) ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง รับผิดชอบในการอำนวยการ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ รวมถึงติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ รายงาน สถานการณ์ และแจ้งเตือน พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อตัดสินใจยกระดับในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย ในกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

ทั้งนี้ ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง ทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งในศูนย์ประสานการปฏิบัติของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในกรณียกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

2.3) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปก.จ.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการ รองผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการและมีองค์ประกอบดังนี้

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ผู้อำนวยการ
2. รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น (ที่ดูแลเรื่องการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) รองผู้อำนวยการ
3. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น รองผู้อำนวยการ
4. ผู้บัญชาการมณฑลทหารบก ที่ 23 กรรมการ

5. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
6. ปลัดจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
7. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
8. ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ 6 กรรมการ
9. ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 4 กรรมการ
10. ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 10 กรรมการ
11. ผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 4 ขอนแก่น กรรมการ
12. ผู้อำนวยการสำนักทางหลวง ที่ 5 กรรมการ
13. ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงชนบทขอนแก่น กรรมการ
14. หัวหน้าสำนักงานจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
15. ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
16. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น กรรมการ
17. แรงงานจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
18. จัดหางานจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
19. พัฒนาการจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
20. สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
21. เกษตรและสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น กรรมการ
22. เกษตรจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
23. ประมงจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
24. ปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น กรรมการ
25. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
26. ขนส่งจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
27. ผู้อำนวยการ สนง.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
28. ผู้อำนวยการศูนย์อู่ศูนย์นิคมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กรรมการ
29. ประชาสัมพันธ์จังหวัดขอนแก่น กรรมการ
30. ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงที่ 1 ขอนแก่น กรรมการ
31. ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงที่ 2 ชุมแพ กรรมการ
32. ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงที่ 3 บ้านไผ่ กรรมการ
33. ผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคขอนแก่น กรรมการ
34. ผู้อำนวยการสำนักงานประปา เขต 6 กรรมการ
35. อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น กรรมการ
36. ผู้อำนวยการ สนง.เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1,2,3,4,5 กรรมการ
37. ผู้อำนวยการ สนง.เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ขอนแก่น เขต 25 กรรมการ
38. ประธานมูลนิธิขอนแก่นสามัคคีอุทิศ กรรมการ
39. ประธานมูลนิธิจิตกุศล กรรมการ
40. ประธานหน่วยกู้ภัยตำรวจทางหลวงขอนแก่น กรรมการ
41. ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น กรรมการ
42. หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น กรรมการและเลขานุการ

2.4) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติงานตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย โดยมีนายอำเภอเป็นผู้อำนวยการ และมีองค์ประกอบ ดังนี้

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

ประกอบด้วย

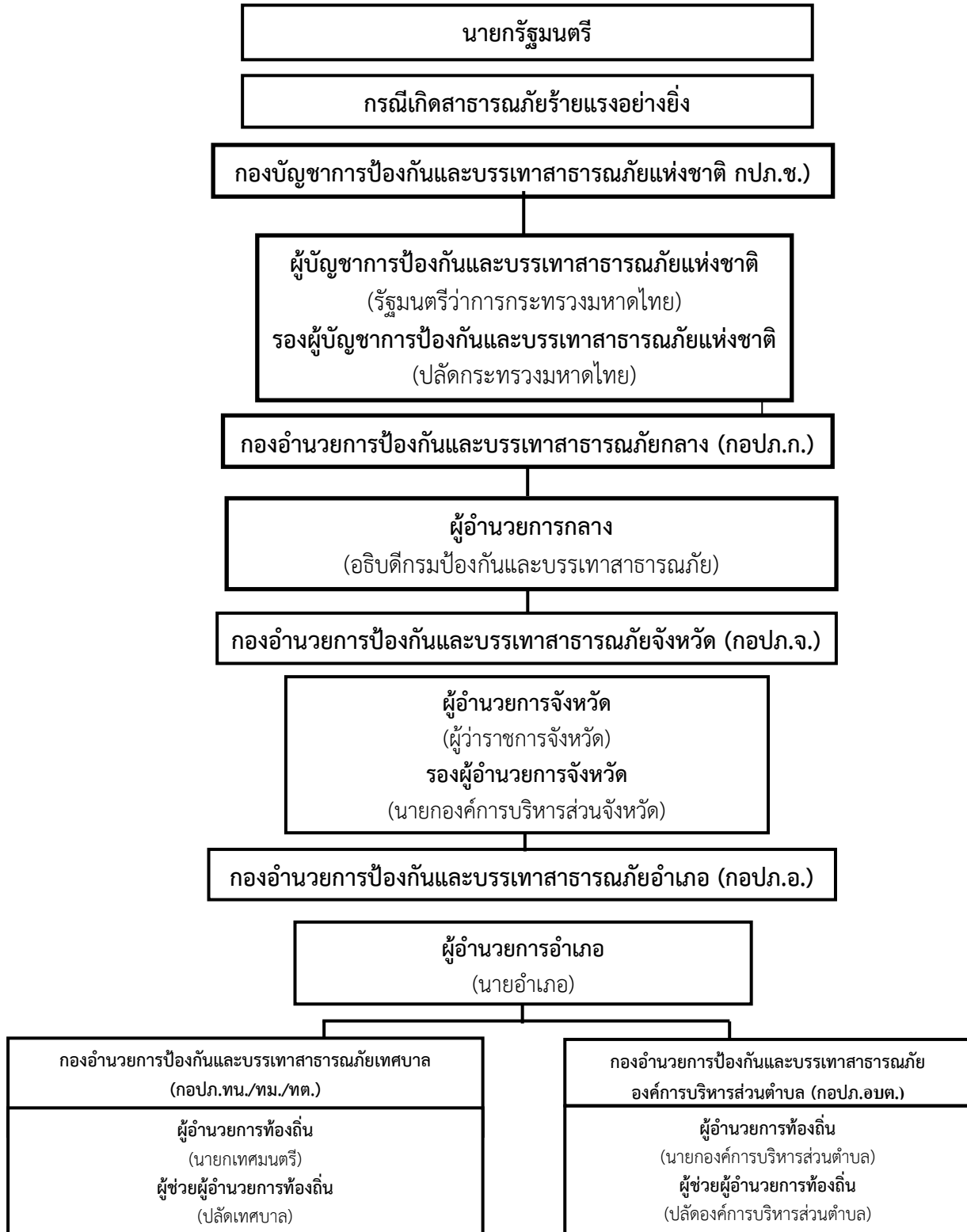
1. นายอำเภอ	ผู้อำนวยการ
2. ปลัดอำเภอ หัวหน้ากลุ่มบริหารการปกครอง	รองผู้อำนวยการ
3. ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรในเขตพื้นที่	กรรมการ
4. ผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการ
5. สาธารณสุขอำเภอ และผู้อำนวยการโรงพยาบาลอำเภอ	กรรมการ
6. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	กรรมการ
7. ผู้แทนหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางในพื้นที่	กรรมการ
8. ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
9. ผู้แทนสถานศึกษาที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
10. ผู้แทนองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
11. ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายความมั่นคง	กรรมการ และเลขานุการร่วม
12. ผู้แทนสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	กรรมการและเลขานุการร่วม

2.5) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ทน./ทม./ทต.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้ง สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเทศมนตรี เป็นผู้อำนวยการ

2.6) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอปภ.อบต.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้ง สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ ติดต่อกับหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อำนวยการ

แผนภาพที่ 1-4 แสดงกลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1.2.3 บทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด

หน่วยงานที่อยู่ภายใต้สังกัดและหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องมีบทบาทในการป้องกันและจัดการสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ดังนี้

ตารางที่ 1-1 แสดงรายนามหน่วยงานที่ปฏิบัติการในพื้นที่

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
<p>1. สำนักงานนายกรัฐมนตรี</p> <p>1.1 สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่น</p> <p>1.2 สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดขอนแก่น</p> <p>1.3 สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดขอนแก่น</p> <p>1.4 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น</p>	<p>1) ประชาสัมพันธ์ และการจัดการข่าวสารตั้งแต่ภาวะปกติ ฉุกเฉินเกิดภัย และหลังเกิดภัย</p>
<p>2. กระทรวงกลาโหม</p> <p>2.1 มณฑลทหารบกที่ 23</p> <p>2.2 กรมทหารม้าที่ 6</p> <p>2.3 กรมทหารราบที่ 8</p>	<p>1) สนับสนุนภารกิจของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติตามมาตรา 8 (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551</p> <p>2) แจ้งเตือนกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่และหน่วยงานพลเรือนในพื้นที่เสี่ยงภัย กรณีคาดว่าจะเกิดภัยจากการสู้รบหรือภัยทางอากาศ หรือการก่อวินาศกรรม</p> <p>3) ดูแลด้านการติดต่อขอรับการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือด้านสาธารณภัยจากประเทศเพื่อนบ้าน</p>
<p>3. กระทรวงการคลัง</p> <p>3.1 สำนักงานคลังจังหวัดขอนแก่น</p>	<p>1) ดูแลด้านการเงินและการคลังที่สนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>2) ดูแลด้านระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับระเบียบเงินตราของราชการ</p> <p>3) ดูแลด้านข้อกฎหมาย/ระเบียบที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>4) เปิดบัญชีรับบริจาคของจังหวัด เพื่อเป็นบัญชีกลางที่ใช้ร่วมกับอำเภอทุกอำเภอ ในการรับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย และดูแลบริหารจัดการให้เป็นไปตามระเบียบ/ข้อกฎหมาย</p>
<p>4. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา</p> <p>4.1 สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดขอนแก่น</p>	<p>1) ให้ความรู้และเผยแพร่ขอนแก่นความรู้ด้านความปลอดภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยแก่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว</p> <p>2) กำหนดมาตรการดูแลสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัย</p> <p>3) ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย</p>
<p>5. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>5.1 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น</p> <p>5.2 ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ</p> <p>5.3 ศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพ คนพิการจังหวัดขอนแก่น</p>	<p>1) เสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมให้เป็นกลไกเสริมในการทำงานป้องกันสาธารณภัยในระดับชุมชนรากฐาน</p> <p>2) สนับสนุนด้านการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย และดูแลช่วยเหลือเด็กกำพร้า คนพิการและผู้สูงอายุ ในพื้นที่ประสบภัย</p> <p>3) วางแผน ฟื้นฟู ด้านสังคม จิตใจให้แก่ผู้ประสบภัยและผู้ประสบปัญหา ทางสังคม</p> <p>4) สนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อฟื้นฟูภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว</p> <p>5) รับผิดชอบในการเตรียมการและบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว</p> <p>6) เป็นหน่วยงานหลักในการรับบริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
5.4 ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดขอนแก่น	
6. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 6.1 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น 6.2 สำนักงานเกษตรจังหวัดขอนแก่น 6.3 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น 6.4 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น 6.5 สำนักงานประมงจังหวัดขอนแก่น 6.6 สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดขอนแก่น 6.7 โครงการชลประทานขอนแก่น 6.8 สำนักงานชลประทานที่ 6	1) จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรมที่เป็นพื้นที่เสี่ยงภัย และพื้นที่ที่เกิดภัยในอดีต 2) วางแผนและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหารายปีทางด้านเกษตร 3) พัฒนาพื้นที่การเกษตรและพื้นที่ชลประทานเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย 4) ติดตามสถานการณ์ภัยและแจ้งเกษตรกรเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ 5) สำรวจและประเมินความเสียหายด้านการเกษตร เพื่อให้การช่วยเหลือตามระเบียบของทางราชการ 6) ปรับปรุง พื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่ชลประทานที่ได้รับ ความเสียหายจากสาธารณภัย เพื่อให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้ 7) ปฏิบัติการฝนหลวงและบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห อุทกภัยและภัยแล้ง 8) กำหนดแนวทางป้องกันและให้ความช่วยเหลือสัตว์เลี้ยง สัตว์เศรษฐกิจ และสัตว์งาน ไม่ให้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย
7. กระทรวงคมนาคม 7.1 สำนักงานขนส่งจังหวัดขอนแก่น 7.2 แขวงทางหลวงขอนแก่นที่ 1 7.3 แขวงทางหลวงขอนแก่นที่ 2 7.4 แขวงทางหลวงขอนแก่นที่ 3 7.5 แขวงทางหลวงชนบทขอนแก่น 7.6 สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 7 สาขาขอนแก่น	1) จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านคมนาคมให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด 2) ปรับปรุงเส้นทางและโครงข่ายคมนาคม สนับสนุนภารกิจการส่งกำลังบำรุงพร้อมทั้งแก้ไขเส้นทางเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย 3) จัดให้มีเส้นทางสำรอง เส้นทางเลี่ยง หรือทำทางชั่วคราว รวมทั้งซ่อมหรือตัดแปลงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบคมนาคม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ 4) สนับสนุนการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ประสบภัยหรือเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัย 5) สนับสนุนข้อมูลเส้นทางสัญจร เส้นทางเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัย และพื้นที่ประสบภัยสำหรับประชาชน 6) บูรณะ พื้นฟู เส้นทางคมนาคมที่ได้รับความเสียหายให้ใช้งานได้โดยเร็ว 7) จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านคมนาคม 8) ให้การสนับสนุนงานด้านการจราจรในเส้นทางรับผิดชอบที่ประสบภัย 9) ประสานงานและรับแจ้งเหตุสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉินระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาสังคม 10) สนับสนุนให้ข้อมูลเส้นทางที่ปลอดภัย เมื่อเกิดสาธารณภัย

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
<p>8. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>8.1 สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น</p> <p>8.2 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10</p> <p>8.3 สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 4</p> <p>8.4 สำนักงานทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 4</p> <p>8.5 สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 8</p> <p>8.6 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 7 (ขอนแก่น)</p> <p>8.7 สำนักงานทรัพยากรธรณี เขต 2</p>	<p>1) ประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพอากาศ สิ่งปกคลุมดิน ปริมาณน้ำฝน สถานการณ์น้ำ ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมทั้งข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยและพื้นที่ที่เกิดภัยในอดีต พร้อมทั้งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแจ้งเตือนประชาชน และเฝ้าระวัง ติดตาม สถานการณ์</p> <p>2) ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผน ควบคุม ป้องกันอันตรายจากสาธารณภัยประเภทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ไฟป่าและหมอกควัน ธรณีพิบัติภัย (ดินถล่ม แผ่นดินไหวสึนามิ และหลุมยุบ) และมลพิษต่าง ๆ เป็นต้น</p> <p>3) วางแผน ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและ สภาพแวดล้อมเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย</p> <p>4) ปรับปรุง พื้นฟู แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และเขตอุทยาน ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพเดิม และไม่เสี่ยงต่อ การเกิดภัย</p> <p>5) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการเกิด สาธารณภัย รวมทั้งวางแผนดำเนินการฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีความ สมดุลเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและสิ่งมีชีวิต</p> <p>6) ควบคุมและป้องกันสัตว์ป่าและสัตว์อพยพที่ได้รับผลกระทบ จากสาธารณภัย</p>
<p>9. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร</p> <p>9.1 สำนักงานสถิติจังหวัดขอนแก่น</p> <p>9.2 สถาบันอุตุวิทยามหาวิทยาลัยขอนแก่น</p> <p>9.3 ศูนย์อุตุวิทยามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p> <p>9.4 บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)</p> <p>9.5 บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)</p> <p>9.6 บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด (มหาชน)</p>	<p>1) แจ้งเตือนสภาวะอากาศ ข้อมูลสภาวะและการพยากรณ์อากาศ และสถิติ เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>2) จัดหาระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง ระบบสื่อสารสำรอง ตลอดจน ให้บริการฐานข้อมูลด้านสารสนเทศการสื่อสารให้สามารถใช้งานได้ในทุก สถานการณ์</p> <p>3) ให้บริการฐานข้อมูลด้านการเตือนภัยและการสื่อสารในภาวะวิกฤต ตลอดจนสนับสนุนการใช้ระบบสื่อสารสำรอง</p> <p>4) สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการสื่อสาร การจัดช่องการสื่อสาร สำรองเพื่อใช้ในภาวะฉุกเฉิน และสนับสนุนกำลังคน เพื่อบริการติดต่อสื่อสาร ได้ตลอดระยะเวลาช่วงที่ภัยเกิดและพื้นที่ภายนอก เพื่อให้การช่วยเหลือ ได้อย่างรวดเร็ว</p> <p>5) ฟื้นฟูระบบสื่อสารเพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารได้</p>
<p>10. กระทรวงพลังงาน</p> <p>10.1 สำนักงานพลังงานจังหวัดขอนแก่น</p>	<p>1) บริหารจัดการด้านก๊าซธรรมชาติในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงาน</p> <p>2) บริหารจัดการด้านน้ำมันเชื้อเพลิงในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงาน</p> <p>3) บริหารจัดการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานในสถานะฉุกเฉิน ด้านพลังงาน</p> <p>4) บริหารจัดการแผนรองรับในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงานในภาพรวม</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	5) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งพลังงาน เพื่อใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานของกอง อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อำเภอ และ อปท.ในพื้นที่ 6) จัดหาทรัพยากรด้านพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย 7) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
11. กระทรวงพาณิชย์ 11.1 สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดขอนแก่น 11.2 สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้า จังหวัดขอนแก่น	1) จัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการ ครองชีพ 2) สนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัย โดยประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้า ที่จำเป็นต่อการครองชีพ 3) จัดระบบการปันส่วนและมาตรการควบคุมราคาสินค้าและบริการ ขณะเกิดภัย 4) กำหนดมาตรการกำกับดูแลราคาสินค้าและปริมาณสินค้า เพื่อการจัดหา สินค้าที่จำเป็นในขณะเกิดสาธารณภัยและป้องปรามการฉวยโอกาสกักตุน สินค้าหรือขึ้นราคาสินค้าซ้ำเติมผู้บริโภค โดยมีการกำกับดูแลทั้งต้นทาง และปลายทาง 5) ติดตามสินค้าที่เป็นพืชผลการเกษตรในพื้นที่ประสบภัย รวมทั้งสำรวจ และประเมินความเสียหาย 6) ประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้า เพื่อส่งสินค้าเข้าแต่ละพื้นที่ให้เพียงพอกับความ ต้องการโดยเฉพาะพื้นที่ประสบภัย และให้จำหน่ายในราคาปกติ
12. กระทรวงมหาดไทย 12.1 ที่ทำการปกครอง จังหวัดขอนแก่น 12.2 สำนักงานโยธาธิการ และผังเมืองจังหวัดขอนแก่น 12.3 สำนักงานส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น 12.4 สำนักงานจังหวัดขอนแก่น 12.5 สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดขอนแก่น 12.6 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดขอนแก่น 12.7 การประปาภูมิภาค สาขาขอนแก่น 12.8 องค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่น	1) สั่งการ และประสานให้อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการ เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และพื้นที่ข้างเคียงหรือเมื่อได้รับการร้องขอ 2) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วย การขุดดินและถมดิน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการการค้าอันกระทบ ถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกแห่งสาธารณชนและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 3) ดำเนินการตามมาตรการด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย 4) สนับสนุนในการปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยและให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยฟื้นฟูและบูรณะสภาพพื้นที่ประสบภัยในกรณีที่เกิดสาธารณภัย 5) ส่งเสริมและรักษาความมั่นคงภายใน ความสงบเรียบร้อย และให้มีบริการ ประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ 6) จัดระบบการรับบริจาคเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย 7) จัดหาทรัพยากรด้านพลังงานไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 8) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานไฟฟ้าเพื่อการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย 9) บริหารจัดการด้านไฟฟ้าในสภาวะฉุกเฉินด้านพลังงาน

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
13. ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต 6 ขอนแก่น	1) สนับสนุนและปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรกล และกำลังพล แก่จังหวัดในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) ขึ้นไป 2) อำนวยการและประสานการปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย พืชพื้และบูรณะสภาพพื้นที่ประสบภัยในกรณีที่เกิดสาธารณภัย
13. สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น	ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมีหน้าที่ดังนี้ 1) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เพื่อขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัด 2) ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 3) ให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภัยอันตราย หรือ ผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย 4) แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน 5) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ 6) ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยเพื่อสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) และการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) 7) อำนวยการและประสานการปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยและ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย พืชพื้และบูรณะสภาพพื้นที่ประสบภัย 8) ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 โดยการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/เขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน โดยผู้ว่าราชการจังหวัด 9) ประสานงานหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลสภาพภูมิอากาศ สภาพน้ำในลุ่มน้ำและเขื่อนหรือที่กักเก็บน้ำ
14. กระทรวงยุติธรรม 14.1 สำนักงานยุติธรรมจังหวัดขอนแก่น 14.2 เรือนจำจังหวัดขอนแก่น	1) ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้ความรู้แก่ประชาชนทางกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิและการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย 2) สนับสนุนผู้เสียหายเมื่อได้รับการร้องขอ 3) สนับสนุนกำลังแรงงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
14.3 สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดขอนแก่น	
15. กระทรวงแรงงาน 15.1 สำนักงานแรงงาน จังหวัดขอนแก่น 15.2 สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครอง แรงงานจังหวัดขอนแก่น 15.3 สำนักงานจัดหางาน จังหวัดขอนแก่น 15.4 สำนักงานประกันสังคม จังหวัดขอนแก่น 15.5 สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ภาค 6 ขอนแก่น	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดเตรียม จัดหา แรงงานที่มีความรู้ทางเทคนิค เพื่อประโยชน์ในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) ให้การศึกษา อบรม และฝึกฝนแรงงานในสถานประกอบการ เพื่อความปลอดภัยในการทำงาน และสามารถป้องกันและรักษาความ ปลอดภัยในสถานประกอบการของตนเอง 3) สำรวจ จัดเตรียม จัดหา โดยการเรียกร้อยเกณฑ์จ้างหรือเช่าเครื่องมือ เครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 4) ตรวจสอบข้อมูลแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยเพื่อให้การ ช่วยเหลือด้านคุ้มครอง และเรียกร้อยสิทธิที่พึงได้ตามกฎหมายแรงงาน 5) ฝึกอบรมและจัดหางานให้ผู้ประสบภัย 6) จัดหน่วยให้บริการด้านประกันสังคมแก่แรงงานที่ประสบภัย 7) สนับสนุนในการปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยและให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยฟื้นฟูและบูรณะสภาพพื้นที่ประสบภัยในกรณีที่เกิดสาธารณภัย
16. กระทรวงวัฒนธรรม 16.1 สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดขอนแก่น	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดทำฐานข้อมูลโบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิง ชั่วคราวหรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด 2) จัดเตรียมพื้นที่โบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองอำนาจการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด 3) ฟื้นฟูบูรณะศาสนสถาน (ยกเว้นวัดและมัสยิด) โบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่เสียหายจากสาธารณภัยให้กลับคืนสู่สภาพเดิม
17. กระทรวงศึกษาธิการ 17.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 - 5 17.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25 17.3 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น 17.4 สถานศึกษาในพื้นที่ 17.5 ศึกษาธิการจังหวัด	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดให้มีเนื้อหาการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยทุกระดับชั้นตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับชั้นอุดมศึกษา 2) ส่งเสริมให้สถานศึกษามีบทบาทในการช่วยเหลือ/สนับสนุนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย 3) ส่งเสริมให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 4) สนับสนุนบุคลากรด้านการศึกษา เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และกองอำนาจการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ 5) สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราว

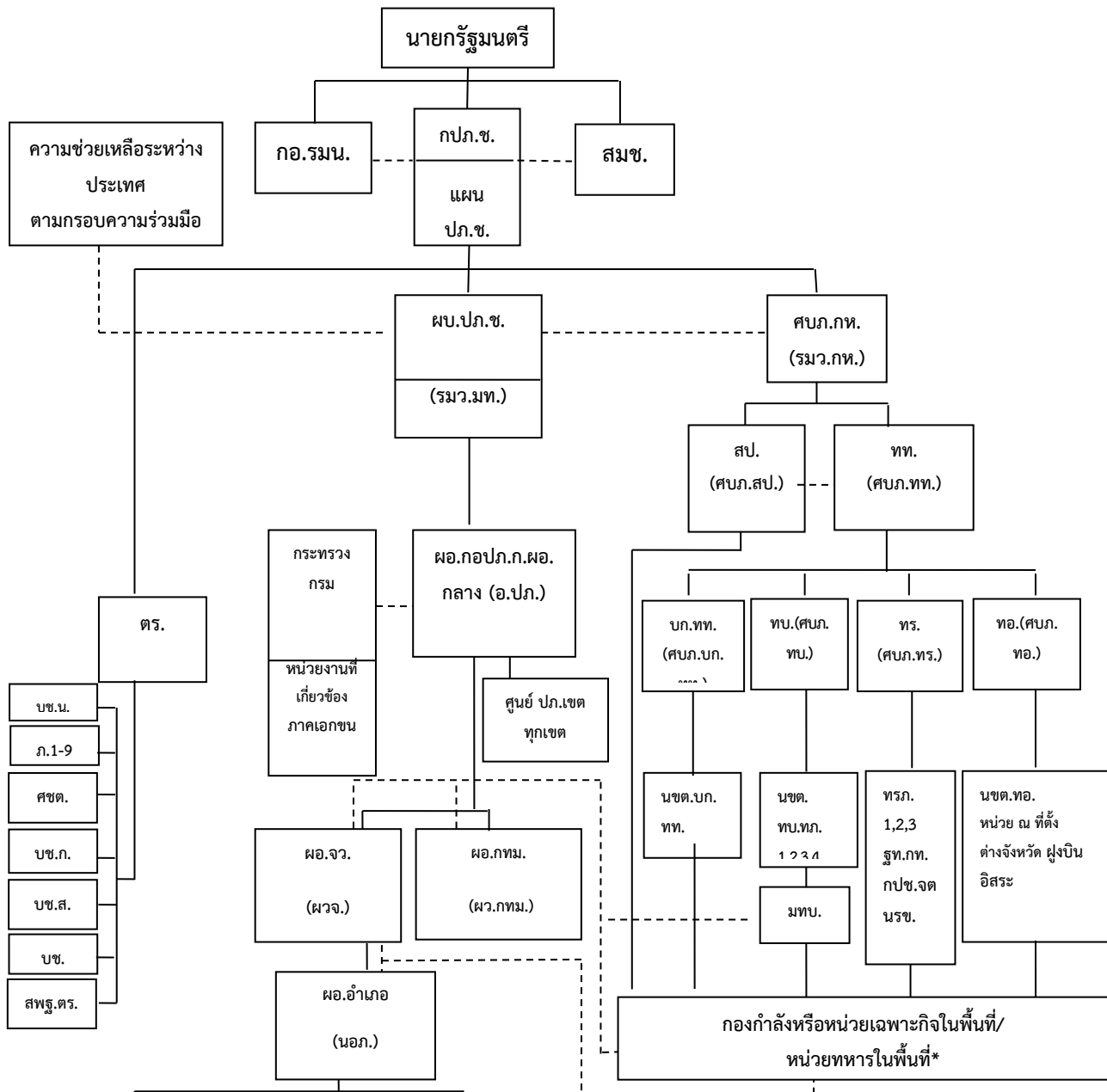
หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
<p>18. กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>18.1 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น</p> <p>18.2 โรงพยาบาลขอนแก่น</p> <p>18.3 โรงพยาบาลสิรินธรจังหวัดขอนแก่น</p> <p>18.4 สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น</p> <p>1.8.5 สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดเตรียมความพร้อมสถานพยาบาลในการรับมือกับสาธารณภัย รวมถึงพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขและอาสาสมัครให้มีความรู้ และทักษะ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานเมื่อเกิดสาธารณภัย และป้องกันตนเองจากภัย ที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน 2) จัดหาและจัดเตรียมสำรองทรัพยากรทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมถึงการพัฒนาทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉินในระดับต่างๆ ที่พร้อมปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้ประโยชน์ได้ทันทีเมื่อเกิดสาธารณภัย ได้แก่ ทีม Mini MERT ระดับอำเภอ ทีม MERT (Medical Emergency Response Team) ระดับจังหวัด ทีมเฝ้าระวังสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) เป็นต้น 3) จัดให้มีและพัฒนาระบบสื่อสารเพื่อการประสานงานและสั่งการภายในและภายนอก รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) พัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งเครื่องมือทางการแพทย์และเวชภัณฑ์ของภาครัฐ และเอกชน 5) เป็นหน่วยงานหลักด้านการแพทย์และสาธารณสุข รับผิดชอบในการตอบสนองต่อสาธารณภัย โดยประสานและจัดการให้มีศูนย์ปฏิบัติการด้านการแพทย์และสาธารณสุขในระดับต่างๆ (Public Health Emergency Operation Center: PHEOC) 6) ประสานและสั่งการหน่วยงานสังกัด พร้อมทั้ง ประสานความร่วมมือหน่วยงาน เครือข่าย ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน 7) ประสานการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรด้านการแพทย์และสาธารณสุขแบบบูรณาการ (Integrated Resource Management) จากทุกภาคส่วน 8) จัดให้มีการรักษาพยาบาลฉุกเฉิน (Emergency Care System) ครอบคลุมการแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงโรงพยาบาล การรักษาพยาบาลฉุกเฉินที่โรงพยาบาล การส่งต่อ และจัดระบบเครือข่ายบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขสนับสนุนการปฏิบัติงาน 9) จัดให้มีระบบฐานข้อมูลและความเสียหายทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขและการรายงานผลอย่างถูกต้องและรวดเร็ว 10) กำกับให้มีการคงสภาพและระดับประครองระบบบริการ ด้านการแพทย์และสาธารณสุขครอบคลุมทุกมิติ ได้แก่ มิติด้านการดูแลสุขภาพจิตใจ การอนามัยแม่และเด็ก การป้องกันและควบคุมโรค การรักษาพยาบาล การเฝ้าระวังโรคติดต่อ 11) พัฒนาระบบบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข พัฒนาสุขภาพจิตใจ สังคม และวิถีชีวิตของผู้ประสบภัย และผู้เกี่ยวข้องให้กลับคืนสู่ภาวะปกติโดยเร็ว

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	<p>12) สนับสนุนข้อมูล ความรู้ แก่ประชาชนและชุมชนในด้านการป้องกันการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การสุขาภิบาล และอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถช่วยตนเองและผู้อื่นได้</p> <p>13) พัฒนาให้มีระบบการพยากรณ์โรค และการแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้งมีการกระจายข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>14) พัฒนาวិชาการและองค์ความรู้ด้านเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค และเผยแพร่ขอนแก่นให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวปฏิบัติ</p>
<p>19. กระทรวงอุตสาหกรรม 19.1 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น</p>	<p>1) กำหนดมาตรฐานและกำกับดูแลการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบ และวิธีการอื่นที่กำหนด</p> <p>2) จัดทำแผนการจัดการสาธารณสุขให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด</p> <p>2) สนับสนุนข้อมูลและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสารเคมีและวัตถุอันตรายเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>3) จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรของแหล่งอุตสาหกรรม เพื่อใช้สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>5) ให้ความช่วยเหลือภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณสุข</p>
<p>20. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20.1 ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น 20.2 ตำรวจภูธร ภาค 4 20.3 ตำรวจตระเวนชายแดนภาค 2 20.4 กองกำกับการ 4 บก.ทล. 20.5 ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 4 20.6 กองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง 4 20.7 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว</p>	<p>1) รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง</p> <p>2) ควบคุมและบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา</p> <p>3) ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล การจัดการศพ การติดตามผู้สูญหาย และการส่งกลับ</p> <p>4) จัดระบบจราจรในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง</p> <p>5) จัดชุดเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น ชุดกู้ภัย ชุดสุนัขค้นหา ชุดเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด เป็นต้น</p> <p>6) สนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ และยานพาหนะ แก่กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่</p>
<p>21. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 21.1 สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดขอนแก่น</p>	<p>1) จัดทำฐานข้อมูลวัดที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด</p> <p>2) จัดเตรียมพื้นที่วัดที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่</p> <p>3) พื้นที่บูรณะวัดที่เสียหายจากสาธารณสุขให้กลับสู่สภาพปกติหรือดีกว่าเดิม</p>

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
<p>22. สภากาชาดไทย 22.1 สำนักงานเหล่ากาชาด จังหวัดขอนแก่น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดเตรียมโลหิต ยา เวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนเครื่องมืออุปกรณ์บริโภคน้ำเพื่อใช้ในการบรรเทาทุกข์และสงเคราะห์ผู้ประสบภัย 2) ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร เหล่ากาชาดจังหวัด และประชาชนเพื่อเตรียมพร้อมรับสาธารณภัย รวมถึงให้ความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลและการสาธารณสุขเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อประสบภัย 3) บรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุด้วยการบริการทางการแพทย์ ทั้งการรักษาพยาบาล ป้องกันโรค และสงเคราะห์เครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนอุปกรณ์และบริการอื่น ๆ ตามความจำเป็นของผู้ประสบภัย 4) ติดต่อและประสานความร่วมมือกับสภากาชาดประเทศต่างๆ ผ่านคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศและสหพันธ์กาชาด และสภาเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ 5) ร่วมรับบริจาคสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย
<p>23. ศูนย์จิตอาสาพระราชทาน 904 วปร.</p>	<p>ดำเนินกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมในรูปแบบของจิตอาสาพัฒนาจิตอาสาเฉพาะกิจ และจิตอาสาภัยพิบัติ</p>
<p>24. องค์กรเอกชน มูลนิธิ และภาคเอกชน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) สนับสนุนกองอำนาจการป้องกันและสาธารณภัยจังหวัด 2) สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 3) ร่วมปฏิบัติงานตามที่ผู้อำนาจการมอบหมายตามขีดความสามารถและทรัพยากร

หมายเหตุ

————— สายการบังคับบัญชา

----- สายการประสานงาน

* การแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามแผนบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม และหนังสือตกลงร่วมกัน ระหว่าง ผอ.จว. หรือ ผว.กทม. และ ผบ. ของทหารในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

1.2.4 การปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(1) แนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหารในพื้นที่

ในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารนั้น จะต้องมี การประสานงานระหว่างกันอย่างใกล้ชิด และพยายามเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกัน รวมทั้งดำรง การติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ ฝ่ายทหารอาจพิจารณาจัดตั้งศูนย์ประสานงานระหว่างพลเรือน

กับทหาร หรือศูนย์ปฏิบัติงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหาร ขึ้นอยู่กับระดับของหน่วยและสถานการณ์ สาธารณภัย เพื่อประชุมหารือและแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดการสาธารณภัย รวมทั้งการบรรยายสรุป สถานการณ์ประจำวัน เพื่อทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ให้ตรงกัน โดยยึดกรอบแนวทางการปฏิบัติตาม มาตรฐานหลักสากล และพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ดังนี้

- (1.1) ดำเนินการตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550
- (1.2) ดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารในการบรรเทา- สาธารณภัย
- (1.3) ดำรงการติดต่อสื่อสารและประสานการปฏิบัติอย่างใกล้ชิดระหว่างพลเรือนกับทหาร ในพื้นที่

ตารางที่ 1-2 แสดงรายนามหน่วยทหารที่ดูแลในพื้นที่จังหวัด

ลำดับ	รายนาม หน่วยทหารที่ดูแลในพื้นที่	รายละเอียด การประสานงาน	โทรศัพท์
1	มณฑลทหารบกที่ 23	กิจการพลเรือน	0-4323-6382
2	กรมทหารม้าที่ 6	กิจการพลเรือน	0-4324-1461
3	กรมทหารราบที่ 8	กิจการพลเรือน	0-4323-9807

(2) แนวทางปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม เอกชน และองค์การสาธารณกุศล

(1.1) ให้จัดเจ้าหน้าที่ ประสานงาน กับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ (กรณีเกิด สาธารณภัย) เพื่อร่วมปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ

(1.2) ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ร่วมกับองค์การสาธารณกุศลจัดทำแนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนกำลังทรัพยากร เจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ และ เครื่องมือ เพื่อการปฏิบัติงานขององค์กรปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยแต่ละระดับ

ตารางที่ 1-3 แสดงรายนามภาคประชาสังคม เอกชน และองค์การสาธารณกุศล

พื้นที่ที่รับผิดชอบ	รายนามองค์กรการกุศล	โทรศัพท์	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
เมืองขอนแก่น	- หอการค้าจังหวัดขอนแก่น	0-4333-3666	เป็นไปตามแนวทาง ข้อ (2) ซ้อย่อย (1.1)
	- สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น		
	- สโมสรโรตารีขอนแก่น	0-4322-3084	
	- สโมสรโรตารีแก่นคูณ	0-4332-1971-4	
พื้นที่ที่รับผิดชอบ	รายนามองค์กรการกุศล	โทรศัพท์	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
	- สโมสรขอนแก่นอาสาสมัครขอนแก่น	0-4322-1546	
	- สโมสรไลออนส์นครขอนแก่น		
	- สโมสรโรตารีมิตรภาพขอนแก่น	0-4333-0047	
	- มูลนิธิจิตกุศล	0-4322-2523	

	- มูลนิธิขอนแก่นสามัคคีอุทิศ - ศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชน ประจำ จังหวัดขอนแก่น	0-4322-0505	
พล	- สมาคม วี อารี กู้ภัยมิตรภาพเมืองพล	0-4341-4246	
น้ำพอง	- มูลนิธิศาลเจ้าพ่อน้ำพอง	089-7124233	
เขาสวนกวาง	- สมาคมกู้ภัยวัดป่าสว่างพร	094-2679992	
บ้านไผ่	- สมาคมพุทธญาณสมาคม เต็กก่าจีเยียงเกาะ	0-4327-2413	
ชุมแพ	- พุทธสมาคมเต็กก่าจีแซเกาะ - มูลนิธิชุมแพการกุศล	0-4331-2626 0-4331-1389	

(3) แนวทางปฏิบัติร่วมกับองค์การระหว่างประเทศ

(3.1) การรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) และมีความจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้กระทรวงการต่างประเทศ นำเรื่องเสนอสู่การพิจารณาของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติดังกล่าวข้างต้นแล้ว ให้ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศต่อไป

(3.2) ให้กระทรวงการต่างประเทศ จัดทำมาตรฐานวิธีปฏิบัติสำหรับหน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือประเทศไทยในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(3.3) กรณีที่รัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศหรือองค์กรภาคเอกชนต่างประเทศมีความประสงค์จะให้การสนับสนุนสิ่งของ กำลังเจ้าหน้าที่หรือสิ่งอื่นใด เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักรไทยให้ดำเนินการตามข้อผูกพันสัญญาข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่ได้มีการจัดทำขึ้น โดยยกเว้นอากรแก่สิ่งของนั้น ทั้งนี้ ให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

(3.4) ให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำแนวทางการปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือต่างประเทศกรณีเกิดสาธารณภัย และมีการร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศไทย โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน

1.2.5 ขอบเขตสาธารณภัย

ขอบเขตสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับนี้ ให้เป็นไปตามความหมาย “สาธารณภัย” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ดังนี้ “อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืชตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย”

1.2.6 ระดับการจัดการสาธารณภัย

ระดับการจัดการสาธารณภัยแบ่งเป็น 4 ระดับ ทั้งนี้ ขึ้นกับพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อน หรือความสามารถในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากร ที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์เป็นหลัก ดังนี้ ตารางที่ 1-4 แสดงระดับการจัดการสาธารณภัย

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และ/หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุมและสั่งการ
2	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการและบัญชาการ
3	สาธารณภัยขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ควบคุม สั่งการและบัญชาการ
4	สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุม สั่งการและบัญชาการ

1.2.7 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1) กฎหมายหลัก พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง รวม 9 ฉบับ ได้แก่

(1) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการบำบัดภัยอันตรายจากสาธารณภัย พ.ศ. 2554

(2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553

(3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2553

(4) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองกรณีผู้ประสบภัย หรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด พ.ศ. 2552

(5) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเครื่องแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2554

(6) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(7) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัคร ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560

(8) ประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่องแบบหนังสือรับรองผู้ประสบภัย

(9) ประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้จ่าย เงินอุดหนุนราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

2) กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่ง ที่สำคัญเพื่อการสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (1.1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (1.2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานด้านสาธารณสุขปโภค พ.ศ. 2540
- (1.3) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542

- (1.4) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2547
- (1.5) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2561
- (1.6) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- (1.7) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (1.8) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรแห่งชาติ พ.ศ. 2541

(2) ระเบียบกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (2.1) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562
  - หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2563
- (2.2) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ พ.ศ. 2562

- (2.3) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อใช้จ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นในการรักษาความมั่นคงของประเทศ พ.ศ. 2562

- (2.4) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อการป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2527

(3) พระราชบัญญัติ/ ระเบียบ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ

- (3.1) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497
- (3.2) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548
- (3.3) พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507
- (3.4) พระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ. 2499
- (3.5) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457
- (3.6) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558
- (3.7) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543
- (3.8) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535
- (3.9) พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. 2542
- (3.10) พระราชบัญญัติความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554
- (3.11) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ข้าราชการ ผู้ได้รับอันตรายหรือการป่วยเจ็บเพราะเหตุปฏิบัติราชการ พ.ศ. 2546
- (3.12) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551
- (3.13) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551
- (3.14) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535
- (3.15) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

- (3.16) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558
- (3.17) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558
- (3.18) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535
- (3.19) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535
- (3.20) พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. 2559
- (3.21) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530
- (3.22) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490
- (3.23) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. 2558
- (3.24) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
- (3.25) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496
- (3.26) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540
- (3.27) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528
- (3.28) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารเมืองพัทยา พ.ศ. 2542
- (3.29) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485
- (3.30) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
- (3.31) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562
- (3.32) พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. 2560
- (3.33) พระราชบัญญัติการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล พ.ศ. 2550
- (3.34) พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- (3.35) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
- (3.36) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522
- (3.37) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522
- (3.38) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522
- (3.39) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2535
- (3.40) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509
- (3.41) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485
- (3.42) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

3) กฎหมายในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่สำคัญ

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่ง ที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
1. อัคคีภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(1.1) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (1.2) พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 (1.3) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2535 (1.4) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
		(1.5) พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 ฯลฯ	
2. วาตภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(2.1) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (2.2) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 (2.3) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
3. อุทกภัย /ภัยแล้งและสึนามิ	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(3.1) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (3.2) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพ.ศ. 2558 (3.3) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 (3.4) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (3.5) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 (3.6) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
4. โรคระบาดในมนุษย์	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(4.1) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 (4.2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
5. โรคระบาดสัตว์	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(5.1) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 (5.2) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 (5.3) พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. 2558 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
6. โรคระบาดพืช	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(6.1) พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการ

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
			สาธารณภัยตามควรแก่กรณี
7. สาธารณภัยทางน้ำ / ทางทะเล	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(7.1) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (7.2) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 (7.3) พระราชบัญญัติรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562 (7.4) พระราชบัญญัติการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล พ.ศ. 2550 (7.5) พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. 2560 (7.6) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 (7.7) พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. 2490 (7.8) พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางน้ำ พ.ศ. 2496 (7.9) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (7.10) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2547 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
8. แผ่นดินไหว	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(8.1) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (8.2) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (8.3) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 (8.4) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
9. วินาศกรรม และการก่อจลาจล	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(9.1) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (9.2) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 (9.3) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 (9.4) พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
10. ภัยจากสารเคมี และวัตถุอันตราย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(10.1) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 (10.2) พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. 2559 (10.3) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 (10.4) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
11. ภัยอื่นๆ ที่กระทบต่อสาธารณชน เช่น ฝุ่นละอองขนาดเล็ก ยกตัวอย่าง เช่น ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) จากแหล่ง กำเนิดมลพิษต่าง ๆ ได้แก่ การใช้ยานพาหนะที่มีควันดำ การเผาในที่โล่ง การระบายอากาศเสียจากโรงงานและครัวเรือน	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(11.1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (11.2) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 (11.3) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 (11.4) พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 (11.5) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 (11.6) พระราชบัญญัติรักษา ความสะดวกและเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

หมายเหตุ ในกรณีที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งและข้อปฏิบัติใด มิได้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาตินี้ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ บังคับบัญชาสั่งการ ควบคุม กำกับดูแล หรือมีอำนาจหน้าที่อื่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้พิจารณานำกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งและข้อปฏิบัติอื่น ๆ มาปรับใช้ตามความเหมาะสมเพื่อสนับสนุนกฎหมายหลักในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เท่าที่กฎหมายให้อำนาจและเปิดช่องให้กระทำได้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกัน พร้อมทั้งคำนึงถึงประสิทธิภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

1.3 แผนพัฒนาจังหวัด

ความเชื่อมโยงระหว่างแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดกับแผนพัฒนาจังหวัด

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570 เป็นแผนแม่บท (Master Plan) ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทย ภายใต้วิสัยทัศน์ที่มุ่งลดความเสี่ยงเดิมป้องกันความเสี่ยงใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานประเทศมีความมั่นคงอย่างปลอดภัยและยั่งยืน โดยมีเป้าหมายการสร้างประเทศไทยให้มีความปลอดภัยอย่างยั่งยืน โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570 ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมและมีการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อให้สังคมเกิดภูมิคุ้มกัน พร้อมรับมือและฟื้นกลับอย่างรวดเร็ว ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2564 - 2570 มีเป้าหมายมุ่งสู่ “การรับรู้-ปรับตัว-ฟื้นเร็วทั่ว-อย่างยั่งยืน” (Resilience) โดยนำกรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกรอบแนวคิด ประกอบกับแนวโน้มสถานการณ์ภัยของประเทศไทยที่เพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งบทเรียนการจัดการสาธารณภัยที่ผ่านมา นำมาทบทวนและปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2564 – 2570 ให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัด

การพัฒนาจังหวัดขอนแก่น เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด “มหานครน่าอยู่ ศูนย์กลางเศรษฐกิจเชื่อมโยงภูมิภาค” โดยมีประเด็นการพัฒนาจังหวัด “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล” แผนงาน “การป้องกัน การลดผลกระทบ และการปรับตัวเพื่อรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ในการนี้ จังหวัดขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสาธารณภัยในพื้นที่ โดยกำหนดให้การบริหารจัดการสาธารณภัย เป็นประเด็นการพัฒนาที่ 6 การเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างมีส่วนร่วม มีแผนงาน/โครงการสำคัญ ดังนี้

ตารางที่ 1-5 แสดงแผนงาน/โครงการสำคัญในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแผนพัฒนาจังหวัดขอนแก่น

บัญชีรายการชุดโครงการ	งบประมาณดำเนินการ				
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567	พ.ศ.2568	พ.ศ. 2569	พ.ศ. 2570
แผนงาน/โครงการสำคัญ					
ประเด็นการพัฒนาที่ 6 การเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างมีส่วนร่วม					
แผนงานที่ 6.2 การป้องกันและลดการสูญเสียจากสาธารณภัยและภัยพิบัติ	33,874,700	30,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000
โครงการที่ 1 โครงการบริหารจัดการอุทกภัยในพื้นที่เสี่ยง	33,874,700	30,000,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000
กิจกรรมหลัก 1.1 ปรับปรุงพัฒนาแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์	14,474,900	15,000,000	15,000,000	15,000,000	15,000,000
กิจกรรมหลัก 1.2 ปรับปรุงพัฒนาเส้นทางน้ำสาธารณประโยชน์	10,249,000	10,000,000	10,000,000	10,000,000	10,000,000
กิจกรรมหลัก 1.3 เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ กำจัดสิ่งกีดขวางทางน้ำ	4,533,000	5,000,000	5,000,000	5,000,000	5,000,000
กิจกรรมหลัก 1.4 ปรับปรุงพัฒนาระบบระบายน้ำ เพื่อป้องกันปัญหามลภาวะทางน้ำในพื้นที่ชุมชน	4,617,800	5,000,000	5,000,000	5,000,000	5,000,000

บทที่ 2

สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณภัยของจังหวัด

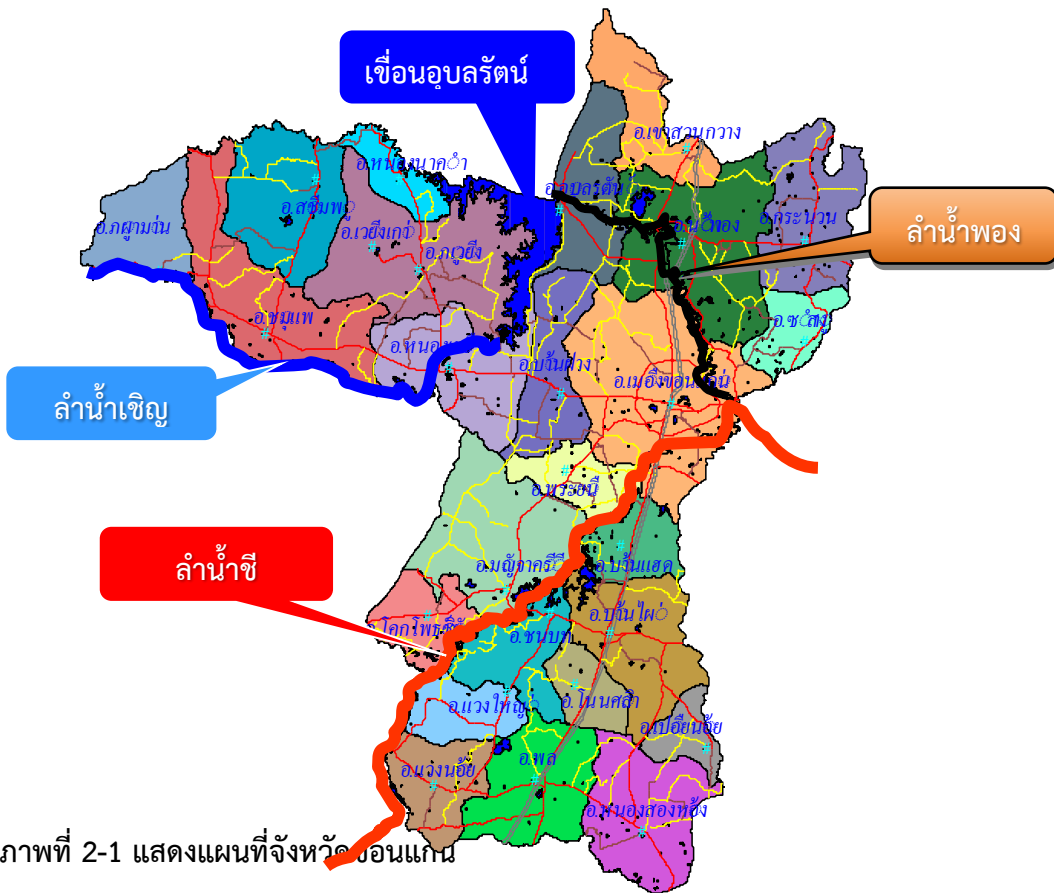
2.1 สภาพทั่วไปของจังหวัด

2.1.1 ภูมิประเทศ ที่ตั้ง

ภูมิประเทศของจังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ มีลักษณะสูงต่ำสลับเป็นลูกคลื่นลาดเทไปทางทิศตะวันออกและทิศใต้ มีที่ราบลุ่มแถบลุ่มน้ำชีและลุ่มน้ำพองซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของเขื่อนอุบลรัตน์ และเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่ใช้หล่อเลี้ยงพื้นที่การเกษตรในหลายอำเภอ เช่น อำเภอน้ำพอง อำเภอหนองเรือ อำเภออุบลรัตน์ และอำเภอภูเวียง ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 - 17 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 - 103 องศาตะวันออก ซึ่งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 445 กิโลเมตร มีพื้นที่ 10,885.99 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6.8 ล้านไร่ พื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ย 100 - 200 เมตร

(1) อาณาเขต

- ทิศเหนือ - ติดกับจังหวัดอุดรธานี เลย และหนองบัวลำภู
- ทิศใต้ - ติดกับจังหวัดนครราชสีมา และบุรีรัมย์
- ทิศตะวันออก - ติดกับจังหวัดกาฬสินธุ์ และมหาสารคาม
- ทิศตะวันตก - ติดกับจังหวัดชัยภูมิ และเพชรบูรณ์

แผนภาพที่ 2-1 แสดงแผนที่จังหวัดขอนแก่น

(2) ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดขอนแก่น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทย ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัดขอนแก่นมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป ส่วนมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้น

จากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

(3) ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดขอนแก่น พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

(3.1) ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทยและบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็น จะแผ่ลงปกคลุมประเทศไทยตอนบนในช่วงดังกล่าว ทำให้อากาศโดยทั่วไปบริเวณจังหวัดขอนแก่นจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวัน สำหรับเดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม

(3.2) ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงว่างของฤดูมรสุม จะมีลมใต้และลมตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

(3.3) ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย โดยมีร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเคลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

(4) อุณหภูมิ

เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและภูเขาเตี้ยๆ อากาศ จึงค่อนข้างร้อนอบอ้าวในช่วงฤดูร้อน และอากาศค่อนข้างหนาวเย็นในช่วงฤดูหนาว โดยอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 26.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.3 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.8 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี วัดอุณหภูมิสูงสุดได้ 42.8 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2501 และ 29 เมษายน 2503 (ที่สถานีตรวจอากาศขอนแก่น อำเภอเมืองขอนแก่น) ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็นมากที่สุดในเดือนธันวาคมถึงมกราคม วัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ 4.0 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2517 (ที่สถานีอากาศเกษตรท่าพระ อำเภอเมืองขอนแก่น)

(5) ปริมาณน้ำฝน

เนื่องจากจังหวัดขอนแก่นมีเทือกเขาเพชรบูรณ์และเทือกเขาตองพญาเย็นอยู่ทางทิศตะวันตก ส่วนเทือกเขาสันกำแพงและเทือกเขาพนมดงรักอยู่ทางทิศใต้เป็นแนวกันไม่ให้มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมบริเวณจังหวัดขอนแก่นได้เต็มที่ ทำให้มีปริมาณฝนน้อยโดยเฉพาะบริเวณอำเภอแวงใหญ่ อำเภอแวงน้อย และอำเภอโคกโพธิ์ชัย ซึ่งมีปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดปีต่ำกว่า 900 มิลลิเมตร นอกจากนี้ฝนที่ตกในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่เป็นฝนเนื่องมาจากอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวจากทะเลจีนใต้เข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย ปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดปีของจังหวัดขอนแก่น 1,246.8 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันที่ฝนตก 109 วัน สำหรับปริมาณฝนมากที่สุดใน 24 ชั่วโมง วัดได้ 196.3 มิลลิเมตร เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2534

(6) พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านหรือเข้าสู่จังหวัดขอนแก่น มีแหล่งกำเนิดจากทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก โดยเคลื่อนตัวผ่านประเทศเวียดนาม กัมพูชาและลาวก่อนจะเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งทำให้พายุมีกำลังอ่อนลงอยู่ในชั้นพายุดีเปรสชันเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ไม่เกิดความเสียหายมากนัก แต่ยังคงทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมากจนก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันได้ในบางพื้นที่ สำหรับช่วงเวลาที่พายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวผ่านจังหวัดขอนแก่น เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม เป็นต้นไปจนถึงเดือนพฤศจิกายน โดยเฉพาะเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคมเป็นช่วงที่พายุหมุนเขตร้อนมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดขอนแก่นได้มากที่สุด

จากสถิติในคาบ 66 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 – 2559 พบว่า พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านจังหวัดขอนแก่น มีทั้งหมด 17 ลูก และส่วนใหญ่มีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชัน โดยเคลื่อนเข้ามาในเดือนกรกฎาคม 2 ลูก (2505, 2521) เดือนสิงหาคม 1 ลูก (2534) เดือนกันยายน 6 ลูก (2507, 2521(2), 2522, 2523, 2525) เดือนตุลาคม 6 ลูก (2495, 2504, 2506, 2509, 2510, 2529) และเดือนพฤศจิกายน 1 ลูก (2539) ส่วนที่เคลื่อนตัวผ่านขณะที่มีกำลังแรง เป็นพายุโซนร้อนมีจำนวน 1 ลูก โดยเคลื่อนเข้ามาในเดือนกันยายน (2512) (ที่มา : ศูนย์ภูมิอากาศ สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา มิถุนายน 2560)

สถิติข้อมูลปริมาณน้ำฝนของจังหวัดขอนแก่น เปรียบเทียบย้อนหลัง 10 ปี (2552-2561) ฝนตกมากที่สุดในปี 2560 วัดได้ 1,426.6 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 140 วัน ฝนตกน้อยที่สุดในปี 2556 วัดได้ 943.1 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 109 วัน (ที่มา : ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน)

(7) การปกครอง

- จังหวัดขอนแก่น แบ่งการปกครองออกเป็น 26อำเภอ 198ตำบล 2,331 หมู่บ้าน และ398 ชุมชน
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 225 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง, เทศบาลนคร 1 แห่ง, เทศบาลเมือง 6 แห่ง, เทศบาลตำบล 77 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 140 แห่ง (ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น ปี 2564)

- หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค 33 ส่วนราชการ
  - หน่วยงานราชการส่วนกลางและรัฐวิสาหกิจ 227 หน่วยงาน
- (ที่มา : สำนักงานจังหวัดขอนแก่น 2564)

(8) ประชากร

ประชากรของจังหวัดขอนแก่น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563 จำนวน 1,794,531 คน เป็นชาย 882,462 คน คิดเป็นร้อยละ 49.2 ของประชากรทั้งหมด และเป็นหญิง 912,069 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 ของประชากรทั้งหมด ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีจำนวน 512,008 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 ส่วนประชากรที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีจำนวน 1,282,523 คน หรือร้อยละ 71.5 ความหนาแน่นของประชากรทั้งจังหวัดเท่ากับ 164.8 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 2.8 คน จำนวนบ้าน 640,781 หลัง

ตาราง 2-1 จำนวนประชากรและจำนวนบ้านเรือนในจังหวัดขอนแก่น ปี 2563

ที่/อำเภอ	รวม (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	บ้านเรือน (หลัง)
1. เมืองขอนแก่น	415,594	199,898	215,696	205,171
2. บ้านฝาง	55,015	27,345	27,670	18,762
3. พระยืน	34,708	16,888	17,820	11,015
4. หนองเรือ	93,067	46,050	47,017	27,506

ที่/อำเภอ	รวม (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	บ้านเรือน (หลัง)
5. ชุมแพ	123,802	61,219	62,583	43,797
6. สีชมพู	77,553	38,508	39,045	23,728
7. น้ำพอง	113,729	56,287	57,442	35,966
8. อุดรรัตน์	44,454	22,105	22,349	12,679
9. กระนวน	78,267	38,758	39,509	24,573
10. บ้านไผ่	99,861	49,152	50,709	35,279
11. เปือยน้อย	20,111	10,062	10,049	5,778
12. พล	86,477	42,600	43,877	27,906
13. แวงใหญ่	29,356	14,483	14,873	8,107
14. แวงน้อย	41,876	20,809	21,067	12,571
15. หนองสองห้อง	76,954	38,231	38,723	23,149
16. ภูเวียง	71,940	35,724	36,216	21,933
17. มัญจาคีรี	70,493	34,908	35,585	23,298
18. ชนบท	47,949	23,421	24,528	14,819
19. เขาสวนกวาง	38,203	19,042	19,161	11,725
20. ภูผาม่าน	23,157	11,574	11,583	7,082
21. ชำสูง	23,508	11,575	11,933	7,133
22. โคกโพธิ์ไชย	25,269	12,568	12,701	7,947
23. หนองนาคำ	23,780	11,812	11,968	6,631
24. บ้านแฮด	32,784	16,223	16,561	10,465
25. โนนศิลา	26,620	13,311	13,309	8,164
26. เวียงเก่า	20,004	9,909	10,095	5,597
รวม	1,794,531	882,462	912,069	640,781

ที่มา : สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

(9) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดขอนแก่น (GPP)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดขอนแก่น ณ ราคาประจำปี 2560 มีมูลค่าจำนวน 204,122 ล้านบาท เป็นอันดับ 2 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือรองจากจังหวัดนครราชสีมา และอันดับ 15 ของประเทศ อัตราการเติบโต ปี 2556-2560 เฉลี่ย 1.88% (อัตราการเติบโตของ GPP ปี 2554-2560 เฉลี่ย 4.87%) มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (Per Capita GPP) สูงเป็นอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยอยู่ที่ 117,560 บาท/คน/ปี และเป็นอันดับที่ 31 ของประเทศ และมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

(10) พลังงาน

จังหวัดขอนแก่น เป็นพื้นที่ที่มีสถานประกอบการกิจการน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซจำนวนมาก เนื่องจากมีประชากรจำนวนมากและมีพื้นที่ขนาดใหญ่ รวมทั้งยังเป็นศูนย์กลางการกระจายน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 2-2 แสดงจำนวนสถานประกอบการน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซจังหวัดขอนแก่น ระหว่างปี 2559-2564

ที่	รายการ	ข้อมูลสถานประกอบการ					
		ปี 2559 (แห่ง)	ปี 2560 (แห่ง)	ปี 2561 (แห่ง)	ปี 2562 (แห่ง)	ปี 2563 (แห่ง)	ปี 2564 (แห่ง)
1	คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซ	6	9	9	9	9	9
2	สถานีบริการก๊าซธรรมชาติ(NGV)	9	9	9	9	9	9
3	สถานีบริการก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG)	61	56	56	56	56	56
4	สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง	667	667	667	669	667	669
5	สถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง	38	40	43	55	43	55
6	สถานที่ใช้ก๊าซ	22	27	32	40	32	40
7	สถานีบรรจุก๊าซ	13	14	14	14	14	14
8	ผู้ขนส่งน้ำมันตามมาตรา 12	87	89	92	99	92	99
9	ผู้ขนส่งก๊าซ	10	10	10	10	10	10
10	อื่นๆ (ร้านจำหน่ายก๊าซ LPG)	680	730	730	730	730	730
	รวม	1,593	1,651	1,662	1,691	1,662	1,691

ที่มา : สำนักงานพลังงานจังหวัดขอนแก่น ปี 2564

(11) อุตสาหกรรม

จังหวัดขอนแก่น มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตจากกระทรวงอุตสาหกรรม รวมทั้งสิ้นจำนวน 4,197 โรงงาน มีเงินลงทุน 121,321,716,497 บาท มีการจ้างงาน 59,974 คน (เป็นชาย 32,675 คน และหญิง 27,299 คน) แบ่งเป็น 3 จำพวก ดังแสดงในตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงอุตสาหกรรม

จำพวก ที่	จำนวน โรงงาน	เงินทุน	คนงาน ชาย	คนงาน หญิง	คนงาน รวม	แรงม้า
1	2,750	266,456,040	3,439	134	3,573	32,913
2	482	1,005,275,585	2,392	1,222	3,614	13,284.01
3	965	120,049,984,872	26,844	25,943	52,787	3,337,446.02
รวม	4,197	121,321,716,497	32,675	27,299	59,974	3,383,643.59

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น ข้อมูล ณ กันยายน 2564

หมายเหตุ -โรงงานจำพวกที่ 1 หมายถึง โรงงานขนาดเล็ก ไม่มีปัญหามลพิษและสามารถประกอบกิจการโรงงานไปได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตได้แก่ โรงงานบางประเภทที่ใช้เครื่องจักรไม่เกิน 20 แรงม้า และคนงานไม่เกิน 20 คน แต่ทั้งนี้มิใช่เป็นกฎตายตัว เพราะโรงงานขนาดเล็กบางประเภทที่มีปัญหามลพิษ ก็ถูกจำแนกไว้เป็นจำพวกที่ 3

-โรงงานจำพวกที่ 2 หมายถึง โรงงานขนาดกลาง ไม่มีปัญหามลพิษหรือหากมีก็เล็กน้อยและสามารถตั้งโรงงานไปก่อนได้ หากแต่เมื่อจะเริ่มเดินเครื่องจักร ผู้ประกอบการโรงงานต้องแจ้งแก่ทางราชการทราบ ได้แก่ โรงงานบางประเภทที่ใช้เครื่องจักรไม่เกิน 50 แรงม้า และคนงานไม่เกิน 50 คน

-**โรงงานจำพวกที่ 3** หมายถึง **โรงงานขนาดใหญ่** ที่มีปัญหามลพิษ หรือที่เสี่ยงต่ออันตราย และผู้ประกอบการต้องขออนุญาตก่อนจะตั้งโรงงาน การพิจารณาว่ากิจการของผู้ประกอบการโรงงานจัดจำแนกอยู่จำพวกใด ให้ตรวจสอบดูจากบัญชีท้ายกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

(12) เกษตรกรรม

จังหวัดขอนแก่นมีพื้นที่การเกษตร 4,218,803 ไร่ (ร้อยละ 62.01 ของพื้นที่จังหวัด) โดยพืชที่สำคัญ คือ ข้าว มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน และสัตว์เศรษฐกิจสำคัญ คือ โคเนื้อ สุกร ไก่เนื้อ และโคนม ดังนี้ (ข้อมูลเกษตรจังหวัดขอนแก่น ปี 2560)

พืชเศรษฐกิจ

ข้าวนาปี มีเนื้อที่ปลูก 2,327,116 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 2,048,005 ไร่ ผลผลิตรวม 700,262 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 342 กิโลกรัมต่อไร่

ข้าวนาปรัง มีเนื้อที่ปลูก 139,912 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 138,827 ไร่ ผลผลิตรวม 78,364 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 564 กิโลกรัมต่อไร่

มันสำปะหลัง มีเนื้อที่ปลูก 232,674 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 216,644 ไร่ ผลผลิตรวม 737,716 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 3,405 กิโลกรัมต่อไร่

อ้อย มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 534,386 ไร่ ผลผลิตรวม 4,927,035 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 9,220 กิโลกรัมต่อไร่

(13) ทรัพยากรน้ำผิวดิน

(13.1) **น้ำผิวดิน** จังหวัดขอนแก่นมีลำน้ำที่สำคัญไหลผ่าน 3 สาย ดังนี้

(13.1.1) **ลำน้ำพอง** มีต้นกำเนิดจากภูกระดึงและเทือกเขาสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักกับกลุ่มน้ำชีไหลผ่าน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย และ อำเภออุบลรัตน์, อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น และไหลบรรจบแม่น้ำชีที่ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีการก่อสร้างเขื่อนอุบลรัตน์กั้นลำน้ำพองที่ อำเภออุบลรัตน์ เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าและการชลประทาน มีพื้นที่ชลประทานประมาณ 258,000 ไร่ โดยการก่อสร้างฝายหนองหวายเพื่อทดน้ำ ที่อำเภอลำพอง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย ลำน้ำพองสามารถแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1) **ลำน้ำพองตอนบน** ซึ่งอยู่เหนือเขื่อนอุบลรัตน์ ลำน้ำสาขาประกอบด้วย หนองโก ลำน้ำพวย ห้วยทรายขาว ลำน้ำมอ ห้วยแกน และห้วยช้างงาน ซึ่งไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์

2) **ลำน้ำพองตอนล่าง** ซึ่งอยู่ท้ายเขื่อนอุบลรัตน์ ลำน้ำสาขาประกอบด้วย ห้วยทราย ห้วยคุ่มมุ่ม ห้วยยาง ห้วยโจด ห้วยเสือเต้น ห้วยเสียว ห้วยแกัด ห้วยใหญ่ ห้วยสายบาตร และ ห้วยพระคือ

(13.1.2) **ลำน้ำเชิญ** มีต้นกำเนิดจากสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักและกลุ่มน้ำชีในจังหวัดชัยภูมิ และ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น และไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์ที่ อำเภอหนองเรือ จ.ขอนแก่น

(13.1.3) **ลำน้ำชี** มีต้นกำเนิดจากสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักและกลุ่มน้ำชีใน จังหวัดชัยภูมิ ไหลเข้าสู่จังหวัดขอนแก่นบริเวณ อำเภอแวงน้อย ไหลผ่านอำเภอแวงใหญ่ อำเภอชนบท อำเภอมีชัยบุรี อำเภอบ้านไผ่ และอำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ไหลผ่าน จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร และบรรจบแม่น้ำมูล ที่จังหวัดอุบลราชธานี ความยาว 900 กิโลเมตร

(13.2) อ่างเก็บน้ำ

อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ จำนวน 1 แห่ง, อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง จำนวน 14 แห่ง, อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก จำนวน 717 แห่ง, สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จำนวน 131 แห่ง

(13.3) ระบบประปา ทั้งหมด จำนวน 486 แห่ง

- ประปาภูมิภาค/สาขา จำนวน 8 แห่ง

- ประปาหมู่บ้าน (แหล่งน้ำผิวดิน) จำนวน 249 แห่ง
  - ประปาหมู่บ้าน (แหล่งน้ำบาดาล) จำนวน 229 แห่ง
- (ที่มา : สำนักงานทรัพยากรน้ำบาดาลภาค 4 ขอนแก่น ข้อมูล ณ 2564)

(14) แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในจังหวัดขอนแก่น

(14.1) แร่หินปูน มีอยู่ในเขตอำเภอภูผาม่าน อำเภอสีชมพู และอำเภอชุมแพ มีพื้นที่รวม 160 ไร่ ปริมาณแร่สำรอง 61.43 ล้านตัน มีการประกอบกิจการเหมืองแร่หินปูนเพื่อการอุตสาหกรรมก่อสร้าง จำนวน 12 แปลง

(14.2) ก๊าซธรรมชาติ พบที่อำเภอน้ำพอง เขาสวนกวาง และอำเภอชนบท มีเพียงแหล่งที่อำเภอน้ำพองและอำเภอเขาสวนกวางที่ได้ขุดขึ้นมาใช้เป็นแหล่งพลังงานความร้อนร่วมในการผลิตกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยมีหลุมขุดเจาะก๊าซ จำนวน 2 แห่ง คือ

(14.2.1) หลุมขุดเจาะก๊าซ บริษัท เอ็กซอนโมบิล จำกัด ตั้งอยู่ที่ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง มีปริมาณก๊าซสำรองประมาณ 1.5 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต ในปี พ.ศ. 2533 มีปริมาณการใช้วันละ 40 ล้านลูกบาศก์ฟุต ปี พ.ศ. 2537 มีปริมาณการใช้วันละ 200 ล้านลูกบาศก์ฟุต ก๊าซที่แหล่งน้ำพอง มีโรงงานผลิตก๊าซตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับหลุมขุดเจาะก๊าซ

(14.2.2) แหล่งก๊าซธรรมชาติสินภู่อ้อม บริษัท เฮสส์ (ไทยแลนด์) จำกัด โดยมีหลุมขุดเจาะอยู่ที่อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี และตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง มีปริมาณก๊าซสำรอง 500,000 - 700,000 ล้านลูกบาศก์ฟุต และมีการต่อท่อระยะทาง 63 กม. เพื่อนำมาผลิตก๊าซที่ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง มีกำลังการผลิต 70 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน

(14.3) แหล่งแร่ที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่น คือ แร่โพแทช หมายถึง แร่ที่มีธาตุโพแทสเซียม (K) เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ แร่โพแทชที่เกิดร่วมกับเกลือหินในประเทศไทยมี 2 ชนิดใหญ่ ๆ ได้แก่

(14.3.1) แร่ซิลิไต์ (Sylvite : KCl) ซึ่งมีธาตุโพแทสเซียมสูงถึงร้อยละ 52.4 มีสีขาวขาวขุ่น หรือใส

(14.3.2) แร่คาร์เนลไลต์ (Carnallite : $KMgCl_3H_2O$) ประกอบด้วยโพแทสเซียมคลอไรด์ (KCl) ร้อยละ 26.87 และแมกเนเซียมคลอไรด์ ($MgCl_2$) ร้อยละ 34.3 แร่โพแทชที่พบในจังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่จะเป็นแร่คาร์เนลไลต์ มีความหนาเฉลี่ย 25.88 เมตร ที่ระดับความลึกประมาณ 200-300 เมตร พบได้ในบริเวณพื้นที่อำเภอมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง และอำเภอทางตอนใต้ของจังหวัด แร่คาร์เนลไลต์ของจังหวัดขอนแก่น มีปริมาณที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ประมาณ 27,800 ล้านเมตริกตัน และแร่ซิลิไต์มีปริมาณที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ประมาณ 580 ล้านเมตริกตัน

2.2 สถิติการเกิดสาธารณภัยของจังหวัด

สถานการณ์สาธารณภัยของจังหวัดขอนแก่นสำคัญที่เกิดขึ้น และสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จากสถิติการเกิดภัยย้อนหลัง ดังนี้

2.2.1 อุทกภัย (Flood)

อุทกภัยในจังหวัดขอนแก่น เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำ เนื่องจากฝนตกหนักและฝนตกสะสมเป็นเวลานาน ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน น้ำท่วมขัง น้ำล้นตลิ่ง น้ำป่าไหลหลาก และดินโคลนถล่ม มีประชาชนได้รับความเดือดร้อน สิ่งสาธารณประโยชน์ และทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหายโดยมีสาเหตุหลักได้แก่ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามันและประเทศไทยในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน มรสุมตะวันตกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมอ่าวไทยและร่องมรสุมที่พาดผ่านภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง รวมถึงหย่อมความกดอากาศต่ำและพายุหมุนเขตร้อน (พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อน และไต้ฝุ่น) นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่นๆ ที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากธรรมชาติ เช่น การระบายน้ำของเขื่อนเนื่องจากปริมาณน้ำ

เกินความจุของเขื่อน เป็นต้น ในระยะหลังปัญหาอุทกภัยในจังหวัดขอนแก่น มีความถี่ รุนแรง มีมูลค่าความเสียหายมากขึ้น โดยสถิติการเกิดอุทกภัยและดินโคลนถล่ม ในจังหวัดขอนแก่น ปรากฏตามตารางที่ 2-4 ตารางที่ 2-4 สถิติสถานการณ์อุทกภัยและดินโคลนถล่ม ระหว่างปี พ.ศ. 2555 - 2564 ของจังหวัดขอนแก่น

ปี พ.ศ.	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (อำเภอ)	ความเสียหาย		
			จำนวน (หมู่บ้าน)	จำนวน (ตำบล)	มูลค่า (บาท)
2555	1	5	N/A	N/A	7,859,966.00
2556	1	15	N/A	N/A	87,436,654.00
2557	1	2	N/A	N/A	169,500.00
2558	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
2559	1	19	N/A	N/A	57,715,318.00
2560	4	26	N/A	N/A	507,850,479.28
2561	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
2562	1	8	N/A	N/A	18,787,422.00
2563	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
2564	1	2	N/A	N/A	5,729,940.00

ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น

2.2.2 วัตภัย (Storm)

วัตภัยในจังหวัดขอนแก่น เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำ มีสาเหตุจากพายุลมแรง จนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือนต้นไม้และสิ่งก่อสร้าง รวมถึงชีวิตประชาชน โดยมีสาเหตุจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ คือ พายุฝนฟ้าคะนอง พายุฤดูร้อนและพายุหมุนเขตร้อน (พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อนและไต้ฝุ่น) และอันตรายดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยสถิติการเกิดวัตภัย ในจังหวัดขอนแก่น ปรากฏตามตารางที่ 2-5 ตารางที่ 2-5 สถิติสถานการณ์วัตภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2555 - 2564 ของจังหวัดขอนแก่น

ปี พ.ศ.	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (อำเภอ)	ความเสียหาย		
			จำนวน (หมู่บ้าน)	จำนวน (ตำบล)	มูลค่า (บาท)
2555	88	18	N/A	N/A	25,527,296.00
2556	39	16	N/A	N/A	9,498,036.00
2557	50	14	N/A	N/A	1,972,440.00
2558	97	23	N/A	N/A	13,207,617.00
2559	80	23	N/A	N/A	4,337,453.00
2560	62	19	N/A	N/A	10,396,687.00
2561	82	22	N/A	N/A	3,371,641.26
2562	137	23	N/A	N/A	8,004,703.00
2563	127	22	N/A	N/A	9,323,620.00
2564	92	24	N/A	N/A	10,538,381.00

ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น

2.2.3 ภัยแล้ง (Drought)

ภัยแล้งในจังหวัดขอนแก่น เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำ เป็นสภาวะการขาดแคลนน้ำ ดินและน้ำใช้ รวมถึงพืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ขาดน้ำ ไม่สามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน จนก่อให้เกิดความเสียหาย และส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อชุมชน สังคม และระบบเศรษฐกิจโดยรวม และจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเป็นสาเหตุที่ทำให้ฤดูฝนสั้นขึ้น ฝนตกน้อยลง ทำให้ปริมาณน้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำมีปริมาณไม่เพียงพอเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทาน ซึ่งหมายถึงฤดูแล้งจะยาวนานขึ้นและสิ่งที่จะเป็นปัญหาตามมา คือ ภาวะแห้งแล้งและการขาดแคลนน้ำ โดยสถิติการเกิดภัยแล้ง ในจังหวัดขอนแก่น ปรากฏตามตารางที่ 2-6

2.3.4 อัคคีภัย (Fire)

อัคคีภัยในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำประเภทหนึ่งที่เกิดจากไฟ ซึ่งไฟเป็นพลังงานอย่างหนึ่งที่ทำให้ความร้อน โดยความร้อนของไฟที่ขาดการควบคุม ดูแล จะทำให้การติดต่อกลุกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิง เกิดการลุกลามต่อเนื่อง หากปล่อยเวลาของการลุกลามนานเกินไป จะทำให้เกิดการลุกลามมากยิ่งขึ้น สภาวะของไฟจะรุนแรงมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย ได้แก่ เชื้อเพลิง สารเคมีหรือวัตถุใดๆ ที่มีสถานะเป็นของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซที่อยู่ในภาวะพร้อมจะเกิดการสันดาปจากการจุดติดใดๆ หรือการสันดาปเอง โดยสถิติการเกิดอัคคีภัยในจังหวัดขอนแก่น ปรากฏตามตารางที่ 2-7 ตารางที่ 2-6 สถิติสถานการณ์ภัยแล้ง ระหว่างปี พ.ศ. 2555 - 2564 ของจังหวัดขอนแก่น

ปี พ.ศ.	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (อำเภอ)	ความเสียหาย		
			จำนวน (หมู่บ้าน)	จำนวน (ตำบล)	มูลค่า (บาท)
2555	1	26	N/A	N/A	12,110,300.00
2556	1	26	N/A	N/A	708,951,488.00
2557	1	23	N/A	N/A	2,999,300.00
2558	1	16	N/A	N/A	359,009,455.00
2559	1	16	N/A	N/A	N/A
2560	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
2561	2	14	N/A	N/A	254,309,091.75
2562	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
2563	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
2564	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 2-7 สถิติสถานการณ์อัคคีภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2555 - 2564 ของจังหวัดขอนแก่น

ปี พ.ศ.	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (อำเภอ)	ความเสียหาย		
			จำนวน (หมู่บ้าน)	จำนวน (ตำบล)	มูลค่า (บาท)
2555	55	20	N/A	N/A	17,398,028.00
2556	58	17	N/A	N/A	18,540,977.00
2557	33	18	N/A	N/A	8,541,880.00
2558	40	17	N/A	N/A	19,507,000.00

2559	30	15	N/A	N/A	9,267,500.00
2560	25	15	N/A	N/A	N/A
2561	68	21	N/A	N/A	51,587,462.00
2562	74	17	N/A	N/A	30,638,986.00
2563	62	17	N/A	N/A	18,482,210.00
2564	92	24	N/A	N/A	10,633,410.00

ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น

2.3 สถานการณ์แนวโน้มการเกิดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่

จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่เกือบทั้งหมดอยู่ในลุ่มน้ำชี ประกอบด้วย ลำน้ำสาขาหลักในจังหวัด ได้แก่ ลำน้ำพอง ลำน้ำเชิญ และแม่น้ำชี ตัวเมืองขอนแก่นตั้งอยู่ระหว่างจุดบรรจบของลำน้ำพอง (ท้ายเขื่อนอุบลรัตน์) กับแม่น้ำชีสายหลัก พื้นที่บนฝั่งซ้ายของลำน้ำชี ริมตลิ่งจะต่ำกว่าด้านใน โดยมีความลาดเทน้อยจากตลิ่งเข้าสู่ด้านในถ้าน้ำล้นคันกั้นน้ำริมตลิ่ง หรือถ้าน้ำในลำน้ำชีมีระดับสูงขึ้นจะทำให้น้ำระบายลงสู่ลำน้ำชีได้ยาก และเข้าท่วมพื้นที่ด้านในเป็นระยะทางไกล ๆ แต่เนื่องจากลำน้ำพองมีเขื่อนอุบลรัตน์เป็นเขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ กั้นอยู่จึงสามารถบรรเทาปัญหาปริมาณน้ำหลากลงไปได้มาก แต่ก็ยังมีลำน้ำสาขาอีกหลายสายที่อยู่ท้ายเขื่อนที่นำน้ำมาสู่ลำน้ำพองและเข้าสู่ตัวเมืองขอนแก่น ส่วนทางลำน้ำชีสายหลักซึ่งรับน้ำต่อมาจากจังหวัดชัยภูมิ จะนำปริมาณน้ำหลากจำนวนมากไหลผ่านที่ราบเข้ามาบรรจบกับลำน้ำพองบริเวณท้ายเมืองขอนแก่นส่งผลให้เกิดน้ำท่วมในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น รวมทั้งภัยอื่นๆ ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ดังได้วิเคราะห์ปัจจัย/สาเหตุ ดังนี้

ตารางที่ 2-8 : ตารางแสดงปัจจัย/สาเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายจากสาธารณภัย

ประเภทของภัย	ระดับความเสียหาย			ปัจจัย/สาเหตุ ที่ทำให้เกิดความเสียหายจากสาธารณภัย
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงต่ำ	
อุทกภัยและน้ำป่าไหลหลาก	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แวงน้อย - แวงใหญ่ - บ้านแฮด - ชนบท - โคนโคกโพธิ์ชัย - มัญจาคีรี - เมืองขอนแก่น - หนองเรือ - น้ำพอง - ภูผาม่าน - ภูเวียง - เวียงเก่า 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - บ้านไผ่ - พล - เปือยน้อย - หนองนาคำ - อุบลรัตน์ - ชุมแพ 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สีชมพู - โนนศิลา - บ้านฝาง - กระนวน - ชำสูง - เปือยน้อย - หนองสองห้อง - เขาสวนกวาง 	<p>ความเปราะบาง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นที่ราบลุ่มลำนํ้าชี ลำนํ้าเชิญ ลำนํ้าพองไหลผ่าน ลักษณะความเสี่ยงน้ำท่วมล้นตลิ่ง และมีพื้นที่บางแห่งเป็นแอ่งต่ำ ลักษณะความเสี่ยงน้ำท่วมฉับพลัน บางแห่งเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ ลักษณะความเสี่ยงน้ำท่วมขังรอการระบาย <p>ความปลอดภัย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พื้นที่การเกษตรอยู่ติดลำนํ้า 2. บ้านที่พักอาศัยของประชาชนอยู่ในพื้นที่แอ่งต่ำ, พื้นที่ลุ่มต่ำ และเส้นทางจราจรมีน้ำท่วมขังรอการระบาย <p>ศักยภาพ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีหอเตือนภัยในพื้นที่ ต.ท่านางแนว อ.แวงน้อย 2. อปท. มีเครื่องมือเครื่องจักรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
วาตภัย	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมืองขอนแก่น - ชนบท - บ้านไผ่ - มัญจาคีรี - โคนโคกโพธิ์ชัย - เขาสวนกวาง 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - โนนศิลา - บ้านฝาง - พระยืน - หนองเรือ - ชุมแพ - สีชมพู - น้ำพอง - อุบลรัตน์ 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระนวน - เปือยน้อย - พล - แวงใหญ่ - แวงน้อย - หนองสองห้อง - ภูเวียง 	<p>ความเปราะบาง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โครงสร้างบ้านเรือนของประชาชนไม่แข็งแรง 2. ไม่มีการตัดต้นไม้หรือตัดแต่งกิ่งไม้ในที่เสี่ยงต่อการเกิดความเสียหายต่ออาคารบ้านเรือน หรือทรัพย์สินของประชาชน 3. โครงสร้างของป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ป้ายประชาสัมพันธ์ไม่แข็งแรง

ประเภทของภัย	ระดับความเสียหาย			ปัจจัย/สาเหตุ ที่ทำให้เกิดความเสี่ยง จากสาธารณภัย
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงต่ำ	
			<ul style="list-style-type: none"> - ภูผาม่าน - ช้ำสูง -หนองนาคำ - บ้านแฮด - เวียงเก่า 	<p>ความต่อแหลม</p> <p>1. ช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม ของทุกปี จะมีพายุลมแรง จนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคาร บ้านเรือน และทรัพย์สินของประชาชน</p> <p>2. ลักษณะพื้นที่จังหวัดบางส่วนเป็นพื้นที่ราบ ปราดจากแนวปะทะแรงลม ทำให้กระแสลม ทวีความรุนแรงมากขึ้นในบางช่วง</p> <p>ศักยภาพ</p> <p>1. การแจ้งเตือนของหน่วยงานราชการ และ ระบบการเตือนภัยที่รวดเร็วหลากหลาย ช่องทาง</p> <p>2. ภาครัฐและภาคประชาชน ตระหนักและ ให้ความสำคัญกับความเดือดร้อนของ ประชาชน ได้เร่งรีบในการซ่อมแซมบ้านเรือน ประชาชน ที่ได้รับความเสียหายจากวาตภัย พายุฤดูร้อน</p> <p>3. อปท.เตรียมงบประมาณการให้ความรู้กับ ประชาชนในพื้นที่และงบประมาณในการให้ ความช่วยเหลือ</p>
ภัยแล้ง	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สีชมพู - โนนศิลา - บ้านฝาง - กระนวน - ช้ำสูง - เปือยน้อย - หนองสองห้อง - เขาสวนกวาง 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - บ้านไผ่ - พล - เปือยน้อย - หนองนาคำ - อุบลรัตน์ - ชุมแพ - เมืองขอนแก่น 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แวงน้อย - แวงใหญ่ - บ้านแฮด - ชนบท - โคกโพธิ์ไชย - มัญจาคีรี - หนองเรือ - น้ำพอง - ภูผาม่าน - ภูเวียง - เวียงเก่า 	<p>ความเปราะบาง</p> <p>1. สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสูง และที่ราบ สูง ทำให้น้ำไหลบ่าในช่วงฤดูฝน ประกอบกับ พื้นที่ การเกษตรส่วนใหญ่อยู่นอกเขต ชลประทาน</p> <p>2. ประชาชนที่ไม่มีพื้นที่ติดแม่น้ำ ลำห้วยจะ ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อ การเกษตร</p> <p>ความต่อแหลม</p> <p>1. เดือนพฤษภาคม - ตุลาคมของทุกปี จะ เป็นช่วงที่ขาดฝน อากาศแห้งแล้ง ลมแรง ปริมาณน้ำฝนอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่า และมี แนวโน้มเกิดภาวะฝนทิ้งช่วง</p> <p>2. ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – ต้นเดือน พฤษภาคมของทุกปี จะมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงขึ้น โดยเฉพาะในเดือนเมษายน อาจจะมี</p>

ประเภทของภัย	ระดับความเสียหาย			ปัจจัย/สาเหตุ ที่ทำให้เกิดความเสี่ยง จากสาธารณภัย
	เสียงสูง	เสียงปานกลาง	เสียงสูง	
				<p>อุณหภูมิสูงสุดถึง 40 – 43 องศาเซลเซียส เป็นผลให้มีอากาศร้อนและร้อนจัด แม่น้ำและลำห้วยต่างๆ จะแห้ง ปริมาณน้ำลดลง ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำมีน้อย ปริมาณไม่เพียงพอ</p> <p>ศักยภาพ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการฟื้นฟู บูรณะแหล่งน้ำเดิมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษและอุทกภัย 2. การขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษ 3. การเป่าล้างบ่อบาดาล 4. การจัดทำฝายชะลอน้ำชั่วคราว 5. มอบหมายพื้นที่รับผิดชอบให้หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการแจกจ่ายน้ำอุปโภคบริโภค
อัคคีภัย	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พล - บ้านไผ่ - ชุมแพ - เมืองขอนแก่น 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - บ้านฝาง - พระยืน - หนองเรือ - สีชมพู - น้ำพอง - อุดรรัตน์ - กระนวน - เปือยน้อย - แวงใหญ่ - แวงน้อย - หนองสองห้อง - มัญจาคีรี 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภูผาม่าน - ชำสูง - โคกโพธิ์ชัย - หนองนาคำ - บ้านแฮด - โนนศิลา - เวียงเก่า-ภูเวียง - ชนบท - เขาสวนกวาง 	<p>ความเปราะบาง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นพื้นที่ชุมชน ชุมชนเมือง ชุมชนหนาแน่น มีอาคารขนาดใหญ่ อาคารสูงจำนวนมาก 2. ในเขตเมืองมีสถานประกอบการเป็นจำนวนมาก ในพื้นที่ชุมชนล้อมรอบ มีบ้านเรือนตั้งอยู่แออัด เมื่อเกิดอัคคีภัยทำให้ลุกลามได้ง่าย และมีความเสียหายจำนวนมาก 3. ในพื้นที่การเกษตรมีการเผาเพื่อความสะดวกในการเก็บเกี่ยวผลผลิต และเผาเพื่อเตรียมพื้นที่ ส่งผลให้เกิดไฟไหม้ลุกลาม <p>ความปลอดภัย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สายไฟที่ใช้ในบ้านเรือนมีสภาพเก่า ขาดการตรวจสอบมาตรฐาน 2. ประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้ ศักยภาพในการป้องกันตนเอง หรือรับมือกับสาธารณภัย <p>ศักยภาพ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวัง รับแจ้งเหตุ และออกให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดอัคคีภัย โดยมีงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลเมืองแพร์ เป็นแม่ข่ายในการดำเนินการ 2. มีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (อัคคีภัย) 3. ส่งเสริมการทำประกันอัคคีภัย

ประเภทของภัย	ระดับความเสียหาย			ปัจจัย/สาเหตุ ที่ทำให้เกิดความเสี่ยง จากสาธารณภัย
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงสูง	
อัคคีภัย (ต่อ)				4. จัดหารถดับเพลิงให้เหมาะกับพื้นที่ เพื่อสามารถเข้าถึงได้ง่ายสะดวก
ภัยจากสารเคมี และวัตถุอันตราย	อำเภอ - เมืองขอนแก่น - อุดรรัตน์ - น้ำพอง - พล - ชุมแพ - หนองเรือ	อำเภอ - บ้านฝาง - กระนวน - เขาสวนกวาง - บ้านแฮด - บ้านไผ่ - ชนบท - โคกโพธิ์ไชย - ภูเวียง - พระยืน	อำเภอ - โนนศิลา - สีชมพู - หนองสอง ห้อง - เปือยน้อย - แวงน้อย - แวงใหญ่ - ภูผาม่าน - หนองนาคำ - เวียงเก่า - ชำสูง - มีัญจาคีรี	ความต่อเนื่อง 1. พื้นที่หลายอำเภอเป็นที่ตั้งของโรงงาน อุตสาหกรรม 2. หลายอำเภอเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมัน เชื้อเพลิง ก๊าซ และสารเคมี ไปจังหวัด ข้างเคียงและประเทศเพื่อนบ้าน ความประปราย 1. ที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม สถานี บริการน้ำมันเชื้อเพลิง และก๊าซบางแห่งอยู่ ในเขตชุมชน 2. การขนส่งน้ำมัน การ และสารเคมี ใช้ เส้นทางเดียวกับการสัญจรหลักของ ประชาชนซึ่งมีประชาชนสัญจรไปมาจำนวน มาก ศักยภาพ 1. สำนักงานพลังงานจังหวัดขอนแก่น ได้มี การปรับปรุง/จัดเก็บข้อมูลรถบรรทุกน้ำมัน เชื้อเพลิงและก๊าซ ข้อมูลสถานีบริการน้ำมัน เชื้อเพลิงและก๊าซ และสถานที่จัดเก็บสารเคมีและ วัตถุอันตรายที่เป็นปัจจุบัน 2. มีรถโม่ที่ใช้ดับน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซ หากเกิดการเพลิงไหม้กับรถบรรทุกน้ำมัน เชื้อเพลิง/ก๊าซ หรือสถานีบริการน้ำมัน เชื้อเพลิง/ก๊าซ
โรคติดต่อ อุบัติใหม่ (COVID-19)	อำเภอ - เมืองขอนแก่น - อุดรรัตน์ - น้ำพอง - พล - ชุมแพ - หนองเรือ	อำเภอ - บ้านฝาง - กระนวน - เขาสวนกวาง - บ้านแฮด - บ้านไผ่ - ชนบท - โคกโพธิ์ไชย - ภูเวียง	อำเภอ - โนนศิลา - สีชมพู - หนองสอง ห้อง - เปือยน้อย - แวงน้อย - แวงใหญ่ - ภูผาม่าน	ความต่อเนื่อง 1. เกิดการกลายพันธุ์ของเชื้อโรค 2. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการ ป้องกันการแพร่เชื้อที่เหมาะสม 3. การจัดกิจกรรมรวมคนจำนวนมากอย่าง ต่อเนื่อง จึงมีโอกาที่จะเกิดการระบาด อย่างรวดเร็ว

ประเภทของภัย	ระดับความเสียหาย			ปัจจัย/สาเหตุ ที่ทำให้เกิดความเสี่ยง จากสาธารณภัย
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงสูง	
		- พระยี่น	-หนองนาคำ -เวียงเก่า -ชำสูง -มัญจาคีรี	<p>ความเปราะบาง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จังหวัดขอนแก่นประชาชนมีการเดินทางเข้า-ออกอย่างต่อเนื่องทำให้เชื้อโรคแพร่กระจายได้ง่าย 2. มีการเดินทางไป-มา ระหว่างประเทศเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดโอกาสในการติดเชื้อ <p>ศักยภาพ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การรณรงค์และส่งเสริมให้ประชาชนฉีดวัคซีนป้องกันโรค 2. มีระบบการเฝ้าระวังและคัดกรองที่มีประสิทธิภาพ 3. มีระบบสาธารณสุขที่สามารถรองรับการแพร่ระบาด และการติดเชื้อจำนวนมากได้
โรคระบาดสัตว์	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมืองขอนแก่น - อุดรรัตน์ - น้ำพอง - พล - ชุมแพ -หนองสองห้อง -มัญจาคีรี -หนองนาคำ -เขาสวนกวาง -ภูเวียง 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - บ้านฝาง - กระนวน - บ้านแฮด - บ้านไผ่ - ชนบท - โคกโพธิ์ไชย - พระยี่น - หนองเรือ 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> -โนนศิลา -สีชมพู -เปือยน้อย -แวงน้อย -แวงใหญ่ -ภูผาม่าน -เวียงเก่า -ชำสูง 	<p>ความล่อแหลม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พื้นที่จังหวัดขอนแก่น มีการเลี้ยงสัตว์ เชิงอุตสาหกรรม และการเลี้ยงสัตว์ของประชาชนเป็นจำนวนมาก 2. การดูแลรักษาสัตว์ เช่น อาหารที่ให้ การฉีดวัคซีน และโรงเรือน อาจไม่ได้มาตรฐานด้านปศุสัตว์ <p>ความเปราะบาง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการเคลื่อนย้ายสัตว์บ่อยครั้ง ทั้งการขนส่งภาคอุตสาหกรรมอาหาร และตลาดนัดโค-กระบือ 2. ประชาชนขาดความรู้เกี่ยวกับการขออนุญาต การกักกัน และทำลายซากสัตว์ที่ตายจากโรคระบาดที่ถูกวิธี <p>ศักยภาพ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การทำฟาร์มปิดเชิงอุตสาหกรรม 2. การออกประกาศห้ามให้มีการเคลื่อนย้ายสัตว์ในช่วงเกิดโรคระบาด 3. ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค

จากการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย สามารถจัดลำดับความเสี่ยงต่อการเกิด สาธารณภัยของจังหวัดโดยเรียงลำดับตามความเสี่ยงภัยมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ตารางที่ 2-9 แสดงสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น

สาธารณภัยที่เกิดจากธรรมชาติ	สาธารณภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์
1. อุทกภัยและน้ำป่าไหลหลาก 2. วาตภัย 3. ภัยแล้ง 4. โรคติดต่ออุบัติใหม่ 5. โรคระบาดสัตว์ 6. พายุฤดูร้อน 7. โรคระบาดในแมลงศัตรูพืช	1. อัคคีภัย 2. สารเคมีและวัตถุอันตราย 3. ไฟป่าและหมอกควัน

2.4 ปฏิทินสาธารณภัยประจำปีของจังหวัด

สาธารณภัยเกิดขึ้นเป็นประจำโดยแบ่งตามช่วงเวลาของการเกิดภัยนั้น ๆ ในรอบ 1 ปี ซึ่งมีทั้งสาธารณภัยที่สามารถคาดการณ์ได้หรือสาธารณภัยรูปแบบใหม่และ/หรือมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งทำให้คาดการณ์ได้ยากหรือมีความไม่แน่นอนสูงดังปรากฏช่วงเวลาการเกิดภัยตามตารางที่ 2-9

ตารางที่ 2-10 แสดงปฏิทินสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น

ภัย/เดือน	ระยะเวลาที่เกิดภัย											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อุทกภัย						←	←	←	←	←	←	←
ภัยแล้ง	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←
วาตภัย			←	←	←	←	←	←	←	←	←	←
อัคคีภัย	ปีใหม่	ตรุษจีน									ลอยกระทง	ปีใหม่
ไฟป่า	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←
หมอกควัน	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←
สารเคมีและวัตถุอันตราย	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←
โรคระบาด	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←	←
ฯลฯ												

หมายเหตุ : ..... เฝ้าระวังตลอดทั้งปี

บทที่ 3

มาตรการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยของจังหวัด

3.1 การประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ในรอบหลายสิบปีที่ผ่านมา สาธารณภัยเกิดขึ้นบ่อยครั้ง และเกิดเป็นประจำในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จึงทำให้มีความสามารถคาดการณ์ได้มากขึ้น ได้แก่ อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ในขณะที่เดียวกันมีสาธารณภัยรูปแบบใหม่ และ/หรือมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งทำให้คาดการณ์ได้ยากมีความไม่แน่นอนสูง อาทิเช่น ภัยจากแผ่นดินไหว การกัดเซาะชายฝั่ง ดินโคลนถล่ม โรครระบาด จากข้อมูลสถิติการเกิดสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น นับวันยิ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ประกอบกับลักษณะภูมิศาสตร์เป็นที่ราบลุ่ม และมีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน เช่น ลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำพอง ลุ่มน้ำเชิญ มีลักษณะภูมิอากาศ ร้อนชื้น/ฝนทิ้งช่วง/แล้งซ้ำซาก/ฝนตกชุก เป็นพื้นที่รองรับน้ำจากแม่น้ำสายหลัก และมีสถานที่ที่ก่อให้เกิดอันตราย มีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย

3.1.1 ประเมินภัยอันตราย เพื่อให้ทราบถึงความรุนแรงของภัย ประเภทภัย และสถานที่ รวมถึงการดำรงชีวิตของชุมชนและสังคมที่จะได้รับผลกระทบ โดยระบุสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงจากสาธารณภัยแต่ละประเภทภัย

3.1.2 ประเมินความล่อแหลม เพื่อให้ทราบถึงประชาชนและทรัพย์สินที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น สถานที่ตั้งบ้านเรือนประชาชน ทรัพย์สิน หรือสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่ภายในอาณาบริเวณพื้นที่ที่จะเกิดภัยและมีโอกาสได้รับความเสียหายจากภัยนั้น ๆ

3.1.3 วิเคราะห์ความเปราะบาง เพื่อให้ทราบถึงระดับความเสี่ยงของสภาพ หรือองค์ประกอบของสิ่งนั้นว่ามีความสามารถต้านทานต่อภัยอันตรายได้เท่าใด เช่น ชุมชนในพื้นที่ขาดความสามารถในการป้องกันตนเอง ไม่สามารถรับมือกับภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นและเมื่อเกิดภัยแล้วไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็ว

3.1.4 วิเคราะห์ศักยภาพ ชัดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัย เช่น พิจารณาถึงความรู้ ทักษะ และทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ สามารถนำมาใช้ช่วยเหลือชุมชนที่เสี่ยงภัย และสามารถวางแผนรับมือกับภัยต่างๆ ได้ ความเสี่ยงจากสาธารณภัยของจังหวัดนั้นๆ ก็จะลดลง เป็นต้น

3.1.5 วิเคราะห์ความสูญเสียและผลกระทบ เพื่อคาดคะเนความสูญเสียต่อประชาชน ทรัพย์สิน การบริการ การดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากสาธารณภัย และประเมินผลกระทบที่จะสร้างความสูญเสียต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยสามารถวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยในจังหวัดขอนแก่น ได้ดังนี้

3.2 มาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่

3.2.1 แบบใช้โครงสร้าง

การป้องกันโดยใช้โครงสร้าง หมายถึง การใช้สิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น อาคาร เขื่อน กำแพง ประตูระบายน้ำ เส้นทางคมนาคมเพื่อส่งกำลังบำรุง ป้ายสัญญาณ ฯลฯ เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ว่าควรใช้การป้องกันแบบใดจึงจะเหมาะสมกับสภาพพื้นที่เสี่ยงภัยนั้นๆ ประกอบด้วย

1) จัดหาพื้นที่รองรับน้ำและกักเก็บน้ำ เช่น การขุดลอกคูคลอง แล่งน้ำ สาธารณะที่ต้นเขิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้งและการระบายในฤดูฝน การสร้างเขื่อนกั้นน้ำ ก่อสร้างพนังกั้นน้ำ ปรับปรุงประตูระบายน้ำ วางท่อระบายน้ำ เพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมและเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ

2) กรณีการก่อสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่เสี่ยงภัยต้องให้มีความมั่นคงแข็งแรงและมีระบบความปลอดภัยสำหรับผู้ใช้อาคาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งข้อกำหนดและกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

3) ก่อสร้าง/ปรับปรุงเส้นทางเพื่อการส่งกำลังบำรุง หรือเส้นทางไปสถานที่หลบภัยให้ใช้การได้ตลอดเวลา

3.2.2 แบบไม่ใช้โครงสร้าง

การป้องกันโดยไม่ใช้โครงสร้าง เป็น การใช้นโยบาย กฎระเบียบ การวางแผนงาน และกิจกรรมต่างๆ เพื่อลดความเสี่ยง เช่น การให้ความรู้ สร้างความตระหนัก สร้างฐานข้อมูล การปลูกจิตสำนึกเพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกอบด้วย

1) การเตรียมการด้านฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการสาธารณภัย เช่น ฐานข้อมูลสถิติสาธารณภัย ฐานข้อมูลผู้ประสบภัย ฐานข้อมูลเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร ฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ และฐานข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็น

2) การส่งเสริมให้ความรู้และสร้างความตระหนักด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านความปลอดภัย (Safety Mind) อย่างต่อเนื่อง, เผยแพร่ และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ถนนอย่างปลอดภัย การใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าภายในบ้าน ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครต่างๆ มีส่วนร่วมในการรณรงค์ในเรื่องความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

3.3 การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่การปฏิบัติ

3.3.1 สื่อสารความเสี่ยงของพื้นที่ให้แก่ประชาชนและทุกภาคส่วนได้รับทราบความเสี่ยง ของพื้นที่ตนเอง เพื่อให้มีความตระหนัก เข้าใจความเสี่ยงในพื้นที่รู้เท่าทันภัย และเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัย ในการวางแผนและการลงทุนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยการสนับสนุนให้สื่อประชาสัมพันธ์ ทุกแขนงมีบทบาทในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ถนนอย่างปลอดภัย การใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าภายในบ้าน การเตรียมการในการรับมือ สาธารณภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ อินเทอร์เน็ต

3.3.2 จัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาคู่มือการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Assessment Guideline) โดยให้หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น ประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคส่วนต่างๆ ได้รับรู้ความเสี่ยงของพื้นที่

3.3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครต่างๆ มีส่วนร่วมในการรณรงค์ ในเรื่องความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

3.4 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance)

การจัดการความเสี่ยงเป็นการประยุกต์ใช้ความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีอยู่หรือมีโอกาสเกิดขึ้น เพื่อขจัดหรือแก้ไขปัญหาค่าความเปราะบาง ความล่อแหลม และเพิ่มศักยภาพ โดยพิจารณาเลือกใช้วิธีการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

3.4.1 ย้ายที่ตั้งชุมชน หมู่บ้านและอาคารสถานที่ออกนอกพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิด สาธารณภัย หรือการออกแบบโครงสร้างและใช้วัสดุในการก่อสร้างที่มีความคงทนและปลอดภัย

3.4.2 กำหนด/จัดทำโซนนิ่ง เพื่อวางแผนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

3.4.3 จัดทำผังเมือง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความเสี่ยงจากสาธารณภัย และมีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งจัดทำกฎระเบียบมาตรฐานด้านความปลอดภัยในชุมชนที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 3-1 แสดงการจัดการความเสี่ยงจากอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

ประเภทของภัย	ระดับความเสี่ยงภัย			แนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	แผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงต่ำ				
อุทกภัยและน้ำป่าไหลหลาก	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แวงน้อย - แวงใหญ่ - บ้านแฮด - ชนบท - โคกโพธิ์ไชย - มัญจาคีรี - เมือง <p>ขอนแก่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - หองเรือ - น้ำพอง - ภูผาม่าน - ภูเวียง - เวียงเก่า 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - บ้านไผ่ - พล - เปือยน้อย - หอนงาคำ - อุดรรัตน์ - ชุมแพ 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สีชมพู - โนนศิลา - บ้านฝาง - กระนวน - ชำสูง - เปือยน้อย - หองสองห้อง - เขาสวน - กวาง 	<p>๑. จัดทำฐานข้อมูลสถิติเพื่อนำมาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัย</p> <p>๒. สร้างระบบการแจ้งเตือนภัยให้มีประสิทธิภาพ</p> <p>๓. วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงและสาเหตุของการเกิดภัย</p> <p>๔. ประเมินความเสี่ยงจากอุทกภัยและดินโคลนถล่ม</p>	<p><u>ใช้โครงสร้าง</u></p> <p>๑. โครงการขุดลอกลำน้ำสาธารณะเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษและแก๊สออกฤทธิ์</p> <p>๒. การสร้างอ่างเก็บกักน้ำและสร้างระบบระบายน้ำ</p> <p>๓. โครงการก่อสร้างฝาย/เขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำ</p> <p>๔. โครงการขุดเจาะบ่อบาดาล</p> <p><u>ไม่ใช่โครงสร้าง</u></p> <p>๑. จัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยง</p> <p>๒. การฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการประเมินความเสี่ยงแก่ประชาชนในพื้นที่</p> <p>๓. การฝึกอบรมให้ความรู้การปฏิบัติตนเมื่อเกิดอุทกภัย</p>	<p>๑.อปท.</p> <p>๒.อำเภอ</p> <p>๓.จังหวัด</p> <p>๔.หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>๑.งบประมาณรายจ่ายประจำปี</p> <p>๒.งบประมาณอื่น</p>
วาตภัย	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมือง <p>ขอนแก่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชนบท - บ้านไผ่ - มัญจาคีรี - โคกโพธิ์ไชย - เขาสวน - กวาง 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - โนนศิลา - บ้านฝาง - พระยืน - หองเรือ - ชุมแพ - สีชมพู - น้ำพอง - อุดรรัตน์ 	<p>อำเภอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระนวน - เปือยน้อย - พล - แวงใหญ่ - แวงน้อย - หองสองห้อง - ภูเวียง - ภูผาม่าน - ชำสูง 	<p>๑. ฝั่รระวังและติดตามสภาพอากาศของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอด ๒๔ ชั่วโมง</p> <p>๒. จัดให้มีระบบการแจ้งเตือนภัยอย่างเข้มแข็งหลากหลายช่องทาง</p>	<p>๑. การจัดทำแผนที่เสี่ยงวาตภัย และการประเมินความเสี่ยงวาตภัยให้ประชาชนโดยรอบได้รับรู้</p> <p>๒. การให้ความรู้แก่ประชาชนในการสร้าง/ปรับปรุงบ้านเรือนให้มีโครงสร้างที่มั่นคงแข็งแรง</p>	<p>ปก.</p> <p>อำเภอ</p> <p>อบจ.</p> <p>อปท.</p>	<p>๑. งบประมาณรายจ่ายประจำปี</p> <p>๒. งบพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด</p> <p>๓. เงินอุดหนุนราชการฯ</p>
ประเภทของภัย	ระดับความเสี่ยงภัย			แนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	แผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงต่ำ				

วาตภัย (ต่อ)			-หนองนาคำ - บ้านแฮด - เวียงเก่า				
ภัยแล้ง	อำเภอ - สีชมพู - โนนศิลา - บ้านฝาง - กระนวน - ชำสูง - เปือยน้อย - หนองสองห้อง - เขาสวนกวาง	อำเภอ - บ้านไผ่ - พล - เปือยน้อย - หนองนาคำ - อุดรรัตน์ - ชุมแพ - เมืองขอนแก่น	อำเภอ - แวงน้อย - แวงใหญ่ - บ้านแฮด - ชนบท - โคกโพธิ์ชัย - มัญจาคีรี - หนองเรือ - น้ำพอง - ภูผาม่าน - ภูเวียง - เวียงเก่า	๑. จัดทำฐานข้อมูลสถิติเพื่อนำมาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัย ๒. วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง และสาเหตุของการเกิดภัย	<u>ใช้โครงสร้าง</u> ๑. โครงการขุดลอกลำน้ำสาธารณะและการขุดสระกักเก็บน้ำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหากล้งและอุทกภัย ๒. การสร้างอ่างเก็บกักน้ำ และสร้างระบบระบายน้ำ ๓. โครงการก่อสร้างฝาย/เขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำ ๔. โครงการขุดเจาะบ่อบาดาล ๕. โครงการเป่าล้างบ่อบาดาล ๖. จัดหาแหล่งน้ำต้นทุนเพื่อผลิตน้ำประปา <u>ไม่ใช้โครงสร้าง</u> ๑. การจัดทำข้อมูลสถิติภัยแล้ง ๒. การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยแล้ง ๓. การพัฒนาระบบเครือข่ายการแจ้งเตือนภัยภัยแล้ง	๑. ปภ. ๒. โครงการชลประทาน ๓. ทสจ. ๔. สนง.ทรัพยากรน้ำ เขต ๔ ๕. สทนช. ๖. การประปา ๗. อำเภอ ๘. อบท. ๙. อบจ.	๑. งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒. งบพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ๓. เงินอุดหนุนราชการฯ
อัคคีภัย	อำเภอ - พล - บ้านไผ่ - ชุมแพ - เมืองขอนแก่น	อำเภอ - บ้านฝาง - พระยืน - หนองเรือ - สีชมพู - น้ำพอง - อุดรรัตน์	อำเภอ - ภูผาม่าน - ชำสูง - โคกโพธิ์ชัย - หนองนาคำ - บ้านแฮด - โนนศิลา - เวียงเก่า	๑. จัดทำฐานข้อมูลสถิติอัคคีภัย ๒. วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง และสาเหตุของการเกิดอัคคีภัยในแต่ละพื้นที่	๑. จัดทีมเฝ้าระวังเตรียมพร้อมป้องกันอัคคีภัยในพื้นที่ชุมชน ๒. สสำรวจตรวจสอบอาคารสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง/ก๊าซ คลังน้ำมัน โรงงาน	๑. อบท. ๒. อำเภอ ๓. ปภ. ๔. สนง.พลังงาน ๕. สนง.อุตสาหกรรม	๑. งบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒. งบพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด
ประเภทของภัย	ระดับความเสี่ยงภัย			แนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	แผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงต่ำ				

		- กระนวน - เปี้ยนน้อย - แวงใหญ่ - แวงน้อย - หนองสองห้อง - มัญจาคีรี	- ภูเวียง - ชนบท - เขาสวน - กวาง	๓. อบรมให้ ความรู้ในการเฝ้า ระวังอัคคีภัยของ ภาคีเครือข่ายและ ภาคประชาชนใน แต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่ มีความเสี่ยงสูง	อุตสาหกรรม สถาน ประกอบการ ที่มี ความเสี่ยง เพื่อใช้ เป็นข้อมูลในการ วางแผนป้องกัน อัคคีภัยในระดับ พื้นที่ ๓. อปท. อำเภอ และหน่วยงาน จัด ให้มีระบบการรับ แจ้งเหตุอัคคีภัย ในพื้นที่ให้มี ประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น	๖. สนง. โยธาธิการ และผังเมือง	๓. เงินอุดหนุน ราชการฯ
โรค ระบาด สัตว์	อำเภอ - เมือง ขอนแก่น - อุดรรัตน์ - น้ำพอง - พล - ชุมแพ - หนองเรือ	อำเภอ - บ้านฝาง - กระนวน - เขาสวนกวาง - บ้านแฮด - บ้านไผ่ - ชนบท - โคกโพธิ์ไชย - ภูเวียง - พระยืน	อำเภอ - โนนศิลา - สีชมพู - หนองสอง ห้อง - เปี้ยนน้อย - แวงน้อย - แวงใหญ่ - ภูผาม่าน - หนองนาคำ - เวียงเก่า - ชำสูง - มัญจาคีรี	๑. การเฝ้าระวัง และควบคุมโรค ๒. ทำความสะอาด คอก บริเวณที่ เลี้ยงสัตว์ และ อุปกรณ์เครื่องใช้ ต่างๆ ด้วยน้ำยา ฆ่าเชื้อโรค ๓. ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่ ประชาชนในพื้นที่ ที่มีการระบาดของ โรค หรือพื้นที่ ข้างเคียง	๑. ออกประกาศ ห้ามเคลื่อนย้ายสัตว์ ๒. การเคลื่อนย้าย สัตว์ต้องได้รับ อนุญาตเฉพาะกรณี ๓. ฉีดวัคซีนในสัตว์ ที่มีความเสี่ยงเกิด โรค	๑ งบประมาณ รายจ่าย ประจำปี ๒. งบพัฒนา จังหวัด/กลุ่ม จังหวัด ๓. เงินอุดหนุน ราชการฯ	๑. อปท. ๒. ปศุสัตว์ จ. ๓. อำเภอ ๔. ประชาสัมพันธ์ จ.
สารเคมี และ วัตถุ อันตราย	อำเภอ - เมือง ขอนแก่น - อุดรรัตน์ - น้ำพอง - พล - ชุมแพ - หนองเรือ	อำเภอ - บ้านฝาง - กระนวน - เขาสวนกวาง - บ้านแฮด - บ้านไผ่ - ชนบท - โคกโพธิ์ไชย	อำเภอ - โนนศิลา - สีชมพู - หนองสอง ห้อง - เปี้ยนน้อย - แวงน้อย - แวงใหญ่ - ภูผาม่าน - หนองนาคำ	๑. ปรับปรุง/ จัดเก็บข้อมูล รถบรรทุกน้ำมัน เชื้อเพลิงและก๊าซ ข้อมูลสถานี บริการน้ำมัน เชื้อเพลิงและก๊าซ และสถานที่เก็บที่ เป็นปัจจุบัน ๒. จัดเก็บข้อมูล โรงงานอุตสาหกรรม	๑. จัดเตรียมรถโฟม ที่ใช้ดับน้ำมัน เชื้อเพลิงและก๊าซ หากเกิดการเพลิง ไหม้กับรถบรรทุก น้ำมันเชื้อเพลิง/ก๊าซ หรือสถานีบริการ น้ำมันเชื้อเพลิง/ก๊าซ ๒. ฝึกซ้อมการกู้ภัย จากสารเคมีและวัตถุ อันตราย กรณี	๑. งบประมาณ รายจ่าย ประจำปี ๒. งบพัฒนา จังหวัด/กลุ่ม จังหวัด ๓. เงินอุดหนุน ราชการฯ	๑. พนักงาน จ. ๒. อุตสาหกรรม จังหวัด ๓. คลัง น้ำมัน ปตท. ๔. ทำ อากาศยาน ๕. อำเภอ ๖. อปท.
ประเภท ของ ภัย	ระดับความเสี่ยงภัย			แนวทางการลด ความเสี่ยงจากสา ธารณภัย	แผนงาน/โครงการ ในการลดความ เสี่ยงจากสาธารณ ภัย	งบ ประมาณ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
	เสี่ยงสูง	เสี่ยง ปานกลาง	เสี่ยงต่ำ				

		- ภูเวียง - พระยืน	- เวียงเก่า - ชำสูง - มัญจาคีรี	ที่มีการใช้สารเคมี และวัตถุอันตราย ในกระบวนการ ผลิต	สารเคมีรั่วไหล หรือ รถบรรทุกสารเคมี เกิดอุบัติเหตุ		
โรคติดต่ออุบัติใหม่ (COVID-๑๙)	อำเภอ - เมือง ขอนแก่น - อุดรรัตน์ - น้ำพอง - พล - ชุมแพ - หนองเรือ	อำเภอ - บ้านฝาง - กระนวน - เขาสมนกวาง - บ้านแฮด - บ้านไผ่ - ชนบท - โคกโพธิ์ไชย - ภูเวียง - พระยืน	อำเภอ - โนนศิลา - สีชมพู - หนองสอง ห้อง - เปือยน้อย - แวงน้อย - แวงใหญ่ - ภูผาม่าน - หนองนาคำ - เวียงเก่า - ชำสูง - มัญจาคีรี	๑. คัดกรองเชิงรุก ในพื้นที่ชุมชนชน. ๒. เฝ้าระวังและ คัดกรองผู้ป่วย และผู้ใกล้ชิด ๒. ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่ ประชาชนในการ ป้องกันตัวเอง	๑. การตรวจคัด กรองเชิงรุก ๒. เฝ้าระวังพื้นที่ โรงงาน อุตสาหกรรมที่มี การรวมกลุ่มคน จำนวนมาก ๓. ส่งเสริมการฉีด วัคซีนป้องกันโรค อุบัติใหม่อย่างทั่วถึง	๑. งบประมาณ รายจ่าย ประจำปี ๒. งบประมาณ จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด ๓. เงินอุดหนุน ราชการฯ	สสจ. สสอ. ปภ. อปท.

บทที่ 4

การเตรียมความพร้อม

4.1 ด้านทรัพยากรสาธารณสุข

4.1.1 ข้อมูลทรัพยากรจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด

1) สำรวจ ตรวจสอบ และจัดเตรียมเครื่องมือ ยานพาหนะ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และหน่วยงานต่างๆ ทั้งตำรวจ ทหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน มูลนิธิ/องค์กรการกุศลต่างๆ ให้เตรียมความพร้อมในการสนับสนุนการช่วยเหลืออพยพราษฎรผู้ประสบภัยได้ทันที หากสถานการณ์รุนแรง

2) เตรียมพร้อมเครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ อุปกรณ์ และเครื่องจักรกลสนับสนุนช่วยเหลือจังหวัดในการแก้ไขปัญหาและบรรเทาอันตราย เช่น เรือท้องแบน รถยนต์บรรทุก รถเครื่องกำเนิดไฟฟ้าและไฟฟ้าส่องสว่าง เครื่องสูบน้ำ รถยนต์เคลื่อนที่เร็วกู้ภัย สะพานชั่วคราว เครื่องจักรกลชุดก่อสร้าง และซ่อมบำรุงทาง ตลอดจนจัดเตรียมถุงยังชีพ บรรจุข้าวสารอาหารแห้ง เครื่องกระป๋อง ฯลฯ ไว้ให้พร้อมที่จะสนับสนุนช่วยเหลือจังหวัดได้ทันที เมื่อสถานการณ์รุนแรง หรือได้รับการร้องขอ

(ภาคผนวก ซ : รายละเอียดบัญชีเครื่องจักรกล)

4.1.2 แนวทางการระดมทรัพยากรและบูรณาการทรัพยากรจากหน่วยงานต่างๆ ภาคเอกชน เป็นต้น

1) จัดให้มีสิ่งของสำรองจ่ายเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เต็นท์ ที่พักชั่วคราว ยารักษาโรค อุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เครื่องจักรกลสาธารณสุข อุปกรณ์เครื่องมือพิเศษสำหรับแต่ละประเภทภัย วัสดุสิ้นเปลือง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

2) จัดให้มีการระดมทรัพยากรอื่นๆ เช่น คน งบประมาณ ระบบเทคโนโลยี ข้อมูลสาธารณสุข รวมถึงผู้เชี่ยวชาญพิเศษ การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรเพื่อเป็นการสร้างความเป็นหุ้นส่วนร่วมกันของทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และมูลนิธิต่างๆ

3) บูรณาการระดมทรัพยากรจากหลายหน่วยงานให้มีความพร้อมรับมือกับสาธารณสุข ได้แก่ การประเมินความต้องการในการใช้ทรัพยากรในแต่ละประเภทภัย การประมาณทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ การตรวจสอบสถานะความพร้อมใช้ของทรัพยากร การบำรุงรักษา การฝึกทักษะความชำนาญในการใช้งาน อุปกรณ์และระบบต่าง ๆ การจัดทำฐานข้อมูลบัญชีทรัพยากร การวางระบบการจัดสรรทรัพยากร รวมทั้งระบบการระดมสรรพกำลัง การวางแผนระบบโลจิสติกส์ และการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน

4.1.3 แผนการจัดหาทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำเป็นต้องอาศัยเครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมือ อุปกรณ์เป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงาน แต่เนื่องจากศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน คือ บางแห่งมีความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในงานสาธารณสุข ในขณะที่อีกบางแห่งขาดแคลน ประกอบกับลักษณะสภาพพื้นที่ของแต่ละท้องถิ่นมีความเสี่ยงภัยไม่เหมือนกัน หากจะจัดหาเครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ให้ครบตามจำนวนและประเภทของภัยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความต้องการแล้ว จะมีผลดังนี้

1) ใช้เงินงบประมาณในการจัดหาและการซ่อมบำรุงรักษาเป็นจำนวนมาก

2) เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ด้านสาธารณสุข มีมากเกินความจำเป็น และเกิดความซ้ำซ้อนกับท้องถิ่นใกล้เคียง

3) เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ด้านสาธารณสุขบางชนิดมีราคาสูง ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีงบประมาณจำกัดไม่สามารถจัดหาไว้ใช้ได้เพียงพอเพียง

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น จึงกำหนดให้มีการบริหารจัดการเครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ด้านสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นแบบบูรณาการให้สามารถใช้เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ด้านสาธารณสุขร่วมกันในระหว่างหน่วยงานด้วยความรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ โดยกำหนดให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น เป็นศูนย์กลางในการบูรณาการเครื่องมือเครื่องจักรในพื้นที่จังหวัด

4.2 ด้านบุคลากร

4.2.1 ข้อมูลบุคลากรหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน องค์กรสาธารณกุศล หน่วยงานเครือข่ายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณภัย อาสาสมัคร (OTOS) อปพร. ฯลฯ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน (ภาคผนวก ฉ-1 บัญชีรายชื่อบุคลากร หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน)

4.2.2 แผนการเพิ่มและพัฒนาบุคลากรในจังหวัด

จังหวัดขอนแก่น มีแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

1) ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีทั้งในภาครัฐ เอกชน ในพื้นที่ เพื่อประยุกต์ใช้ในงานด้านจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อให้เกิดการสร้างและการใช้นวัตกรรม ตลอดจนผสมผสาน ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการวางแผนป้องกันและลดผลกระทบได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ภัยในอนาคต

2) สนับสนุนให้บุคลากรจากทุกภาคส่วนทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่นเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ โดยการส่งเสริมให้มีการฝึกอบรม พัฒนา องค์ความรู้ในด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมทั้งการแลกเปลี่ยนบุคลากรในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงาน

3) กำหนดให้มีการจัดการความรู้ (KM) และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณะด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การจัดเวทีเสวนา สัมมนา อบรม สื่อออนไลน์ ตลอดจนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ส่งเคราะห์บทเรียน แนวปฏิบัติที่ดี (best practice) การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัย ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านสาธารณภัยแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐทุกระดับ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และอาสาสมัคร

4.2.3 แผนการจัดอบรมสร้างความรู้ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม โดยสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการสร้างชุมชนที่มีภูมิคุ้มกันจากสาธารณภัยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาไปสู่สังคมที่มีความปลอดภัย

จังหวัดขอนแก่น มีแนวทางปฏิบัติเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

1) ส่งเสริมการร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมวางแผนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

1.1) สร้างจิตสำนึกการทำงานร่วมกันและการแสวงหาผู้ร่วมดำเนินการ โดยการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการสาธารณภัย โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้นำชุมชนรวมถึงคนในชุมชน เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงสภาพความเสี่ยงในพื้นที่และเข้ามามีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนทุกขั้นตอนของการจัดการสาธารณภัย

1.2) สร้างข้อตกลงและร่วมกันวางแผน (Partnership Agreement & Action Planning) โดยสร้างแนวทางการบริหารจัดการสาธารณภัยระดับชุมชน โดยมุ่งเน้นการวางกลไกขับเคลื่อนกิจกรรมการลดความเสี่ยงจากในรูปแบบคณะกรรมการ โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการวางแผนเตรียมพร้อมรับมือป้องกันจัดการบรรเทาและฟื้นฟูความเสียหายจากสาธารณภัย

1.3) กำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกัน ว่ามีความก้าวหน้าหรือประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ และนำผลจากการติดตามและประเมินผลมาใช้พัฒนาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพต่อไป

1.4) สร้างความเข้มแข็งและความต่อเนื่องของเครือข่ายอย่างยั่งยืน โดยใช้งานวิจัยในการแสวงหาทางเลือกในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และการแสวงหาแกนนำเครือข่าย เช่น การฝึก

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง การสร้างระบบจุดใจการจัดการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียงในการให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหา

2) การพัฒนาศักยภาพชุมชนหรือเมืองให้มีขีดความสามารถในการรับมือสาธารณภัย

2.1) การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management : CBDRM) เน้นการอาศัยชุมชนเป็นศูนย์กลางในการป้องกัน แก้ไข บรรเทา และฟื้นฟูความเสียหายจากสาธารณภัย โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ กำหนดแนวทาง แก้ไขปัญหาในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อลดความเสี่ยงภัยของชุมชนและเพิ่มขีดความสามารถให้คนในชุมชนมีศักยภาพในการระงับบรรเทาภัยได้ด้วยตนเองในระดับหนึ่งก่อนที่หน่วยงานภายนอกจะเข้าไปให้ความช่วยเหลือจึงเป็นเครื่องมือในการเตรียมประชาชน/ชุมชน ให้มีความพร้อมที่จะเผชิญสาธารณภัยและได้รับผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินให้น้อยที่สุดรวมทั้งเป็นการสร้างภาคีเครือข่ายภาคประชาชนในรูปแบบอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลืองานเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนการเตรียมความพร้อม เช่น การศึกษาข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลภัย การแจ้งเตือนภัย การจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน/หมู่บ้าน การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการประเมินผล

2.2) การพัฒนาศักยภาพชุมชนหรือเมืองให้มีขีดความสามารถในการรับมือและปรับตัวกับสถานการณ์สาธารณภัยที่เปลี่ยนแปลงไป (Smart Community/City) โดยเสริมสร้างศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของชุมชนและเมือง (Community Base Disaster risk Management) ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ บนกรอบแนวคิด “ความพร้อม รับมือและฟื้นกลับเร็ว (Resilience)” ทั้งนี้ มีแนวปฏิบัติตามการสร้างเมืองปลอดภัยอย่างยั่งยืนของสำนักงานลดความเสี่ยงภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ 10 ประการ ดังนี้

- (1) จัดตั้งองค์กรเพื่อสร้างการรับรู้ ความตระหนัก และเตรียมความพร้อมด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่างๆ
- (2) จัดสรรงบประมาณและการสร้างแรงจูงใจทุกระดับในสังคมให้มีการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- (3) ปรับปรุงข้อมูลภัยและข้อมูลความเปราะบางให้เป็นปัจจุบัน รวมทั้งมีการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจและวางแผนพัฒนาเมืองอย่างเหมาะสม
- (4) ลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยคำนึงถึงปัจจัยทางด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- (5) ประเมินและปรับปรุงสถานศึกษาและสถานพยาบาลให้มีความปลอดภัยจากสาธารณภัย
- (6) บังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร การวางผังเมือง และจัดสรรพื้นที่ที่มีความปลอดภัยจากสาธารณภัยอย่างเท่าเทียม
- (7) ให้มีหลักสูตรการศึกษาด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในสถานศึกษาและชุมชน
- (8) อนุรักษ์ระบบนิเวศวิทยา และจัดให้มีแนวป้องกันลดผลกระทบจากภัยพิบัติโดยใช้โครงสร้างทางธรรมชาติ
- (9) พัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและเสริมสร้างศักยภาพเรื่องการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (10) ประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างที่อยู่อาศัย และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้งเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางมาตรการที่สามารถสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉินในอนาคต

4.3 การเตรียมการอพยพ

4.3.1 เมื่อคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในท้องที่ใด

ผู้อำนวยการจังหวัดดำเนินการแจ้งเตือนอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เตรียมพร้อมรับสถานการณ์และเตรียมการอพยพประชาชนในกรณีที่เป็นไปตามแผนการอพยพ

4.3.2 การเตรียมการอพยพ

- 1) การจัดทำแผนอพยพ ให้กำหนดรายละเอียดดังนี้
- 2) สำรวจและจัดทำบัญชีจำนวนผู้อพยพไว้ล่วงหน้า โดยแยกประเภทตามลำดับความเร่งด่วน
- 3) กำหนดเขตพื้นที่รวมพลและพื้นที่รองรับการอพยพไว้ โดยแน่นอน
- 4) กำหนดเจ้าหน้าที่ดำเนินการอพยพไว้ล่วงหน้า โดยระบุหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ให้ชัดเจน
- 5) สำรวจยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิงตลอดจนระบบการสื่อสารสำหรับการอพยพ
- 6) กำหนดเส้นทางอพยพหลัก และเส้นทางรองที่ชัดเจน
- 7) กำหนดสถานที่ปลอดภัยเป็นพื้นที่รองรับการอพยพ
- 8) กำหนดระเบียบปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อย ในการอพยพการอยู่อาศัยในพื้นที่รองรับการอพยพตลอดจนการอพยพกลับ
- 9) ให้ความช่วยเหลือ และบริการในการดำรงชีพ และระบบสุขลักษณะตามสมควร
- 10) จัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมตลอดจนร่างระเบียบในการควบคุมการใช้สิ่งเหล่านี้
- 11) ให้แบ่งการปกครองในพื้นที่อพยพออกเป็นกลุ่ม และให้จัดทำทะเบียนและจัดระเบียบการปกครอง
- 12) ให้จัดแบ่งประเภทของบุคคลตามลำดับเร่งด่วน ดังนี้
  - 12.1) ผู้ป่วยทุพพลภาพ คนพิการ คนชรา เด็ก และสตรีตามลำดับ
  - 12.2) บุคคลหรือประชาชนทั่วไปที่ไม่มีความจำเป็นในการปฏิบัติการในพื้นที่
- 13) การจัดเตรียมพื้นที่รองรับการอพยพไว้ล่วงหน้าให้เป็นตามลักษณะความจำเป็น ดังนี้
  - 13.1) ต้องห่างจากพื้นที่อันตราย
  - 13.2) ต้องไม่กีดขวางหรือเหนี่ยวรั้งการปฏิบัติการ
  - 13.3) เป็นพื้นที่ที่สามารถจัดการด้านสุขลักษณะได้
  - 13.4) มีความสะดวกในเส้นทางคมนาคม
  - 13.5) มีสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสาธารณูปโภคตามสมควร

4.3.3 การจัดระเบียบสถานที่อพยพและการอำนวยความสะดวก

- 1) การจัดระเบียบสถานที่อพยพ
  - 1.1) ควรมีการประสานงานล่วงหน้ากับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของสถานที่และพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการอพยพและควรจัดพื้นที่ให้เหมาะสมกับจำนวนประชากรที่อพยพ หากพื้นที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนประชากรให้จัดหาสถานที่ปลอดภัยแห่งอื่นไว้รองรับ โดยพิจารณาจากฐานข้อมูลประชากรในชุมชนหรือหมู่บ้านพื้นที่เสี่ยงภัย
  - 1.2) ควรจัดกำลังส่วนหนึ่งทำความสะอาดสถานที่ที่ใช้สำหรับการอพยพให้ถูกสุขลักษณะ
  - 1.3) ควรจัดเตรียมระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานในสถานที่ปลอดภัยหรือสถานที่อพยพให้แก่ผู้อพยพตามสมควร
  - 1.4) ควรจัดระเบียบพื้นที่อพยพ โดยแบ่งพื้นที่ให้เป็นสัดส่วนเป็นกลุ่มครอบครัวหรือกลุ่มชุมชน เพื่อเกิดความสะดวกในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและการสื่อสาร
  - 1.5) การอำนวยความสะดวก

1.5.1) ควรจัดระเบียบเวรยามในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามความเหมาะสม โดยประสานงานขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัคร

1.5.2) ควรให้การสนับสนุนในการดำเนินการรักษาความปลอดภัยในเขตพื้นที่รองรับการอพยพ

4.3.4 การดูแลความปลอดภัยบ้านเรือนของผู้อพยพ

กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ เพื่อจัดกำลังสายตรวจไปดูแลบ้านเรือนของผู้อพยพเป็นระยะๆ หากกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอให้ประสานขอกำลังสนับสนุนจากหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) หรือจัดหาอาสาสมัครจากประชาชน

4.3.5 การแจ้งความเคลื่อนไหวของสถานการณ์

1) ควรมีการติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์การเกิดสาธารณภัยอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง จากทุกสื่อและจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงสถานการณ์ สาธารณภัย เป็นระยะๆ เพื่อลดความตื่นตระหนกของประชาชนในพื้นที่ที่ประสบภัย

2) ในกรณีที่มีการยกเลิกสถานการณ์สาธารณภัยควรมีการยืนยันให้ชัดเจนถึงการยกเลิกสถานการณ์สาธารณภัย พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้อพยพเตรียมพร้อมในการอพยพกลับสู่ที่ตั้งต่อไป

4.3.6 การอพยพกลับ

1) ประชาชน

เมื่อประชาชนได้รับข่าวสารการแจ้งว่าสถานการณ์ภัยได้สิ้นสุดลงแล้วประชาชนต้องให้ความร่วมมือและเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการอพยพกลับและรอรับแจ้งจุดอพยพกลับ

2) ผู้นำชุมชนหรือผู้นำหมู่บ้าน

ผู้นำชุมชนหรือผู้นำหมู่บ้านต้องจัดระเบียบและจัดลำดับก่อนหลังของการอพยพ อย่างเป็นระบบไปสู่ที่ตั้งเดิม และประสานงานการอพยพกับเจ้าหน้าที่ดำเนินการควบคุมดูแลการอพยพ

3) หน่วยอพยพ

เมื่อได้รับการแจ้งข่าวว่าสถานการณ์ภัยได้สิ้นสุดลงแล้วหน่วยอพยพผู้ประสบภัยของศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจต้องทราบเส้นทางกลับสู่พื้นที่เป้าหมาย (ทั้งชุมชนหรือหมู่บ้าน) และต้องตรวจสอบสภาพยานพาหนะสำหรับการอพยพให้พร้อมก่อนออกปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนหรือผู้นำหมู่บ้านทุกระยะให้เตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการอพยพกลับและรอรับแจ้งจุดอพยพกลับที่ตั้งเดิมอย่างปลอดภัย

4.3.7 การอพยพส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นการเคลื่อนย้ายหน่วยราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย เพื่อให้สามารถให้บริการประชาชนได้ตามปกติ โดยให้ศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจในเขตพื้นที่ แบ่งประเภทส่วนราชการที่จะอพยพตามลำดับและความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมทั้งกำหนดพื้นที่รองรับการอพยพส่วนราชการและครอบครัวส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ล่วงหน้า และจัดทำแผนอพยพส่วนราชการโดยกำหนดรายละเอียด ดังนี้

1) สำรองและจัดทำบัญชีส่วนราชการไว้ล่วงหน้า และแยกประเภทความเร่งด่วนในการอพยพ โดยเน้นความจำเป็นของประชาชนเป็นลำดับแรก

2) กำหนดเขตพื้นที่รองรับการอพยพ ตลอดจนพื้นที่ของแต่ละส่วนราชการให้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม

3) กำหนดเจ้าหน้าที่ดำเนินการอพยพไว้ล่วงหน้าโดยระบุหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ให้ชัดเจน

- 4) กำหนดรายการและจำนวนสิ่งของพัสดุ เอกสารราชการที่จำเป็นต้องขนย้าย
- 5) สำรวจยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนระบบการสื่อสารสำหรับการอพยพ
- 6) กำหนดเส้นทางอพยพหลักและเส้นทางอพยพรอง ที่ไม่ขัดขวางต่อการปฏิบัติงานของทหาร
- 7) วางระเบียบปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในการอพยพ การเข้าไป

อยู่ในพื้นที่อพยพ ตลอดจนการอพยพกลับ

8) ระหว่างการอพยพให้พิจารณาจัดส่วนราชการ ณ ที่ตั้งเดิมไว้ตามความจำเป็นและที่อพยพเฉพาะส่วน เพื่อให้บริการประชาชนได้

9) การอพยพส่วนราชการส่วนกลาง ซึ่งรวมทั้งการอพยพรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีหรือสถาบันองค์พระมหากษัตริย์ ให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี

4.4 การแจ้งเตือนภัย

การแจ้งเตือนภัย (Warning) เป็นการดำเนินการแจ้งเตือนภัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อม การป้องกัน และการลดผลกระทบโดยการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยและการแจ้งเตือนภัยที่รวดเร็วไปยังพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้หน่วยงานและประชาชนเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้ การแจ้งเตือนภัยจะหมายรวมถึงการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) ตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไปยังหน่วยงาน/องค์กร และประชาชน เพื่อให้หน่วยงานและ/หรือบุคคลที่กำลังเผชิญความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยสามารถกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง (ติดตาม วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์) โดยระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End-to-End Warning System) จะมุ่งเน้นกระบวนการดำเนินการตั้งแต่ต้นทางในการวิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยง เพื่อแจ้งเตือนไปยังหน่วยงานและประชาชนให้มีความพร้อมในการรับมือกับสาธารณภัยและสามารถอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านช่องทางสื่อสารต่างๆ ที่ได้จัดเตรียมไว้

4.4.1 ระบบการเตือนภัย

ดำเนินการจัดหา ติดตั้ง และพัฒนาโครงสร้างระบบเตือนภัย ระบบสื่อสารและโครงสร้างพื้นฐานด้านการเตือนภัยในการพัฒนาการแจ้งเตือนภัย วิเคราะห์ข้อมูลสาธารณภัยและการส่งข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็วไปยังส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนซึ่งการพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการแจ้งเตือนและเฝ้าระวังภัยที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ตามแผนภาพที่ 4-1 ได้แก่

1) การรับรู้และเข้าใจความเสี่ยง (Risk Knowledge) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นระบบ และคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของภัยอันเนื่องจากปัจจัยอื่นๆ เช่น การขยายตัวของเมือง ฯลฯ มาใช้ในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อนำมาสนับสนุน/ตัดสินใจในการแจ้งเตือนภัยให้ตรงกับพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบเมื่อสาธารณภัยเกิดขึ้นการประเมินความเสี่ยงไม่ควรดำเนินการเพียงครั้งเดียวควรมีการปรับปรุงตามระยะเวลา โดยขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม กาลเวลา และบริบทของพื้นที่

2) ติดตามสถานการณ์และการพยากรณ์ (Monitoring and Forecasting) เป็นขั้นตอนในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ และการวิเคราะห์คาดการณ์สาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นเชิงพื้นที่ในแต่ละระดับ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรม แบบจำลองการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก (Data Analytical BIG DATA) และปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อให้การคาดการณ์มีความถูกต้อง แม่นยำ ครอบคลุม และรวดเร็ว

3) การแจ้งเตือนภัยและการสื่อสาร (Dissemination and Communication) ต้องจัดทำข้อความ หรือคำแจ้งเตือนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และเกิดประโยชน์ต่อชุมชน/ประชาชนมากที่สุด (เวลาที่คาดว่าจะเกิดสาธารณภัย ระยะเวลาการเกิด พื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบ แนวทางการปฏิบัติและการเตรียมพร้อม ฯลฯ) เพื่อให้ประชาชนไม่เกิดความสับสนและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งจะต้องจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานระบบสื่อสาร (Communication Infrastructure) และระบบ/อุปกรณ์เตือนภัยให้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงภัย

4) ความตระหนักรู้และการตอบสนองต่อการแจ้งเตือนภัย (Public Awareness and Response Capability) เมื่อชุมชน/ประชาชนในพื้นที่ได้รับข้อความ/สัญญาณแจ้งเตือนแล้ว ต้องรู้เท่าทันภัย โดยตระหนักถึงความปลอดภัย การป้องกันและเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น ตั้งแต่การสร้างเสริมความเข้มแข็งในชุมชน การป้องกันและลดผลกระทบ ความสามารถจัดการในภาวะฉุกเฉิน ตลอดจนการอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัย

4.4.2 กระบวนการแจ้งเตือนภัย

เนื่องจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะภัยธรรมชาติ มีระยะเวลาในการเกิดที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการแจ้งเตือนภัยให้พิจารณาระยะเวลาของการแจ้งเตือนภัยตามแต่ละประเภทของสาธารณภัย จังหวัดขอนแก่น กำหนดกระบวนการแจ้งเตือนภัย ดังนี้

1) การเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์

เป็นการติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัย รวมทั้งทำหน้าที่เฝ้าระวัง ให้ข้อมูลและข่าวสารแก่ประชาชน โดยมีส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีความรู้และเครื่องมือทางเทคนิค เช่น สถานีอุตุนิยมวิทยาขอนแก่น โครงการชลประทานขอนแก่น สถานีอุทกวิทยาที่ 2 ขอนแก่น ศูนย์บริหารจัดการน้ำจังหวัดขอนแก่น สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดขอนแก่น ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น ฯลฯ มีหน้าที่เฝ้าระวัง และติดตามสถานการณ์ปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง โดยให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดเตรียม จัดหาอุปกรณ์ และเครื่องมือสื่อสารสำหรับเชื่อมกับระบบสื่อสารให้เพียงพอ

และใช้การได้ตลอดเวลา โดยให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ เพื่อตัดสินใจในการเตรียมรับมือกับสาธารณภัย

2) การแจ้งเตือนล่วงหน้า

เป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่บ่งชี้ว่า มีแนวโน้มที่จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยไปยังส่วนราชการ หน่วยงาน และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และประชาชน เพื่อให้ติดตามข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ระยะเวลาสำหรับการ

แจ้งเตือนล่วงหน้าขึ้นอยู่กับสถานการณ์และประเภทของสาธารณภัย โดยให้หน่วยงานภาคีเครือข่ายในการจัดวางแนวทาง มาตรการ และขั้นตอนการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ เพื่อให้การแจ้งเตือนล่วงหน้าที่มีมาตรฐานเป็นรูปแบบเดียวกันซึ่งสะดวกต่อการรับทราบและทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้รับ โดยให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยประสานงานร่วมกับ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดขอนแก่น และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดขอนแก่น เผยขอนแก่นประชาสัมพันธ์ และแจกจ่ายข้อมูลข่าวสาร

3) การแจ้งเตือนภัย

หากประเมินสถานการณ์แล้วคาดว่าจะมีโอกาสเกิดสาธารณภัยมากกว่าร้อยละ 60 ให้มีการแจ้งเตือนภัยทันทีกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับและประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยมีข้อมูลการแจ้งเตือนภัย ดังนี้

- คาดการณ์ระยะเวลา และบริเวณพื้นที่ที่จะเกิดสาธารณภัย
- ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและความยาวนานของภัย (ระยะเวลา)
- แนวทางการปฏิบัติตนของส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน
- การเตรียมความพร้อมรับมือ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เป็นต้น

กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น กำหนดวิธีการแจ้งเตือนภัย

ดังนี้

3.1) แจ้งเตือนผ่านหน่วยงาน โดยใช้กลไกระบบการบริหารราชการแจ้งเตือนผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลเมือง/เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน หน่วยช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัยผ่านหน่วยงานระดับต่างๆ ไปสู่ระดับพื้นที่ให้กับกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ และประชาชนทั่วไป

3.2) แจ้งเตือนประชาชนโดยตรง โดยผ่านทางสถานีโทรทัศน์ วิทยุชุมชน วิทยุสมัครเล่น โทรสาร โทรศัพท์มือถือ หอกระจายข่าว หอเตือนภัย เสียงตามสาย ไซเรนเตือนภัยแบบมือหมุน โทรโข่ง นกหวีด หรือสัญญาณเสียงที่กำหนดใช้เป็นสัญญาณเตือนภัยประจำหมู่บ้านหรือตำบล หรือแอปพลิเคชันไลน์ (Line) โดยมีมอบหมายหน่วยงานภาคีเครือข่ายมีหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ และรวบรวมข้อมูลเพื่อแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงทราบ ดังนี้

- 1) อุทกภัย น้ำป่าไหลหลาก : โครงการชลประทานขอนแก่น
- 2) ภัยแล้ง : โครงการชลประทานขอนแก่น เขื่อนอุบลรัตน์
- 3) วาตภัย และพายุฤดูร้อน : ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
- 4) ไฟป่าและหมอกควัน : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาค 10
- 5) ภัยหนาว : ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
- 6) แผ่นดินไหว : ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
- 7) โรคระบาดในมนุษย์และโรคติดต่ออุบัติใหม่ : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น
- 8) โรคระบาดของแมลงและศัตรูพืช : สำนักงานเกษตรจังหวัดขอนแก่น
- 9) โรคระบาดสัตว์ : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น สำนักงานประมงจังหวัดขอนแก่น

4) **รับมือและอพยพ** หากคาดว่าสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ ให้ดำเนินการแจ้งผู้อำนวยการจังหวัดสั่งการให้อพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัย หรือพื้นที่ที่หน่วยงานราชการ มูลนิธิ องค์กร หรือเอกชนได้จัดเตรียมไว้ โดยกำหนดแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติ รวมทั้งแผนเผชิญเหตุ สำหรับส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรเอกชน ในการรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

โดยจะประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กองกำลังทหาร เป็นหน่วยงานสนับสนุนทรัพยากร ยานพาหนะ เครื่องมือพิเศษ ทั้งนี้ หากเกินศักยภาพที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้ ให้รายงานกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทราบทันที

4.4.3 การพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการแจ้งเตือนของคนและชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย
 เพื่อให้การเตือนภัยมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีแนวทาง ดังนี้

- 1) นำเทคโนโลยี นวัตกรรม มาใช้ในการพยากรณ์ คาดการณ์ ติดตามสถานการณ์การเกิดสาธารณภัย
- 2) จัดทำระเบียบปฏิบัติประจำ (Standard Operating Procedure : SOP) และเสริมสร้างขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
- 3) จัดวางระบบสื่อสารหลัก อย่างน้อย 2 ระบบ และระบบสื่อสารสำรอง
  - ◆ ระบบสื่อสารหลักที่กำหนดไว้ คือ โครงข่ายสื่อสารทางโทรศัพท์ โทรสาร และวิทยุสื่อสาร
  - ◆ ระบบสื่อสารสำรองที่กำหนดไว้ คือ คลื่นวิทยุสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน
- 4) เตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนัก รวมถึง ให้ประชาชนมีการรับรู้และเข้าใจ ความเสี่ยงจากข้อมูลที่ได้รับ โดยจัดให้มีการฝึกอบรม เช่น อาสาสมัครแจ้งเตือนภัยในชุมชนเมือง ตำบลและหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเตือนภัยที่มีความแตกต่างกันของภัยแต่ละประเภท เป็นต้น
- 5) จัดให้มีการฝึกกระบวนการระบบเตือนภัย เพื่อเป็นการทดสอบแผนปฏิบัติการ แผนเผชิญเหตุ ขั้นตอน เครื่องมือ อุปกรณ์ และความพร้อมของประชาชนทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4.5 การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว

เป็นการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยชั่วคราวในสถานการณ์ที่เกิดสาธารณภัยขึ้น มักมีการเตรียมแผนรับมือสถานการณ์ฉุกเฉิน และกำหนดอาคารที่จะนำมาใช้เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวไว้รวมทั้งการอาศัยในศูนย์พักพิงชั่วคราว มีผลโดยตรงต่อการดำรงชีวิตและศักดิ์ศรีกับผู้พักพิง อย่างไรก็ตามการเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ควรมีแนวปฏิบัติอย่างน้อย ดังนี้

- 1) จัดหาสถานที่ตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ต้องดำเนินการคัดเลือกจากสถานที่ตั้งที่มีความพร้อม
  - 2) การจัดการภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว ประกอบด้วย ผู้จัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งเป็นทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้อำนวยการโรงเรียน (เฉพาะกรณีที่ศูนย์ฯ เป็นโรงเรียน) ซึ่งมีบทบาทโดยตรง โดยแบ่งเป็น ฝ่ายปฏิบัติการ และฝ่ายอำนวยการร่วม
  - 3) ปัจจัยความจำเป็นขั้นต่ำของศูนย์พักพิงชั่วคราวอื่นๆ
  - 4) การบริหารจัดการข้อมูลผู้อพยพ ต้องมีการเก็บบันทึกข้อมูลที่จำเป็น
- ให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

องค์ประกอบของศูนย์พักพิงชั่วคราว

สถานที่

- 1) การคัดเลือกสถานที่ตั้งศูนย์พักพิง (Site Selection) โดยคำนึงถึงความปลอดภัย ต้องมีการคมนาคมสะดวก มีความพร้อมของสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า เป็นต้น
- 2) สภาพของสถานที่ตั้งศูนย์พักพิง (Conditions) จำต้องมีปัจจัยพื้นฐานขั้นต่ำที่จำเป็น ดังนี้
  - (1) มีทรัพยากรในปริมาณที่เพียงพอ (availability of resources) โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งโดยปกติแล้วคนหนึ่งใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคประมาณ 15-20 ลิตรต่อวัน

(2) ขนาดของพื้นที่ (size) โดยทั่วไปแล้วผู้อพยพ จำเป็นต้องใช้พื้นที่ในการใช้ชีวิต 30 ตารางเมตร
(3) สภาพทางกายภาพของพื้นที่ที่ตั้ง (geology and topography) ควรมีพื้นที่ลาดเอียงเล็กน้อยเพื่อการระบายน้ำ หากเกิดฝนตกไม่ควรอยู่ในที่ราบเพราะอาจก่อให้เกิดน้ำท่วมขังและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคได้

(4) ต้นไม้และพืชพันธุ์ต่างๆ (trees and vegetation) ไม่ควรทำลายหรือถอนทิ้ง เพราะต้นไม้และพืชต่างๆ จะช่วยให้ร่มเงา ลดการพังทลายของหน้าดิน

(5) ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (environmental and disease risks) ไม่ควรตั้งศูนย์อพยพในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดภัยพิบัติ

โครงสร้างของศูนย์พักพิงชั่วคราว ประกอบด้วย

1) หัวหน้าศูนย์พักพิงชั่วคราว (Camp Chief) เป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารของพื้นที่ หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้นำในศูนย์พักพิงชั่วคราว และเป็นผู้ประสานงานการดำเนินงานและเข้าร่วมการประชุมกับคณะต่าง ๆ ระดับเหนือขึ้นไปในการแก้ไขปัญหา

2) ฝ่ายปฏิบัติการ ประกอบด้วย

1) ด้านประสานผู้ประสบภัย เป็นการประสานกับผู้ประสบภัยให้ทราบถึงความต้องการความช่วยเหลือ

2) ด้านแพทย์ฉุกเฉิน เป็นการปฏิบัติการช่วยเหลือด้านการแพทย์ฉุกเฉิน

3) ด้านการบรรเทาทุกข์ เป็นการบรรเทาทุกข์เบื้องต้นด้านปัจจัยสี่

3) ฝ่ายอำนวยการร่วม ประกอบด้วย

1) ด้านอำนวยการและการสื่อสาร

- การลงทะเบียนผู้อพยพ ทั้งอพยพเข้าและกลับออกไป
- หน่วยประสานงานภายในและภายนอกของศูนย์พักพิงชั่วคราว
- ระบบการสื่อสารของศูนย์พักพิงชั่วคราว
- ข้อมูลบุคคลของผู้อพยพ
- รายงานการปฏิบัติงาน รายการค่าใช้จ่าย
- การรับบริจาค และจัดทำบัญชีสิ่งของบริจาค

2) ด้านประกอบเลี้ยง

- กำหนดตารางเวลาการแจกจ่ายอาหารประจำวัน
- กำหนดจุดรับอาหารในแต่ละวัน
- จัดหาวัตถุดิบในการประกอบอาหาร
- ประเมินสถานการณ์ด้านอาหารและน้ำ โดยมีปัจจัยประกอบคือ ผู้อพยพและเครื่องบริโภคที่มีอยู่ และสัดส่วนที่เหมาะสมต่อการให้บริการผู้อพยพในแต่ละวัน
- จัดหาภาชนะและอุปกรณ์ในการประกอบอาหาร

3) ด้านการส่งเสริมอาชีพ

- จัดให้มีการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพสังคม ความถนัดและทักษะของผู้ประสบภัย
- จัดหาวิทยากรและตารางเวลาการฝึกอบรมอาชีพในแต่ละวัน
- ให้ความรู้ และคำแนะนำในการสร้างอาชีพ

4) ด้านการรักษาพยาบาล สุขอนามัย และสนทนากา

- จัดให้มีสถานพยาบาลในศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เพียงพอ และดูแลด้านสุขอนามัย
- จัดให้มีทีมสำหรับปรึกษาด้านสุขภาพจิตในแต่ละวัน

- จัดให้มีทีมแพทย์ประจำวัน ตรวจสอบสุขภาพผู้ป่วย
- จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น เดินแอโรบิก
- จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ฟีกสมาธิ เล่นเกม เป็นต้น

5) ด้านพัสดุ ครุภัณฑ์ และสถานที่

- จัดโครงสร้างการจัดการพื้นที่ของศูนย์พักพิงชั่วคราวให้เป็นระเบียบและเป็นระบบ
- จัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อศูนย์พักพิงชั่วคราว
- การทำความสะอาดสถานที่ กำจัดสิ่งสกปรก การดูแลสุขา
- จัดหาพื้นที่สำหรับซักล้าง และทำความสะอาดส่วนบุคคล

6) ด้านขนส่งและความปลอดภัย

- จัดพาหนะขนส่งสิ่งของ รวมถึง กรณีฉุกเฉิน เช่น ผู้ป่วย
- จัดให้มีพาหนะอย่างน้อย 1 คัน ตลอด 24 ชั่วโมง
- จัดระเบียบการจราจรและเส้นทางคมนาคม สำหรับเข้า-ออกพื้นที่อพยพ
- จัดระบบการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในพื้นที่อพยพ

ปัจจัยความจำเป็นขั้นต่ำของศูนย์พักพิงชั่วคราวอื่น ๆ

1) อัตราส่วนสำหรับเจ้าหน้าที่ต่ออพยพ คือ 1:50

2) มีการแบ่งหน้าที่ของผู้อพยพ ได้แก่ การช่วยทำความสะอาดศูนย์พักพิงชั่วคราว ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของศูนย์พักพิงชั่วคราว ช่วยรักษาความสงบ หรืออาจสมัครเป็นอาสาสมัครภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว ดูแลและรับผิดชอบพื้นที่ที่ตนเองอยู่

3) มาตรฐานสากลของการประเมินและจัดสรรพื้นที่ใช้สอยในศูนย์พักพิงชั่วคราว

การบริหารจัดการข้อมูลผู้อพยพ

การบริหารจัดการข้อมูลในศูนย์อพยพเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่สุดของการบริหารจัดการศูนย์อพยพ โดยข้อมูลที่สำคัญต้องเก็บบันทึก (Documentation and Data records) ประกอบด้วย

1) ข้อมูลประชากรผู้อพยพ (population data) มีความสำคัญอย่างมากต่อการวางแผนการจัดบริการ และการให้ความช่วยเหลือ

2) ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อพยพ (confidential records) เป็นข้อมูลของผู้อพยพที่จำเป็นต้องใช้เมื่อปิดศูนย์อพยพเพื่อความต่อเนื่องในการดำเนินชีวิต เช่น บันทึกสุขภาพที่ได้รับขณะอยู่ในศูนย์อพยพ เป็นต้น

3) ข้อมูลด้านธุรการ (administrative documents) คือ รายงานการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์อพยพทั้งหมด เช่น รายงานการปฏิบัติงาน สมุดบัญชี รายการค่าใช้จ่าย เป็นต้น

แนวทางการเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวจังหวัดขอนแก่น

1) หากเกิดสถานการณ์สาธารณภัยรุนแรง ให้อพยพผู้ประสบภัยไปยังศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยมอบหมายที่กำหนดไว้ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่นเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก บริหารจัดการสนับสนุนด้านอาหาร น้ำดื่ม สุขาภิบาล และสาธารณสุขปโภค และให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น จัดทำแผนรับมือกับโรคที่เกิดตามฤดูกาล และเตรียมพร้อมในการบริหารทางการแพทย์และสาธารณสุข

2) ศูนย์พักพิงชั่วคราวระดับอำเภอ และระดับชุมชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการ พร้อมทั้งกำหนดเส้นทางอพยพ ไปยังจุดอพยพจุดปลอดภัย ศูนย์พักพิงชั่วคราวที่กำหนดในจังหวัดขอนแก่น จำนวน ๒๙๘ แห่ง (ภาคผนวก ข) โดยใช้ยานพาหนะจากหน่วยงานทหาร เป็นหน่วยหลัก หน่วยงานราชการ โดยเฉพาะศูนย์ป้องกันและบรรเทาสา

สาธารณภัย เขต ๖ ขอนแก่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยรอง ภาคเอกชน และมูลนิธิ เป็นหน่วยสนับสนุน

4.6 การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เป็นเครื่องมือและกิจกรรมในการสร้างความพร้อมและเพิ่มศักยภาพของหน่วยงานและบุคลากร รวมทั้งเป็นการทดสอบการประสานงานและการบูรณาการความร่วมมือ ทำให้ทราบจุดบกพร่องและช่องว่าง ในการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ แผนปฏิบัติการ และแผนเผชิญเหตุให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้หมายรวมถึงการฝึกซ้อมแผน การซักซ้อม และการฝึกปฏิบัติตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน

ประเภทของการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

4.6.1 การฝึกเชิงอภิปราย (Discussion Base Exercise) เป็นการฝึกโดยใช้วิธีการหารืออภิปรายเกี่ยวกับแผน มาตรการ หรือวิธีการปฏิบัติเพื่อมุ่งเน้นประเด็นยุทธศาสตร์และนโยบายของหน่วยงานเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น

1.1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการตั้งสมมติฐานสถานการณ์สาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในการค้นหาทางเลือกที่เหมาะสมต่อการเผชิญเหตุ

1.2) การฝึกบนโต๊ะ (Table Top Exercise) เป็นการจำลองสถานการณ์แบบกว้าง เพื่อค้นหาจุดอ่อน ปัญหา อุปสรรคของแผนฯ เพื่อนำมากำหนดแนวทาง ขั้นตอนการปฏิบัติ และระเบียบปฏิบัติประจำ (Standard Operating Procedure : SOP) โดยเน้นการฝึกในระดับผู้บริหารและผู้มีอำนาจตัดสินใจ

4.6.2 การฝึกเชิงปฏิบัติการ (Operation Base Exercise) เป็นการฝึกที่มีการจำลองสถานการณ์ให้ใกล้เคียงความเป็นจริง โดยมีการเคลื่อนย้าย ระดมทรัพยากรและบุคลากรจริงตามสถานการณ์ แบ่งออกเป็น

2.1) การฝึกปฏิบัติ (Drill) เป็นการฝึกปฏิบัติของหน่วยงานขนาดเล็กระดับพื้นที่ โดยเน้นการเผชิญเหตุของเจ้าหน้าที่ภาคสนามเฉพาะด้าน

2.2) การฝึกเฉพาะหน้าที่ (Functional Exercise) เป็นการฝึกของหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานเพื่อทดสอบและประเมินขีดความสามารถของบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเฉพาะด้าน รวมทั้งบทบาทหน้าที่ที่ใช้ในการเผชิญเหตุกับสถานการณ์สมมติที่กำหนดขึ้น

2.3) การฝึกเต็มรูปแบบ (Full Scale Exercise) เป็นการฝึกที่มีความสลับซับซ้อน มีขั้นตอนการเตรียมการและการใช้ทรัพยากรมากที่สุดเมื่อเทียบกับการฝึกรูปแบบอื่น ๆ รวมทั้งเกี่ยวข้องกับบุคลากรจากหลากหลายหน่วยงานในหลายระดับ โดยมีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรและบุคลากรเพื่อเผชิญเหตุตั้งแต่การประสานข้อมูล การสนับสนุนทรัพยากรของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับจนถึงการเชื่อมโยง และการสั่งการจากศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ไปยังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติภาคสนาม

กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และหน่วยงานที่รับผิดชอบแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินแต่ละด้าน ต้องจัดให้มีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำประเภทการฝึกดังกล่าวไปปรับใช้ในการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานตามความเหมาะสม นอกจากนี้การประเมินผลแต่ละครั้งควรมีประเด็นคำถามอย่างน้อย ได้แก่ การฝึกบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ความจำเป็นในการปรับปรุงระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ขั้นตอน และ

แนวทางปฏิบัติในการประสานงาน การสื่อสาร ทรัพยากร ทักษะ ประสบการณ์ ความต้องการการฝึกอบรม ทรัพยากรเพิ่มเติม ข้อบกพร่อง อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการฝึกครั้งต่อไป

จังหวัดขอนแก่น กำหนดให้มีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อเป็นการบูรณาการหน่วยงานที่รับผิดชอบให้พร้อมรับสถานการณ์ภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น โดยกำหนดให้มีการฝึกฯ ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น ระดับละอย่างน้อย 1 ประเภทภัย โดยพิจารณาประเภทของภัยที่เป็นนโยบายเน้นหนักของรัฐบาล หรือภัยที่มีความเสี่ยงสูง ตามความจำเป็นของสภาพพื้นที่

4.7 โครงสร้างองค์กร

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่ประสานการปฏิบัติในการเตรียมความพร้อมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ (แผนภาพ 4-2)

4.7.1 ประสานให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดระดับอำเภอ ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ กรณีเกิดสาธารณภัยขนาดเล็ก (ความรุนแรงระดับ ๑) เพื่อเป็นศูนย์อำนวยการในการสั่งการ ควบคุมกำกับดูแล และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ภัยพิบัติในระดับพื้นที่ และช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบพร้อมทั้งให้ประชาสัมพันธ์วิธีการเตรียมความพร้อมของประชาชน

4.7.2 จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดขอนแก่นขึ้น พร้อมทั้งจัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบประจำศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด และดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด โดยกำหนดสถานที่ที่มีความเหมาะสม เป็นห้องปฏิบัติการ (War Room) ในการบัญชาการในยามฉุกเฉิน

4.7.3 ประเมินความเสี่ยงภัยและผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ พร้อมทั้งจัดเจ้าหน้าที่เพื่อเฝ้าระวังสถานการณ์ภัยพิบัติ และการแจ้งเตือนภัย

4.7.4 สื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงาน และประชาชนทราบถึงสถานการณ์และวิธีการเตรียมความพร้อมของประชาชน

4.7.5 ประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในจังหวัด โดยยึดหลักเกณฑ์ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562

4.7.6 จัดเตรียมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) อาสาสมัครแจ้งเตือนภัย อาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัย และอาสาสมัครอื่นๆ ในพื้นที่

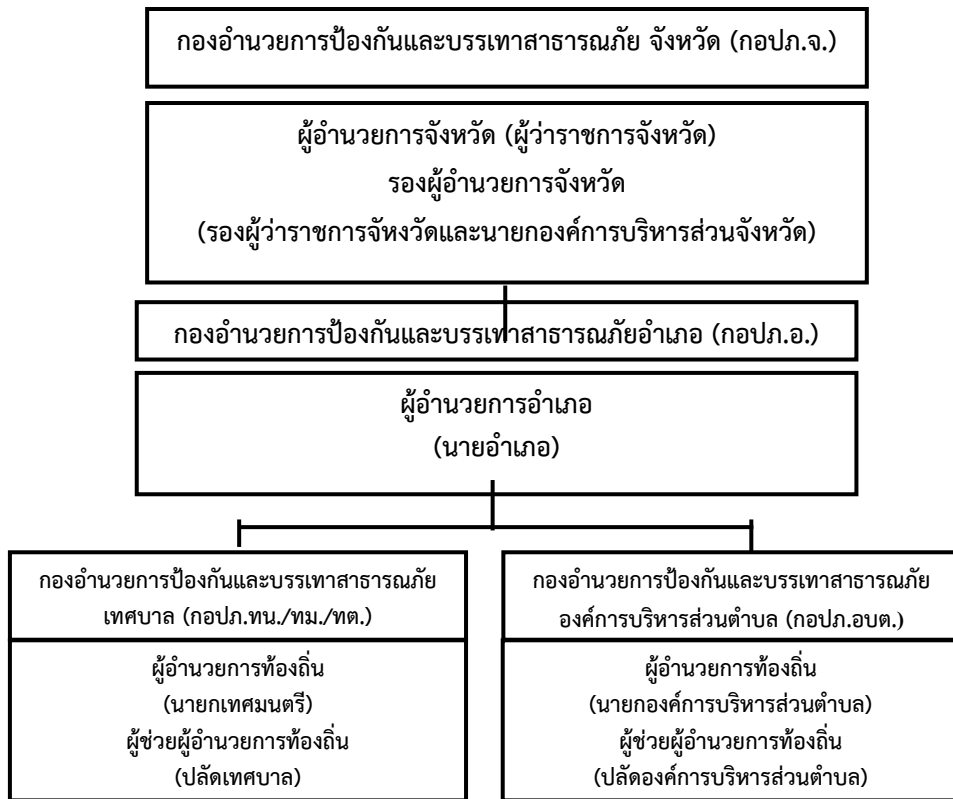
4.7.7 จัดเตรียมระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และระบบสื่อสารสำรองที่จำเป็นพร้อมทั้งจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์สื่อสาร ให้เพียงพอ และใช้งานได้ตลอดเวลา

4.7.8 จัดเตรียมสถานที่ปลอดภัยเพื่อรองรับผู้ประสบภัย พร้อมสิ่งสาธารณูปโภคที่จำเป็นและกำหนดจุดรวมพล สำหรับการอพยพ

4.7.9 สำรองสิ่งของที่จำเป็นในการดำรงชีพ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ทันทีเมื่อเกิดภัย

4.7.10 จัดเตรียมบัญชีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

4.7.11 สำรองพลังงาน

แผนภาพที่ 4-2 : โครงสร้างองค์กรปฏิบัติในการเตรียมความพร้อม

4.8 การประสานองค์กรสาธารณกุศล

การปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจังหวัดขอนแก่น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ พลเรือน ตำรวจ ทหาร ภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์กรสาธารณกุศลมาร่วมบูรณาการให้การปฏิบัติการ ซึ่งจะต้องมีการประสานการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและเกื้อกูลกัน เพื่อให้สามารถติดต่อประสานงาน สั่งการ รายงาน การปฏิบัติ และสถานการณ์ระหว่างทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และเชื่อถือได้ โดยมีแนวทางและขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

4.8.1 จัดทำบัญชีรายชื่อองค์กรสาธารณกุศลในเขตจังหวัดขอนแก่น พร้อมสถานที่ตั้ง รายชื่อผู้ติดต่อประสานงาน และหมายเลขโทรศัพท์ (ภาคผนวก ฉ-2 บัญชีรายชื่อองค์กรการกุศล หน่วยงานเครือข่ายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)

4.8.2 จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์กรสาธารณกุศลในพื้นที่ในการสนับสนุนกำลังทรัพยากร เจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือ เพื่อร่วมปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ โดยกำหนดผู้ประสานงานหลัก (Focal Point) เพื่อปฏิบัติงานภายใต้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับตลอด 24 ชั่วโมง

4.8.3 ภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์กรสาธารณกุศล จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ พร้อมอุปกรณ์และบุคลากรที่สามารถปฏิบัติภารกิจได้ โดยกำหนดผู้ประสานงานหลัก (Focal Point) เพื่อปฏิบัติงานภายใต้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับตลอด 24 ชั่วโมง

4.8.4 กรณีที่ได้รับการประสานจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ตำรวจ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์กรสาธารณกุศล จัดชุดเคลื่อนที่เร็วออกไปยังที่เกิดเหตุ และให้รายงานตัวกับผู้บัญชาการเหตุการณ์เพื่อรับมอบภารกิจในการปฏิบัติการ

4.8.5 เมื่อเกิดสาธารณภัยถ้าเจ้าหน้าที่ของภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์กรสาธารณกุศลไปถึงพื้นที่ประสบภัยก่อน ให้กันเขตพื้นที่อันตรายและกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปยังพื้นที่อันตราย พร้อมทั้ง

แจ้งหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยทันที เพื่อดำเนินการควบคุมสถานการณ์ ทั้งนี้ให้รายงานสถานการณ์สาธารณภัยไปยังศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยและประชาสัมพันธ์ข่าวสถานการณ์ให้ประชาชนได้รับทราบ

4.8.6 ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาความปลอดภัยในสถานที่เกิดเหตุและพื้นที่รองรับการอพยพ

4.8.7 ประสานหน่วยแพทย์และพยาบาล อีกทั้งให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้ประสบสาธารณภัย พร้อมทั้งลำเลียงผู้ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาล

4.8.8 อพยพช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยไปยังที่ปลอดภัยหรือพื้นที่รองรับการอพยพ

4.9 การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย :

เป็นการมุ่งเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในฐานะหุ้นส่วนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้วยการกำหนดบทบาทของแต่ละภาคส่วนให้มีความชัดเจน เพื่อสร้างการรับรู้บทบาท ภารกิจ และความรู้สึกในความเป็นส่วนหนึ่งของการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ “ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา” ตามวงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งเป็นแนวทางในการนำเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้าสู่กระแสหลักในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ (Mainstreaming Disaster Risk Reduction into Development) และเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชน สังคม และประเทศต่อไป

ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้กำหนดนโยบายการสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นนโยบายสำคัญขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยขับเคลื่อนการบูรณาการการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งให้ความสำคัญในการวางแผนและจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ดังนี้

4.9.1 การกำหนดนโยบายในการสร้างความเป็นหุ้นส่วนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นนโยบายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1) ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในฐานะหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ การร่วมจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระบุงการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไว้ในแผนพัฒนา และแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานระดับจังหวัด สนับสนุนความเป็นหุ้นส่วนรัฐร่วมกับเอกชน กระบวนการวางแผน และขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณ

2) สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณสำหรับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยการเผชิญเหตุและการฟื้นฟู ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ เป็นต้น

3) ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการความร่วมมือภาครัฐและเอกชนโดยการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดสร้าง ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการขั้นพื้นฐานรวมถึงการให้บริการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ให้แก่ประชาชนภายใต้กรอบความเสี่ยงและระยะเวลาที่กำหนด

4) จัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างภาคประชาสังคม/ภาคเอกชน กับภาครัฐในการนำนโยบายการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่การปฏิบัติ

5) พัฒนาและส่งเสริมการสร้างความรู้ความตระหนักให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนในสังคม ให้เป็นผู้รู้เท่าทันภัยโดยสามารถตัดสินใจและมีบทบาทในการบริหารจัดการในฐานะหุ้นส่วนผู้ดำเนินการกิจกรรมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (To Empower)

6) พัฒนาและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงชุมชนดำเนินแผนงาน โครงการ/กิจกรรม/เวทีสาธารณะ ที่เกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น การประเมินความเสี่ยงการจัดลำดับความเสี่ยงที่ต้องมีมาตรการเสริมสร้างความร่วมมือ/การมีส่วนร่วม แผนสนับสนุนงบประมาณ เป็นต้น

7) ส่งเสริมการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤตและการจัดทำแผนรองรับการบริหารความต่อเนื่องให้แก่ทุกภาคส่วนโดยให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan : BCP) ของหน่วยงาน

8) ส่งเสริมสถาบันประกันภัย สถาบันการเงิน เพื่อให้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม เข้าถึงระบบประกันความเสี่ยง การทำประกันภัย การให้สินเชื่อฉุกเฉิน หรือการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ชุมชน/ครอบครัว เพื่อการถ่ายโอนความเสี่ยงจากสาธารณภัย

4.9.2 แนวทางปฏิบัติในการร่วมเป็นหุ้นส่วนการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1) ภาคประชาสังคม

เสริมสร้างให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยการเผชิญเหตุและการฟื้นฟู เช่น การให้ความรู้เฉพาะทาง ให้คำแนะนำในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและดำเนินงานตามกรอบกฎเกณฑ์ มาตรฐาน และแผนงานที่เกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชน ชุมชนมีความพร้อมรับมือและการฟื้นกลับเร็ว รวมทั้งให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

2) สถาบันทางการศึกษา นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรวิจัย

ศึกษา พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศและพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ พร้อมทั้งร่วมแสดงความคิดเห็นให้คำปรึกษา

3) ภาคเอกชน เช่น องค์กรธุรกิจ สถาบันการเงิน

มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ดำเนินงานทางธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย อย่างเป็นรูปธรรมและครบวงจร (Corporate Social Responsibility : CSR) และมีการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ รวมถึงส่งเสริมให้นำแนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาผนวกเข้ากับรูปแบบและวิธีดำเนินธุรกิจ ด้วยการใช้ข้อมูล ความรู้ประกอบการลงทุนสร้างความตระหนักรู้ให้กับพนักงาน ลูกค้า ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดงานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยแบ่งปันและเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ และแนวทางปฏิบัติที่เปิดเผยได้ รวมทั้งสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์เพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

4) สื่อ

ส่งเสริมบทบาทและสนับสนุนการมีส่วนร่วมกันกับภาครัฐในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และรู้เท่าทันภัยให้แก่ประชาชน โดยสื่อสารข้อความที่เป็นประเด็นสำคัญในการใช้เผยแพร่ขอแผนข่าวสาร (Key Message) การสื่อสารความเสี่ยงสาธารณภัย (Risk Communication) ผู้สาธารณะและเผยแพร่ขอแผนข้อมูลที่ต้อง เชื่อถือได้ มีความหลากหลาย เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยปฏิบัติตามนโยบายการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัย สนับสนุนระบบเตือนภัยล่วงหน้า กระตุ้นและสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย (Safety Culture) และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างจริงจังในการรณรงค์เผยแพร่ขอแผนความรู้ให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มและนำเสนอในช่วงเวลาที่เหมาะสมตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนดร่วมกัน

บทที่ 5

การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

5.1 การเผชิญเหตุ

5.1.1 การแจ้งเตือนภัยของหน่วยงานภาครัฐในการจัดการสาธารณภัย

1) ระดับของการแจ้งเตือนภัย มีความหมายของสีในการเตือนภัย ดังนี้

- สีแดง หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะอันตรายสูงสุด ให้อาศัยอยู่แต่ในสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามข้อสั่งการ
- สีส้ม หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายสูง เจ้าหน้าที่กำลังควบคุมสถานการณ์ ให้อพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด
- สีเหลือง หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย มีแนวโน้มที่สถานการณ์ จะรุนแรงมากขึ้น ให้จัดเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ และปฏิบัติตามคำแนะนำ
- สีน้ำเงิน หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเฝ้าระวัง ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด ทุก ๆ 24 ชั่วโมง
- สีเขียว หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะปกติ ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ

2) กระบวนการแจ้งเตือนภัย ประกอบด้วย

2.1) การเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์

เป็นการติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัย รวมทั้งทำหน้าที่เฝ้าระวัง ให้ข้อมูลและข่าวสารแก่ประชาชน โดยมีส่วนราชการและหน่วยงานเกี่ยวข้องที่มีความรู้และเครื่องมือทางเทคนิค เช่น กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน กรมทรัพยากรธรณี กรมอุทกศาสตร์ ฯลฯ มีหน้าที่เฝ้าระวัง และติดตามสถานการณ์ปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง โดยให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นหน่วยจัดวางระบบสื่อสาร รวมทั้งให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดเตรียม จัดหา อุปกรณ์ และเครื่องมือสื่อสารสำหรับเชื่อมกับระบบสื่อสารให้เพียงพอและใช้งานได้ตลอดเวลา โดยให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์เพื่อตัดสินใจในการเตรียมรับมือกับสาธารณภัย

2.2) การแจ้งเตือนล่วงหน้า

เป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่บ่งชี้ว่ามีแนวโน้มที่จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยไปยังส่วนราชการ หน่วยงาน กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และประชาชน เพื่อให้ติดตามข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ระยะเวลาสำหรับการแจ้งเตือนล่วงหน้า ขึ้นอยู่กับสาธารณภัยแต่ละประเภท โดยปกติควรมีการแจ้งเตือนล่วงหน้าก่อนเกิดสาธารณภัยไม่ต่ำกว่า 120 ชั่วโมง ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นหน่วยประสานงานกลางร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ ในการจัดวางแนวทาง มาตรการ และขั้นตอนการปฏิบัติ ร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ เผยขอนแก่นประชาสัมพันธ์ และแจกจ่ายข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้การแจ้งเตือนล่วงหน้าที่มีมาตรฐานเป็นรูปแบบเดียวกันซึ่งสะดวกต่อการรับทราบและทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้รับ

2.3) การแจ้งเตือนภัย

เป็นการยืนยันข้อมูลว่ามีโอกาสเกิดสาธารณภัยมากกว่าร้อยละ 60 และเป็นการแจ้งแนวทางปฏิบัติให้กับส่วนราชการ หน่วยงาน กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อให้เตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยให้มีการแจ้งเตือนภัยไม่ต่ำกว่า 72 ชั่วโมงก่อนเกิดภัย และมีข้อมูลการแจ้งเตือนภัย ได้แก่

2.3.1) คาดการณ์ระยะเวลา และบริเวณพื้นที่ที่จะเกิดสาธารณภัย

- 2.3.2) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและความยาวนานของภัย (ระยะเวลา)
- 2.3.3) แนวทางการปฏิบัติตนของส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน
- 2.3.4) การเตรียมความพร้อมรับมือ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เป็นต้น

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง จัดวางแนวทาง มาตรการ และขั้นตอนการปฏิบัติ ร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแจ้งเตือนภัยเพื่อการส่งการไปยังกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต พร้อมทั้งให้กรมประชาสัมพันธ์ ร่วมกับกรมการปกครอง กำหนดขั้นตอนวิธีปฏิบัติเพื่อเผยแพร่ขอนแก่น ประชาสัมพันธ์ แจกจ่ายข้อมูลข่าวสาร และแจ้งเตือนภัยให้กับผู้ปกครองท้องที่และประชาชนเพื่อให้มั่นใจได้ว่าประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและรวดเร็ว โดยมีการปฏิบัติเพื่อเตรียมรับสถานการณ์เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับรายงานผลการปฏิบัติให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทราบภายใน 24 ชั่วโมงนับตั้งแต่ได้รับแจ้ง การเตือนภัย เพื่อเป็นการยืนยันการสื่อสารสองทาง (Two - Way Communication)

2.4) การรับมือและการอพยพ

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับพิจารณากำหนดแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรเอกชนในการรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมถึงการจัดทำแผนอพยพและการฝึกอบรม โดยศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตเป็นหน่วยงาน สนับสนุนทรัพยากร เครื่องมือพิเศษ ทั้งนี้ หากเกิดศักยภาพที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้ให้รายงานกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทราบทันที

3) การพัฒนาระบบเตือนภัย

การพัฒนาระบบเตือนภัย มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การเตือนภัยมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1) พัฒนาศักยภาพในการพยากรณ์และการเผยแพร่ขอนแก่นข้อมูลเตือนภัย โดย

- 1.1) ปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องมือ เทคโนโลยีให้มีความทันสมัย
- 1.2) จัดทำระเบียบปฏิบัติประจำ (Standard Operating Procedure) และเสริมสร้างความสามารถประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
- 1.3) จัดวางระบบสื่อสารหลัก อย่างน้อย 2 ระบบ และระบบสื่อสารสำรอง

2) เสริมสร้างกระบวนการและวิธีการเตือนภัย โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

2.1) เตรียมความพร้อม สร้างความตระหนักและความเข้าใจกับประชาชน ผ่านการฝึกอบรม จัดให้มีอาสาสมัครแจ้งเตือนภัยทั้งในชุมชนเมือง ตำบล หมู่บ้าน เพื่อการเกิดความเข้าใจในระบบ เตือนภัยที่แตกต่างกันในแต่ละประเภทภัย

2.2) จัดทำ Web Service ในการนำเสนอข้อมูลและ Mobile Application เพื่อเป็นช่องทางในการให้บริการข้อมูลและ แจ้งเตือนภัยให้แก่ประชาชน และบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษในกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ ผ่าน Smartphone หรือ Tablet

2.3) จัดให้มีการฝึกกระบวนการระบบเตือนภัยเพื่อเป็นการทดสอบแผนปฏิบัติการ แผนเผชิญเหตุ ขั้นตอน เครื่องมือ อุปกรณ์และความพร้อมของประชาชน ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5.1.2 การจัดการเมื่อเกิดสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

- 1) ในเขตจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

1.1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่และผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที

1.2) กรณีในพื้นที่ที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว

1.3) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตนให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อส่งการโดยเร็วต่อไป

1.4) ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อกันหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ติดต่อกันหรือใกล้เคียงนั้น

1.5) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อส่งการต่อไป และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้

1.6) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

1.7) ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

1.8) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และผู้อำนวยการแต่ละระดับ

5.1.3 การจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

เป็นกลไกที่เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Centre : EOC) เพื่อให้การวิเคราะห์ ประเมิน ประสานงาน และปฏิบัติการกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ในภาวะฉุกเฉินมีความเป็นเอกภาพ โดยมีองค์ประกอบ และโครงสร้างภายในองค์กรที่จำเป็นเหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจในการจัดการภาวะฉุกเฉินในแต่ละห่วงโซ่ของเหตุการณ์ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว มีความยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพ

แผนภาพที่ 5-1 การจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC)

1) ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น (ศปก.อปท.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งพื้นที่ (องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล/เมืองพัทยา) **จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น** เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ โดยมีผู้อำนวยการท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมและสั่งการเพื่อทำหน้าที่จัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัย ทุกขั้นตอน หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ติดต่อ หรือใกล้เคียง และหรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

2) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ศบก.อ.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ **จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ** เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นโดยมีผู้อำนวยการอำเภอเป็นผู้ควบคุมและสั่งการ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สถานการณ์ปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งอำนวยความสะดวกระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

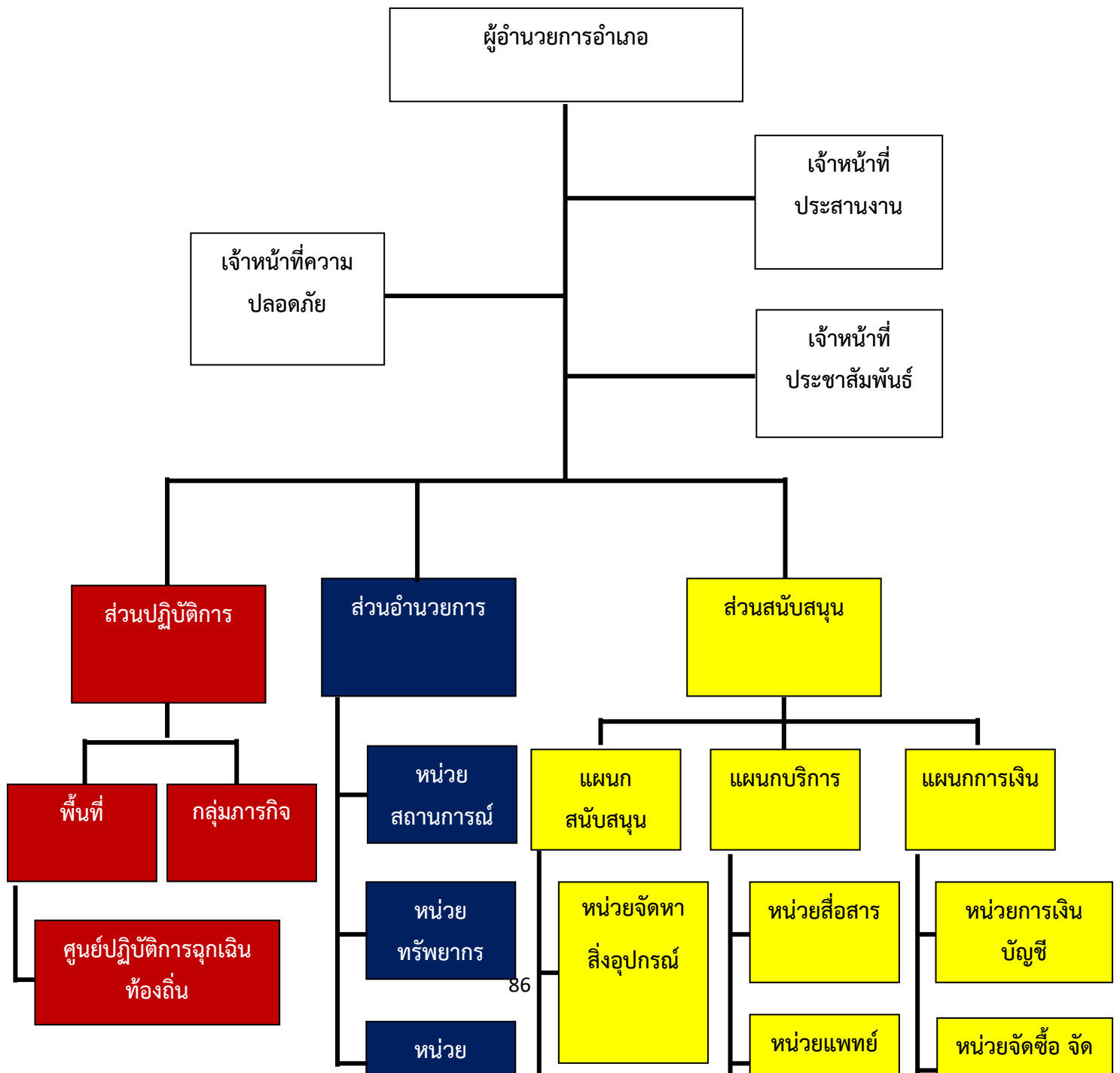
3) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด (ศบก.จ.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด **จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด** เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้อำนวยการจังหวัด เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการ สาธารณภัยจากส่วนราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้แก่กองอำนวยการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย ในระดับพื้นที่ รวมทั้งอำนวยความสะดวกระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร

ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด**แปรสภาพ** เป็นศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก.(ส่วนหน้า) จ.) ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) โดยรับผิดชอบอำนวยความสะดวก ควบคุม ปฏิบัติงาน และประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัด พร้อมทั้ง เป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการจัดการสาธารณภัยและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด ทั้งฝ่ายพลเรือน และฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบ

4) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปก.ก.)

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) และการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางรับผิดชอบอำนาจการ ประสาน การปฏิบัติ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนการสั่งการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมทั้ง ติดตาม เฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ รายงาน และเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรี เพื่อตัดสินใจยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

5) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)

ให้รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนาจการ วินิจฉัยสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือจาก ทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัยในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการ สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

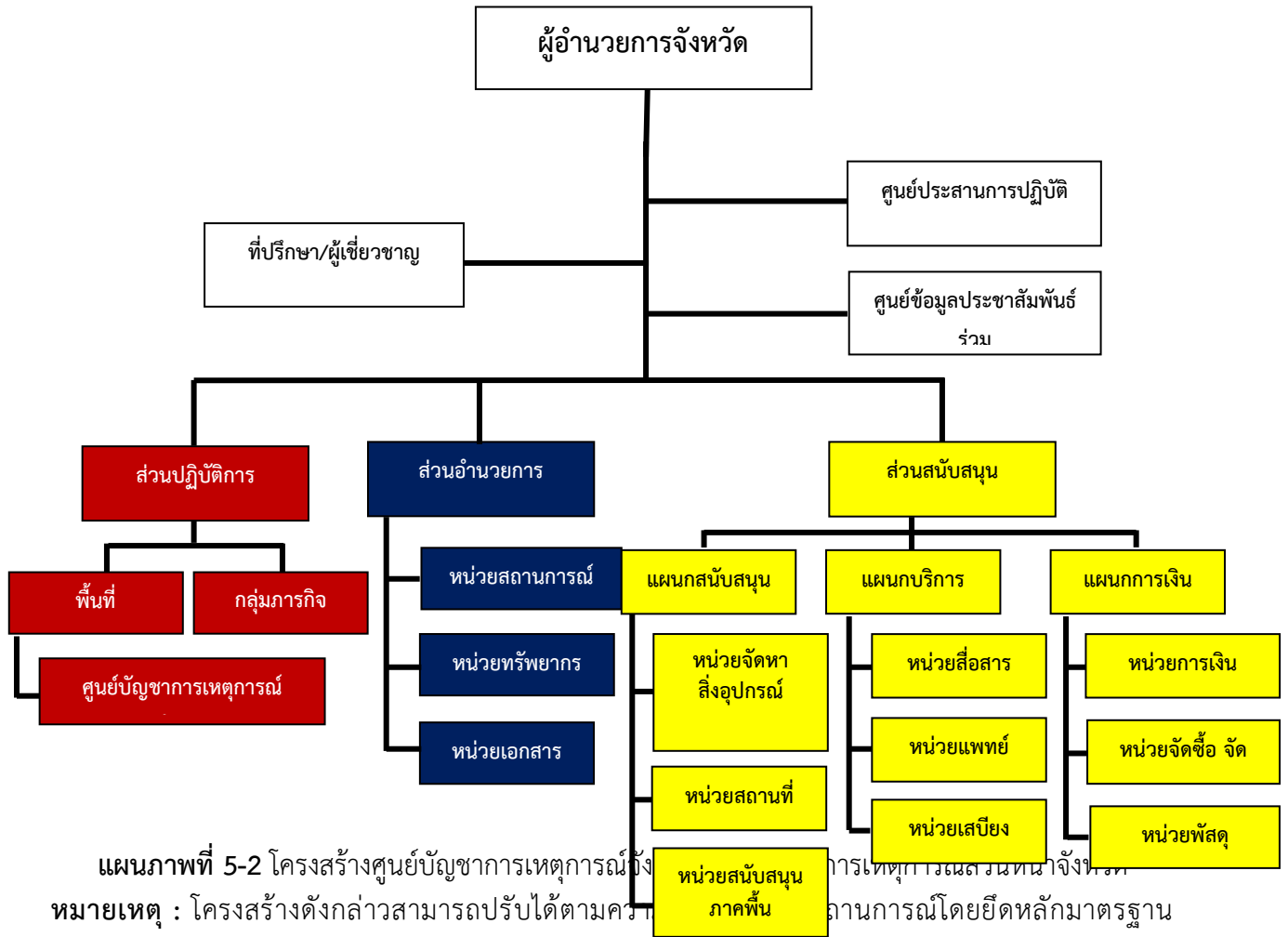
6) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) บกปภ.ช. (ส่วนหน้า)

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการ สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ซึ่งสถานการณ์มีความรุนแรงมากครอบคลุมในพื้นที่กว้างขวาง หลายอำเภอหรือหลายจังหวัด และอาจใช้เวลาในการเผชิญเหตุที่ยาวนานกว่าปกติให้กองบัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พิจารณาจัดตั้งกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) และแต่งตั้งผู้กำกับควบคุมพื้นที่ (Area Commander) เพื่อช่วยเหลือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติในการบังคับบัญชาและสั่งการ ในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งควบคุม และกำกับการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

โดยศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบค.จ. (ส่วนหน้า)) มีหน้าที่ปฏิบัติงาน ตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า)

โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด

แผนภาพที่ 5-2 โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด

หมายเหตุ : โครงสร้างดังกล่าวสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์โดยยึดหลักมาตรฐานเอกภาพในการจัดการ และความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์การการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

บทบาทหน้าที่โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด (ศบก.จ.)

1) ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Commander) มีหน้าที่ อำนวยการ สั่งการ กำกับควบคุม เหตุการณ์ตามระเบียบกฎหมาย โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบัญชาการเหตุการณ์ การติดตามสถานการณ์ของเหตุการณ์เพื่อจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมหรือมาตรการตามแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan, IAP) โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการติดตาม ประเมิน แก้ไขปัญหาการดำเนินงานในส่วนต่างๆ เช่น บริหารจัดการทรัพยากร ประสานงานระดับนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัดสินใจยก-ลดระดับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ รวมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

2) ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ (Technical Specialist) มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะคำแนะนำ ข้อมูลทางวิชาการ การสังเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ และเทคนิคการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สาธารณสุขที่เกิดขึ้น โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ พร้อมทั้งปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้บัญชาการจังหวัดเห็นสมควร ทั้งนี้ จำนวนและคุณลักษณะของคณะที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญให้เป็นไปตามที่เห็นสมควรสอดคล้องกับเหตุการณ์

3) ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Join Information Center : JIC) มีหน้าที่ประสานข้อมูลเหตุการณ์กับส่วนต่างๆ ภายใต้โครงสร้างองค์กรปฏิบัติ เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลและสื่อสารตลอดจนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์สู่ประชาชน และสื่อมวลชน รวมทั้งปฏิบัติการด้านข่าวสาร (Information Operation) ที่ครอบคลุมการจัดการข่าวปลอม ข่าวลือ และการปฏิบัติการจิตวิทยามวลชนในอันที่จะสร้างความเข้าใจ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเหตุการณ์

โดยให้ประชาสัมพันธ์จังหวัด เป็นหน่วยงานหลัก รับผิดชอบการจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม และมีหน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียง

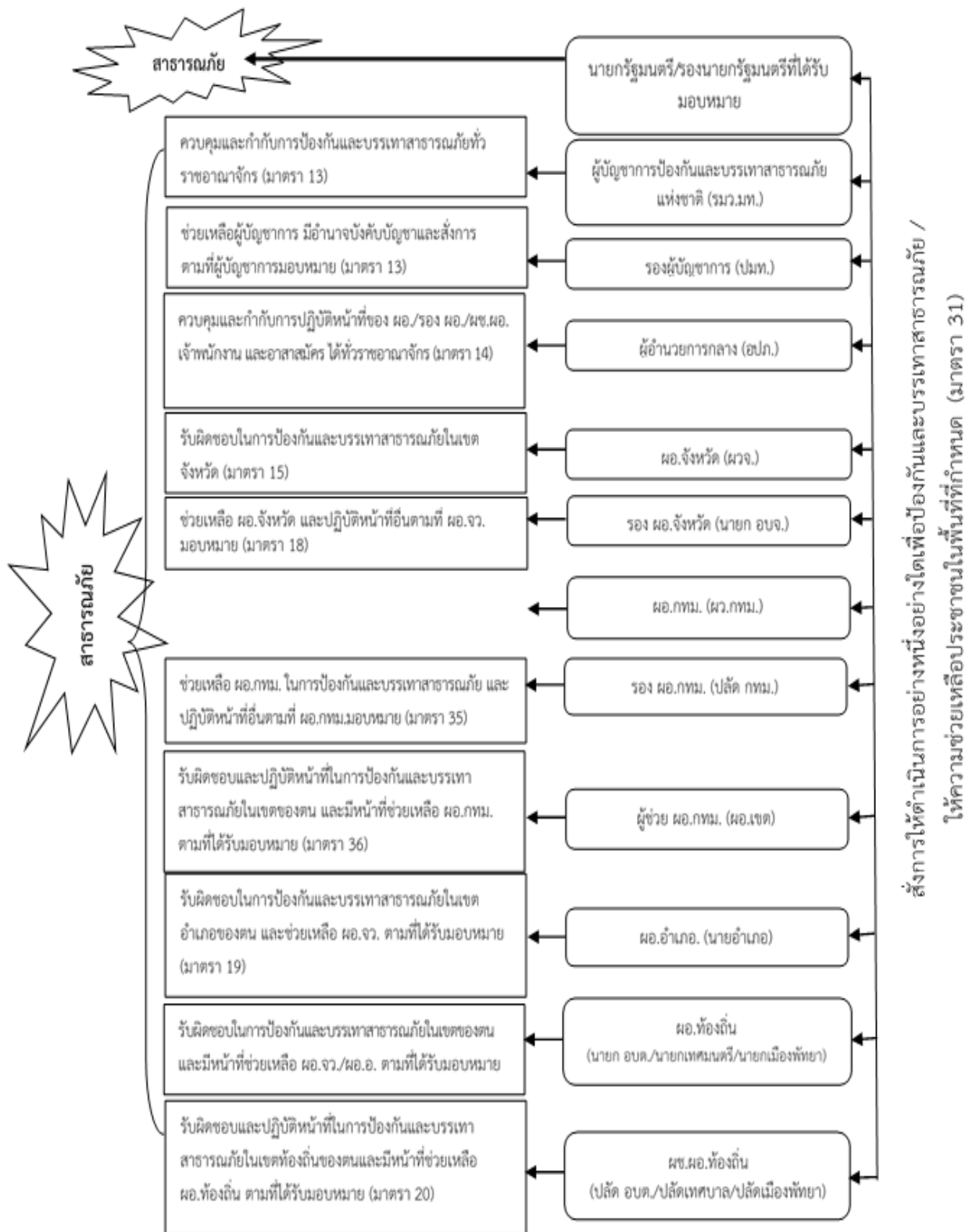
4) ศูนย์ประสานการปฏิบัติ (Liaison Officer) มีหน้าที่ประสานงานและประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม โดยให้จัดทำแนวทางการประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุนศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าว ร่วมกันจัดทำ ขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของศูนย์ประสานการปฏิบัติ

5) ส่วนปฏิบัติการ (Operation Section) มีหน้าที่ปฏิบัติการเพื่อลดและบรรเทาภัยอันตรายที่เกิดขึ้น ด้วยการเข้าควบคุมสถานการณ์เพื่อรักษาชีวิตและปกป้องทรัพย์สิน ให้อุปกรณ์กลับสู่ภาวะปกติโดยเร็ว เช่น การปฏิบัติการดับเพลิง ค้นหาและกู้ภัย ตอบโต้สารเคมีและวัตถุอันตราย ให้บริการการแพทย์และสาธารณสุข อำนวยความสะดวกด้านคมนาคม รักษาความสงบเรียบร้อย รวมถึงประสานการปฏิบัติร่วมกับฝ่ายทหาร โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าวร่วมกันจัดทำ ขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนปฏิบัติการ

6) ส่วนอำนวยการ (Planning Section) มีหน้าที่ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ แจ้งเตือนภัย ประสาน รวบรวมข้อมูลสถานะทรัพยากร เพื่อใช้ในการประเมินความต้องการ และความจำเป็นในการสนับสนุนทรัพยากรในภาวะฉุกเฉิน โดยจัดให้มีการประชุมเพื่อร่วมจัดทำแผนเผชิญเหตุโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับจากส่วนปฏิบัติการและส่วนสนับสนุนเป็นฐานดำเนินการ โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าวร่วมกันจัดทำ ขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนแผนงาน พร้อมทั้งให้การสนับสนุนสถานที่ปฏิบัติงานแก่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

7) ส่วนสนับสนุน (Logistics and Administration Section) มีหน้าที่สนับสนุนการส่งกำลังบำรุงที่จำเป็น และตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนในด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการรับบริจาค เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจในแต่ละด้านร่วมกันจัดทำ ขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนสนับสนุน

ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการและชัดเจนแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับจังหวัด อำเภอ และระดับท้องถิ่น (ตามแผนภาพที่ 5-3)

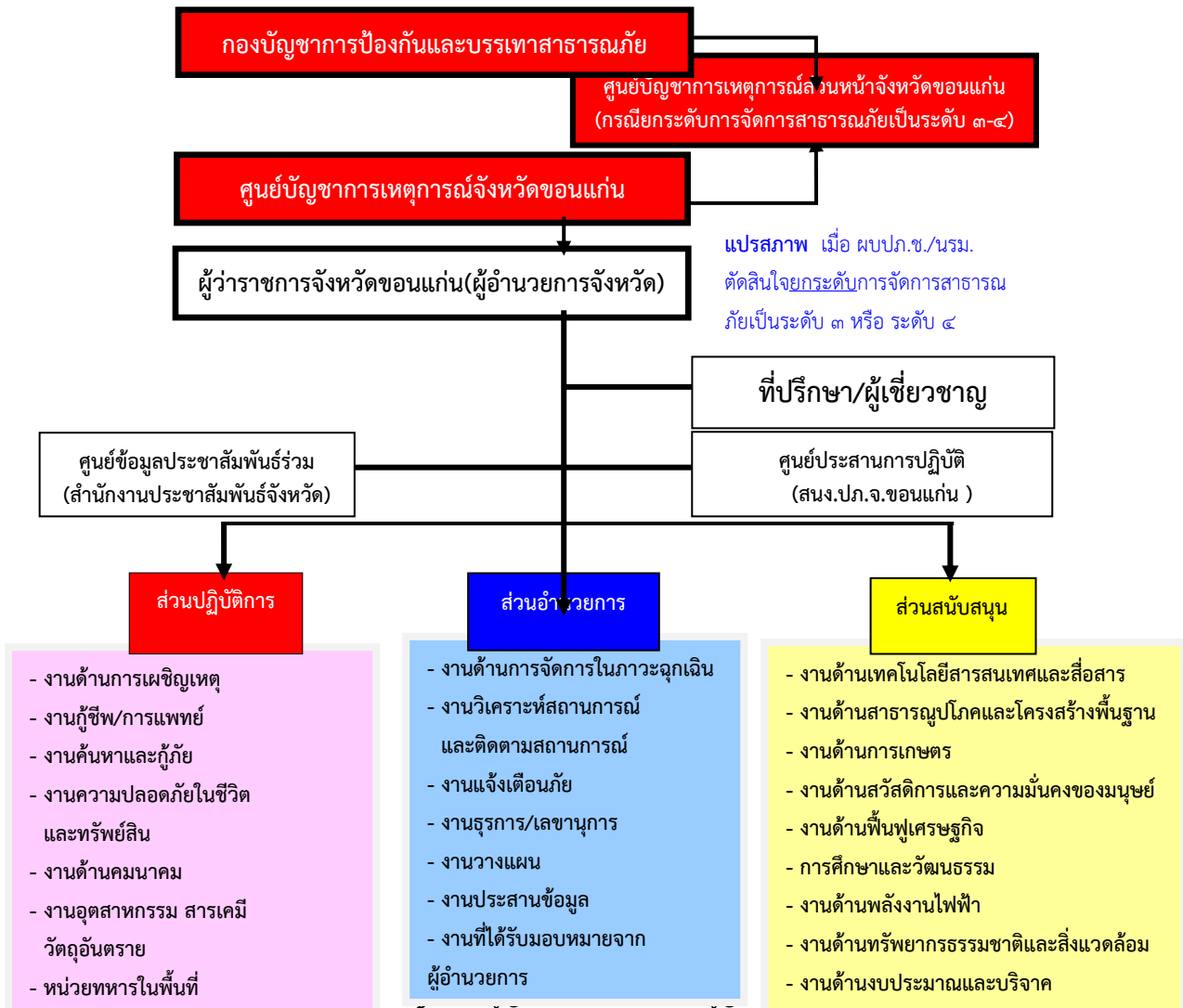
แผนภาพที่ 5-3 การกำหนดบุคคลผู้มีอำนาจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

5.1.4 การบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command)

การบัญชาการเหตุการณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือของแต่ละหน่วยงานในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน และเป็นระบบปฏิบัติการในการระดมทรัพยากรไปยังที่เกิดเหตุ เพื่อให้สามารถปกป้องชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ โดยให้ทุกส่วนราชการ หน่วยงาน และภาคเอกชนใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์เป็นระบบมาตรฐานในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

จังหวัดขอนแก่น กำหนดโครงสร้างองค์กรปฏิบัติรับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินในรูปแบบโครงสร้างของ “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดขอนแก่น” (การจัดการสาธารณภัยระดับ 2) (โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ตามแผนภาพที่ 5-4) โดยมีผู้อำนวยการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ มีอำนาจในการควบคุม สั่งการ และบัญชาการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่

แผนภาพที่ 5-4 โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดขอนแก่น

เมื่อสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ลุกลามขยายเป็นวงกว้าง ประชาชนได้รับผลกระทบจำนวนมากและผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัยของจังหวัดขอนแก่น เป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือ การจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดขอนแก่น (ศบค.จ.ขอนแก่น) จะ **แปรสภาพ** เป็น “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัดขอนแก่น” และรับข้อสั่งการจากกองบัญชาการ

ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปปฏิบัติ โดยกำหนดรูปแบบขององค์กรปฏิบัติตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงระดับพื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 การจัดการสาธารณภัยในแต่ละระดับ

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย	องค์กรรับผิดชอบการจัดการสาธารณภัยในภาวะปกติ (ในช่วงไม่เกิดสาธารณภัย)
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และ/หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ	กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ/สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล หากในกรณีเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย กองอำนาจการดังกล่าวข้างต้นจัดตั้ง : ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ/สำนักงานเขต/เมืองพัทยา/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล
2	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้อำนวยการ กรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ	กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร หากในกรณีเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย กองอำนาจการดังกล่าวข้างต้นจัดตั้ง : ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/กรุงเทพมหานคร
3	สาธารณภัยขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ	กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
4	สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

1) การปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย

1.1) กรณีเกิดสาธารณภัยขนาดเล็ก (การจัดการสาธารณภัยระดับ 1)

เมื่อเกิดสาธารณภัย ที่มีสถานการณ์สาธารณภัยขนาดเล็ก (ความรุนแรงระดับ 1) ซึ่งอาจมีผลกระทบเป็นวงกว้างครอบคลุมพื้นที่หลายตำบล ผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอ เข้าควบคุมสถานการณ์ตามลำดับ

(1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งพื้นที่ใดให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ และผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที

(2) กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใด จะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว

(3) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อส่งการโดยเร็วต่อไป

(4) ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อกันหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ติดต่อกันหรือใกล้เคียงนั้น

(5) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อส่งการต่อไป และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้

(6) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่ออยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อำนวยการ ก็ให้กระทำได้แม้เจ้าของหรือผู้ครอบครองจะไม่ได้อนุญาต และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจ สั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

1.2) กรณีเกิดสาธารณภัยขนาดกลาง (การจัดการสาธารณภัยระดับ 2)

1) เมื่อเกิดสาธารณภัย มีความรุนแรงของสาธารณภัยขนาดกลาง (ความรุนแรงระดับ 2) ขยายเป็นบริเวณกว้างครอบคลุมพื้นที่หลายตำบลหรืออำเภอ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอำเภอ ได้วิเคราะห์และประเมินศักยภาพด้านทรัพยากร ความซับซ้อนของภัยในพื้นที่เกินขีดความสามารถของผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอ ที่จะควบคุมสถานการณ์ได้โดยลำพัง หรือโดยเร็ว ให้ผู้อำนวยการอำเภอ ขอรับการสนับสนุนจากผู้อำนวยการจังหวัด เพื่อพิจารณาเข้าควบคุมสถานการณ์

2) กรณีผู้อำนวยการจังหวัดเข้าควบคุมสถานการณ์ ให้อำเภอ /เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลรับข้อสั่งการจากผู้อำนวยการจังหวัดไปปฏิบัติ

3) เมื่อผู้อำนวยการจังหวัด เข้าควบคุมสถานการณ์ ให้จังหวัดสนับสนุนการปฏิบัติในการเผชิญเหตุสาธารณภัยแต่ละด้านอย่างเร่งด่วน พร้อมทั้งสั่งการให้ทุกหน่วยปฏิบัติ ดังนี้

3.1) ให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด (ศบค.จ.) ควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามแนวทางการปฏิบัติในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

3.2) หน่วยงานหลักประจำส่วนต่างๆ เช่น ส่วนปฏิบัติการ ส่วนอำนวยการ ส่วนสนับสนุนรายงานผลการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบให้ผู้อำนวยการจังหวัดทราบ และให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น สรุปและรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการสั่งการ รวมถึงเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในกรณีที่ต้องมีการยกระดับภัยต่อไป

3.3) ตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์และการให้ความช่วยเหลือพร้อมทั้งความต้องการรับการสนับสนุน (ถ้ามี) และรายงานให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ทราบทุกวันจนกว่าสถานการณ์ภัยจะยุติ

1.3) กรณีเกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ และสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (การจัดการสาธารณภัยระดับ 3-4)

1) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเข้าควบคุมสถานการณ์ รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนาจการ วินิจฉัย สั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัย พร้อมทั้งทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนาจการ ควบคุม กำกับ ดูแลและประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ

2) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และผู้อำนวยการแต่ละระดับ โดยศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก.(ส่วนหน้า)จ.) จะปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า)

5.1.5 การสนับสนุนและการระดมทรัพยากร

จังหวัดขอนแก่น มีแนวทางการสนับสนุนและร้องขอทรัพยากรจากหน่วยงานในพื้นที่พื้นที่ใกล้เคียง หรือกองอำนาจการกลาง ดังนี้

- 1) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนและการระดมทรัพยากรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตนให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณีเพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป
- 2) กรณีผู้อำนวยการอำเภอมีความจำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนและการระดมทรัพยากรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตของอำเภอของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอนอกเขตของตน หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณีเพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป
- 3) กรณีผู้อำนวยการจังหวัดมีความจำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนและการระดมทรัพยากรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตของจังหวัดของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการจังหวัดนอกเขตของตน หรือผู้อำนวยการกลางแล้วแต่กรณีเพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

5.1.6 การอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว

1) การปฏิบัติในการอพยพ

เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใด และการอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่นั้นจะเป็นอันตรายให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มีอำนาจสั่งอพยพผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่นั้น ออกไปจากพื้นที่อย่างเป็นระเบียบ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการอพยพก่อนเกิดสาธารณภัย และจัดให้มีกำลังเจ้าหน้าที่เข้ารักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อป้องกันทรัพย์สินของประชาชน โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

1.1) การอพยพเคลื่อนย้าย

1) จัดลำดับความสำคัญของผู้อพยพ โดยแบ่งกลุ่มผู้อพยพที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ (กลุ่มเปราะบาง) เช่น กลุ่มผู้ป่วยทุพพลภาพ คนพิการ คนชรา เด็ก สตรี ควรได้รับการพิจารณา ให้อพยพไปก่อน เป็นต้น กรณีเด็ก บิดาและมารดาควรอพยพไปด้วยกันทั้งครอบครัว และควรอพยพเป็นกลุ่ม โดยให้ทำการปกครองอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยสนับสนุน

2) จัดให้มีสถานที่ปลอดภัยและที่พักพิงชั่วคราวแก่ผู้อพยพและเจ้าหน้าที่ โดยจัดระเบียบพื้นที่ที่พักพิงให้เหมาะสมเป็นสัดส่วนและมีระบบสุขาภิบาล โดยให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยสนับสนุน

3) การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว และสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อการฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัย และผู้ประสบปัญหาทางสังคม โดยให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยสนับสนุน

4) จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งจัดระเบียบการจราจรในพื้นที่พักพิงชั่วคราวเพื่อรองรับการอพยพ เพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและส่วนราชการ และสามารถดำเนินการอพยพเคลื่อนย้าย เป็นไปอย่างมีระบบสามารถระงับการแตกตื่นเสียชีวิตของประชาชนไปสู่สถานที่ปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยสนับสนุน

5) ให้ความช่วยเหลือผู้อพยพในการขนย้ายทรัพย์สินของใช้ในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงตามที่ได้รับคำร้องขอ โดยให้แนวทางหลวงขอนแก่น แนวทางหลวงชนบทขอนแก่น และองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ร่วมกันดำเนินการ หากไม่เพียงพอประสานหน่วยงานทหารในพื้นที่

6) ให้มีการจัดทำทะเบียนเพื่อตรวจสอบจำนวนผู้อพยพและผู้ที่ยังติดค้างในพื้นที่ โดยให้ที่ทำการปกครองอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ ร่วมกันดำเนินการ

7) จัดให้มีการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขในพื้นที่อพยพ โดยให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น และโรงพยาบาลชุมชนในเขตพื้นที่ ร่วมกันดำเนินการ

8) จัดให้มีระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่รองรับการอพยพ โดยจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครตามความเหมาะสม

9) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เพื่อจัดกำลังดูแลบ้านเรือนและทรัพย์สินของผู้อพยพเป็นระยะๆ หากกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอ ให้ประสานขอกำลังสนับสนุนจากศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จังหวัด อำเภอก หรือจัดหาอาสาสมัครจากประชาชนแต่หากสถานการณ์ล่อแหลมเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตห้ามเจ้าหน้าที่/อาสาสมัครออกปฏิบัติหน้าที่ ในพื้นที่เสี่ยงโดยเด็ดขาดจนกว่าสถานการณ์จะบรรเทาความรุนแรงลง และสามารถเข้าไปตรวจในพื้นที่ได้โดยไม่มีความเสี่ยง พร้อมทั้งให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้อพยพทราบสถานการณ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

10) จัดหาพื้นที่รองรับสำหรับการอพยพสัตว์เลี้ยง โดยให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ดำเนินการสำรวจ จัดทำบัญชี ประชาชนผู้เลี้ยงสัตว์และผู้ประกอบการ รวมทั้ง จัดเตรียมยานพาหนะ เครื่องจักรกล สำหรับใช้ในการอพยพ หากไม่เพียงพอให้ประสานงานหน่วยงานที่มีเครื่องจักรกล ยานพาหนะ

1.2) การยกเลิกสถานการณ์

ให้มีการติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โดยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงสถานการณ์เป็นระยะๆ เพื่อป้องกันความสับสน พร้อมทั้ง ให้มีการยืนยันความชัดเจนถึงการยกเลิกสถานการณ์ และแจ้งให้ผู้อพยพเตรียมพร้อมในการอพยพกลับสู่พื้นที่ที่อยู่อาศัยต่อไป

1.3) การอพยพกลับ

(1) เมื่อได้รับข่าวสารการแจ้งว่าสถานการณ์ภัยได้สิ้นสุดลงแล้วให้แจ้งให้ประชาชนเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการอพยพกลับและรอรับแจ้งจุดอพยพกลับ

(2) ผู้นำชุมชนหรือผู้นำหมู่บ้าน ต้องจัดระเบียบและจัดลำดับก่อนหลังของการอพยพอย่างเป็นระบบไปสู่ที่ตั้งเดิม และประสานงานการอพยพกับเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการควบคุมดูแลการอพยพ

(3) หน่วยอพยพ เมื่อได้รับการแจ้งข่าวว่าสถานการณ์ภัยได้สิ้นสุดลงแล้วต้องทราบเส้นทางกลับสู่พื้นที่เป้าหมาย (ทั้งชุมชนหรือหมู่บ้าน) และต้องตรวจสอบสภาพยานพาหนะสำหรับการอพยพให้พร้อมก่อนออกปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนหรือผู้นำหมู่บ้านทุกระยะให้เตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการอพยพกลับและรอรับแจ้งจุดอพยพกลับที่ตั้งเดิมอย่างปลอดภัย

1.4) การอพยพส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นการเคลื่อนย้ายหน่วยราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย เพื่อให้สามารถให้บริการประชาชนได้ตามปกติ โดยให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในเขตพื้นที่แบ่งประเภทส่วนราชการที่จะอพยพตามลำดับและความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมทั้งกำหนดพื้นที่รองรับการอพยพส่วนราชการ และครอบครัวส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ล่วงหน้า และจัดทำแผนอพยพส่วนราชการ โดยกำหนดรายละเอียด ดังนี้

- 1) สำรวจและจัดทำบัญชีส่วนราชการไว้ล่วงหน้า และแยกประเภทความเร่งด่วนในการอพยพ โดยเน้นความจำเป็นของประชาชนเป็นลำดับแรก
- 2) กำหนดเขตพื้นที่รองรับการอพยพ ตลอดจนพื้นที่ของแต่ละส่วนราชการให้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม
- 3) กำหนดเจ้าหน้าที่ดำเนินการอพยพไว้ล่วงหน้าโดยระบุหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ให้ชัดเจน
- 4) กำหนดรายการและจำนวนสิ่งของพัสดุ เอกสารราชการที่จำเป็นต้องขนย้าย
- 5) สำรวจยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนระบบการสื่อสารสำหรับการอพยพ
- 6) กำหนดเส้นทางอพยพหลักและเส้นทางอพยพรอง ที่ไม่ขัดขวางต่อการปฏิบัติงานของทหาร
- 7) วางระเบียบปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในการอพยพ การเข้าไปอยู่ในพื้นที่อพยพ ตลอดจนการอพยพกลับ
- 8) ระหว่างการอพยพให้พิจารณาจัดส่วนราชการ ณ ที่ตั้งเดิมไว้ตามความจำเป็น และที่อพยพเฉพาะส่วนเพื่อให้บริการประชาชนได้
- 9) การอพยพส่วนราชการให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ได้กำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนในการดำเนินการอพยพ ดังนี้

• หน่วยงานหลัก

- 1) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด
ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก สนับสนุนการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ทุกระดับ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะบัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/ผู้ว่าราชการจังหวัด ทำหน้าที่บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติในเขตพื้นที่จังหวัด
- 2) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ
ทำหน้าที่ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอพยพประชาชนและส่วนราชการ ได้แก่ จัดหากำลังเจ้าหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานดำเนินการอพยพประชาชนในระดับอำเภอให้มีประสิทธิภาพ
- 3) ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น

ทำหน้าที่อพยพประชาชนและส่วนราชการในเขตความรับผิดชอบของตน และปฏิบัติตามการสั่งการของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ชั้นเหนือขึ้นไป

• หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่

- 1) หน่วยงานทหารในพื้นที่ ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ดังนี้
  - 1.1) ให้การสนับสนุนและร่วมมือในด้านยานพาหนะ พนักงานประจำยานพาหนะ ตลอดจนน้ำมันเชื้อเพลิงและล้อลื่น เพื่อใช้ในการขนย้ายและบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย
  - 1.2) ให้การสนับสนุนเครื่องมือสื่อสาร เครื่องมือเครื่องใช้อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการอพยพประชาชนและส่วนราชการ
  - 1.3) ให้การสนับสนุนด้านแรงงานเพื่อใช้ในการอพยพประชาชนและส่วนราชการ
  - 1.4) ให้การสนับสนุนในการดำเนินการรักษาความปลอดภัย
- 2) ส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ ในเขตท้องที่มีหน้าที่ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมในส่วนที่เกี่ยวข้อง และให้การสนับสนุนตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน
- 3) องค์กรเอกชน มูลนิธิ มีหน้าที่ให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานตามแผนรวมทั้งให้การสนับสนุนการปฏิบัติเมื่อได้รับการร้องขอ ตามที่บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัด จะสั่งการในกรณีที่เกิดสาธารณภัย
- 4) ประชาชนในเขตท้องที่มีหน้าที่ให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานตามแผนรวมทั้งให้การสนับสนุนการปฏิบัติเมื่อได้รับการร้องขอ ตามที่บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัด สั่งการในกรณีที่เกิดสาธารณภัย

2) การจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว

ศูนย์พักพิงชั่วคราวเป็นสถานที่ซึ่งได้จัดเตรียมไว้สำหรับผู้ประสบภัยที่จำเป็นต้องย้ายออกจากที่อยู่อาศัยเดิมเนื่องจากได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยจนไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ ผู้บัญชาการเหตุการณ์ จะสั่งการให้ดำเนินการเปิดศูนย์พักพิงขึ้น โดยผู้ประสบภัยจะอาศัยอยู่ชั่วคราวจนกว่าสถานการณ์ภัยจะยุติ หรือที่อยู่อาศัยเดิมจะได้รับการฟื้นฟู/มีการซ่อมสร้างให้สามารถอพยพกลับไปอาศัยได้

ทั้งนี้ การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราวให้เป็นไปตามมาตรฐานของแผนการบริหารจัดการศูนย์พักพิง โดยจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานให้แก่ผู้ประสบภัยได้อย่างพอเพียง ทั้งการบริการด้านโภชนาการอาหาร และน้ำดื่ม ความปลอดภัย คุณภาพชีวิต สาธารณูปโภค รวมถึงสุขาภิบาล และสุขอนามัย โดยจะต้องดำเนินการ ดังนี้

2.1) การเปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว

- (1) จัดให้มีการทำทะเบียนผู้อพยพอย่างละเอียดโดยคำนึงถึงกลุ่มเปราะบางทางสังคม เพื่อให้ทราบความต้องการพื้นฐาน และความต้องการพิเศษของผู้อพยพ ทั้งข้อมูลประชากร ข้อมูลส่วนบุคคล และรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ทราบ
- (2) จัดให้มีอาหาร น้ำดื่ม และความต้องการพิเศษอย่างพอเพียง เช่น นมเด็กทารก
- (3) จัดให้มีการกำหนดพื้นที่อาศัยภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้อพยพ ซึ่งหมายความรวมถึงข้อจำกัดทางการแพทย์ ประเด็นทางเพศสภาพ และมิติหญิงชายด้วย
- (4) ให้ศูนย์พักพิงชั่วคราวจัดให้มีระบบสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อพยพ ให้เพียงพอ และทั่วถึง
- (5) จัดให้มีระบบการแพทย์และสาธารณสุขสนับสนุนภายในศูนย์พักพิงเพื่อดูแลทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้อพยพ

2.2) การบริหารศูนย์พักพิงชั่วคราว

1) คัดเลือกสถานที่ตั้งศูนย์พักพิง โดยคำนึงถึงความปลอดภัย ไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติซ้ำอีก ต้องมีการคมนาคมสะดวก มีความพร้อมของสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า เป็นต้น เป็นพื้นที่ที่อยู่เหนือระดับน้ำท่วม และต้องมีพื้นที่เป็นคลังสินค้าของบริจาค พื้นที่สำหรับคลินิก และสำนักงาน

2) การบริหารจัดการข้อมูลในศูนย์พักพิงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่สุดของการบริหารจัดการศูนย์พักพิง โดยข้อมูลที่จำเป็นต้องเก็บบันทึก ประกอบด้วย ข้อมูลประชากรผู้อพยพ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อพยพ ข้อมูลด้านธุรการ

3) การจัดระเบียบศูนย์พักพิงชั่วคราวและการอำนวยความสะดวก

3.1) ประสานงานล่วงหน้ากับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของสถานที่ปลอดภัยสำหรับการอพยพในการจัดพื้นที่ที่เหมาะสมกับจำนวนประชาชนที่จะอพยพเข้ามา หากเนื้อที่ไม่เพียงพอจะต้องจัดหาสถานที่ปลอดภัยแห่งอื่นไว้รองรับ โดยศึกษาจากฐานข้อมูลประชากรในชุมชนหรือหมู่บ้านเป้าหมาย

3.2) จัดเตรียมสถานที่ให้มีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานให้แก่ ผู้อพยพ ตามมาตรฐานขั้นต่ำ

3.3) จัดแบ่งพื้นที่ให้เป็นสัดส่วนของแต่ละครอบครัวหรือของแต่ละชุมชน ให้เป็นระเบียบ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การสื่อสาร การสงเคราะห์ และการเก็บข้อมูล

3.4) จัดระเบียบเวรยามโดยอาจประสานงานขอกำลังจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่หรือใช้กำลังจากหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือจัดหาอาสาสมัครจากประชาชนผู้อพยพ เพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้อพยพ

3.5) จัดให้มีระบบการกำจัดของเสีย การจัดการขยะ โดยเฉพาะขยะติดเชื้อ

3.6) จัดจิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ หรือผู้มีความรู้ ความสามารถทางด้านจิตวิทยา ให้การดูแล พุดคุย เพื่อคลายความกังวล ความหวาดกลัว

4) การดูแลความปลอดภัยบ้านเรือนของผู้อพยพ

ศูนย์พักพิงชั่วคราวประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เพื่อจัดกำลังสายตรวจไปดูแลบ้านเรือนของผู้อพยพเป็นระยะๆ หากกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอศูนย์พักพิงชั่วคราวอาจขอรับกำลังสนับสนุนจากหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือจัดหาอาสาสมัครจากประชาชนผู้อพยพ แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือข้อมูลสถานการณ์ภัยพิบัติที่เป็นปัจจุบัน ภายหลังจากเสร็จภารกิจควรนำข้อมูลกลับมารายงานหัวหน้าศูนย์พักพิงชั่วคราว เพื่อแจ้งข้อมูล/ข่าวสารแก่ผู้อพยพโดยเร็ว จะทำให้ผู้อพยพหมดความกังวลในความปลอดภัยในทรัพย์สินของตน

5) การอำนวยความสะดวกแก่ผู้อพยพ

ดูแลด้านความสะดวกให้ถูกสุขลักษณะ จัดให้มีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น น้ำบริโภค น้ำอุปโภค กระแสไฟฟ้า ให้เพียงพอกับความต้องการ จัดสัดส่วนพื้นที่รักษาพยาบาล พื้นที่ซักล้าง พื้นที่ตากผ้า พื้นที่ออกกกำลังกาย พื้นที่สนทนาการ พื้นที่ประกอบศาสนกิจให้สอดคล้องกับจำนวนผู้อพยพ และการจัดระบบรับของบริจาค โดยจัดให้มีสถานีรับบริจาค สำรวจความต้องการรับของบริจาค ตามลำดับความสำคัญสำหรับ แต่ละครอบครัว หรือแต่ละกลุ่ม เมื่อมีของบริจาคมาถึงให้พยายามกระจายแก่ผู้อพยพ ตามความต้องการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

6) การแจ้งความเคลื่อนไหวของสถานการณ์

ศูนย์พักพิงชั่วคราวติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องจากทางสื่อทุกทางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลข่าวสารดังกล่าวมาแจ้งแก่ผู้อพยพทุกระยะ เพื่อให้ผู้อพยพผ่อนคลายความวิตกกังวล และเมื่อมีข่าวสารยืนยันอย่างชัดเจนจากผู้บังคับบัญชาถึงการยกเลิกสถานการณ์ให้รีบแจ้งผู้อพยพเตรียมพร้อมในการอพยพกลับสู่ที่ตั้งต่อไป

2.3) การปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว

เมื่อสถานการณ์ภัยยุติ และผู้อพยพสามารถอพยพกลับไปยังที่อยู่อาศัยเดิม หรือที่อยู่อาศัยใหม่ ให้ดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดให้มีการแจ้งการปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวให้ผู้อพยพทราบล่วงหน้า พร้อมจัดทำทะเบียนผู้อพยพกลับอย่างเป็นระบบ
- 2) ประสานการเตรียมความพร้อมอพยพกลับตามแผนการส่งกลับ
- 3) ให้มีแจ้งประกาศปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวอย่างเป็นทางการ พร้อมทั้งรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ที่รับผิดชอบทราบ

ทั้งนี้ ในทุกระยะการดำเนินการให้รายงานข้อมูลให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดทราบเป็นระยะ เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการเหตุการณ์ จนกว่าเหตุการณ์จะยุติ

ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก ในการกำหนดมาตรฐานและจัดทำคู่มือการบริหารศูนย์พักพิงชั่วคราว

5.1.7 การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 20 แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ดังนี้

1) เมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่จังหวัด หากเป็นกรณีฉุกเฉินและจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจากเงินอุดหนุนราชการ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินให้ ผู้ว่าราชการจังหวัด ร่วมกับ ก.ช.ภ.จ.ดำเนินการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เพื่อให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โดยการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินมีรายการดังต่อไปนี้

- (1) ประเภทของภัย
- (2) วัน เดือน ปี ที่เกิดภัย และสิ้นสุดภัย
- (3) พื้นที่ที่เกิดภัย
- (4) ระบุประเภทความเสียหาย เช่น ชีวิต ทรัพย์สิน ที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตร เป็นต้น
- (5) เวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสามเดือน นับแต่วันที่เกิดภัย

2) กรณีไม่สามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดข้อ 1 (5) ให้ยื่นขอขยายระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินก่อนระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินสิ้นสุดลงไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน โดยให้ทำเป็นหนังสือชี้แจงเหตุผลความจำเป็น และระยะเวลาที่ขออนุมัติขยาย พร้อมแนบเอกสารประกอบการพิจารณา ซึ่งเป็นอำนาจอนุมัติของอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เพื่อประโยชน์ในการจัดการสาธารณภัยในเขตพื้นที่ ให้มีการออกประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยได้ตามดุลยพินิจ เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

5.1.8 การตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัย

กรณีเกิดสาธารณภัยขนาดเล็ก ผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอ สามารถควบคุมสถานการณ์ และจัดการระงับภัยได้โดยลำพังให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่นั้นทำหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่นั้น และผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที ถ้าผู้อำนวยการในระดับ 1 ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ **ผู้อำนวยการจังหวัด** เข้าควบคุมสถานการณ์กรณีเกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ และร้ายแรงอย่างยิ่ง **ระดับ 3** เป็นสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่เสียหายเป็นบริเวณกว้างหรือสถานการณ์ของสาธารณภัย ที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษ ต้องระดมความช่วยเหลือจากทุกส่วนราชการ ภาคเอกชนและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้อำนวยการจังหวัดไม่สามารถควบคุมและระงับสาธารณภัยได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกพื้นที่ ให้**ผู้อำนวยการกลาง** และ/หรือ**ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** เข้าควบคุมสถานการณ์**ระดับ 4** เป็นสาธารณภัยขนาดใหญ่มากเป็นพิเศษ ที่มีผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่งต่อชีวิตทรัพย์สินและขวัญกำลังใจของประชาชนทั้งประเทศ หรือเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไม่สามารถที่จะควบคุมสถานการณ์และระงับภัยได้ (**นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย**)

ตารางที่ 5-2 แสดงเกณฑ์/เงื่อนไขประกอบการยกระดับการจัดการสาธารณภัย

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
1) พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบ และความเสียหาย (1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และการประกอบการ (3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
2) ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (2) จำนวนผู้อพยพ (3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
3) ความซับซ้อน	ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์ (1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัย การเกิดภัยต่อเนื่อง (2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และเส้นทาง การให้ความช่วยเหลือ (3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น
4) ศักยภาพด้านทรัพยากร	ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากร (1) กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้งอาสาสมัครหน่วยต่าง ๆ (2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ที่ต้องใช้ตามแต่ลักษณะทางเทคนิคของภัย

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
	(3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบของหน่วยงานหลัก และจากการสนับสนุนจากภาคีหลัก (4) แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
5) การพิจารณาตัดสินใจของผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการ	ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่าง ๆ (1) ขอบเขตการปกครอง (2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ทั้งนี้ ให้ใช้เกณฑ์เงื่อนไขทางด้านพื้นที่/ประชากร/ความซับซ้อน/ศักยภาพด้านทรัพยากรและวิจรณ์ญาณหรือดุลยพินิจของผู้ผู้อำนวยการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกันเป็นเกณฑ์ในการนำเสนอผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีพิจารณาตัดสินใจในการประกาศยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

5.1.9 การสื่อสารและโทรคมนาคมในภาวะฉุกเฉิน

การติดต่อสื่อสารมีความสำคัญอย่างมากในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เนื่องจากต้องมีการประสานการปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Information) ข่าวสาร (Intelligence) เพื่อแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชน ประสานงาน ควบคุม สั่งการ และรายงานผลการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยเผชิญเหตุด้วยกันกับหน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนการเผชิญเหตุในด้านต่าง ๆ โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

- จัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่สามารถใช้ได้ใภาวะฉุกเฉินสำหรับติดต่อประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่และภารกิจร่วมกันระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตทุกเขต และประชาชนในการวางระบบ การติดต่อสื่อสารและโทรคมนาคมซึ่งอย่างน้อยต้องมีมากกว่า 2 ระบบขึ้นไป

- จัดระบบการสื่อสารด้วยเครื่องวิทยุคมนาคมให้ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การอนุญาตและการกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่กลาง สำหรับการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชน รวมถึงระเบียบการใช้คลื่นความถี่วิทยุสื่อสารและโทรคมนาคมที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด

- ติดต่อสื่อสารระหว่างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน โดยต้องสามารถกระทำได้ตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมทั้ง ต้องจัดให้มีมากกว่า 2 ช่องทางขึ้นไป และยึดหลักความถูกต้อง แม่นยำของข้อมูล การรักษาความปลอดภัยทางการสื่อสารควบคู่กับความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารเสมอ

- จัดให้มีระบบการแจ้งเหตุและการสนับสนุนข้อมูลด้านสาธารณภัยแก่ประชาชน โดยการเชื่อมโยงการใช้เลขหมายโทรคมนาคมพิเศษระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่แจ้งเหตุ และเผชิญเหตุฉุกเฉิน

1) การเตรียมความพร้อมด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม

(1) กองอำนาจการเฉพาะกิจฯ ทุกระดับเป็นศูนย์กลางการสื่อสารในเขตรับผิดชอบของตน โดยจัดให้มีระบบติดต่อสื่อสาร ผ่านช่องทางต่างๆ ดังนี้

(1.1) ระบบสื่อสารหลักได้แก่ โทรศัพท์ โทรสาร โทรศัพท์เคลื่อนที่

(1.2) ระบบสื่อสารรองได้แก่ วิทยุสื่อสาร สถานีวิทยุ/สถานีโทรทัศน์ หอกระจายข่าว/สายด่วน

(1.3) ระบบสื่อสารสำรอง จัดเตรียมระบบสื่อสารสำรองไว้ใช้ทดแทนในกรณีระบบสื่อสารหลักไม่สามารถใช้งานได้ เช่น โทรสารโทรศัพท์เคลื่อนที่

(2) ให้หน่วยงานทุกหน่วยงานจัดให้มีคลื่นความถี่ของตนเอง และกำหนดให้คลื่นความถี่วิทยุ 161.475 MHz เป็นคลื่นความถี่กลางในการในการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชนฯ โดยสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่นเป็นหน่วยงานดูแลรับผิดชอบ คลื่นความถี่กลาง

(3) ให้มีศูนย์สื่อสารภายใต้การกำกับดูแลของให้กองอำนวยการเฉพาะกิจจังหวัด ทำหน้าที่ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่างๆ ผ่านระบบสื่อสารหลักและระบบสื่อสารรองโดยจัดเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ตลอด 24 ชั่วโมง

(4) ให้มีตัวแทนจากสมาคมนักวิทยุสมัครเล่น มูลนิธิ หน่วยกู้ชีพ กู้ภัยฯ ภายในจังหวัด ร่วมเป็นเจ้าของที่ประจำศูนย์สื่อสาร

ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นหน่วยงานหลักในการจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่สามารถใช้ได้ใในภาวะฉุกเฉิน การจัดระบบการสื่อสารด้วยเครื่องวิทยุคมนาคม การติดต่อสื่อสารระหว่างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน พร้อมทั้งให้มีระบบการแจ้งเหตุ และการสนับสนุนข้อมูลด้านสาธารณภัยแก่ประชาชน โดยมีกระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานสนับสนุนในการบูรณาการการติดต่อสื่อสาร การจัดวางระบบและการฝึกอบรมให้ความรู้

ทั้งนี้ หากมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมเลขหมายโทรคมนาคม และความถี่กลางในการจัดการสาธารณภัย ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

2) ระบบรับแจ้งเหตุและสนับสนุนข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณภัยให้แก่ประชาชน

หมายเลข	หน่วยงาน	การให้บริการ
191	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	ศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน
192	ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ	รับแจ้งเหตุและข้อมูลเตือนภัย
1784	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ช่วยเหลือประชาชนและประสานงานด้านสาธารณภัย
1669	สถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน	ขอความช่วยเหลือเรื่องสุขภาพฉุกเฉิน
1193	ตำรวจทางหลวง	รับแจ้งความเขตทางหลวง
1155	ตำรวจท่องเที่ยว	ขอความช่วยเหลือผ่านตำรวจท่องเที่ยว
1146	กรมทางหลวงชนบท	แจ้งเส้นทางคมนาคม
1196	กองบัญชาการตำรวจ	อุบัติเหตุทางน้ำ
1199	ศูนย์ปลอดภัยทางน้ำ	เหตุด่วนทางน้ำ
1484	กรมการขนส่งทางบก	สอบถามข้อมูลเส้นทางขนส่ง
1543	ศูนย์ควบคุมระบบการจราจรบนทางด่วน	รับแจ้งเหตุบนทางด่วน
1586	สายด่วนกรมทางหลวง	แจ้งเหตุและสอบถามข้อมูลเส้นทาง

3) หน่วยงานหลักในภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณภัย ได้แก่ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น โทรศัพท์/โทรสาร 0-4333-1358, 0-4323-7283 สายด่วน 1784 ความถี่วิทยุ 161.475

4) การติดต่อสื่อสารด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่	หน่วยงาน	โทรศัพท์	โทรสาร	ความถี่วิทยุสื่อสาร
1	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดขอนแก่น	0-4333-1358 0-4323-7283	0-4333-1358 0-4323-7283	161.475
2	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยอำเภอ จำนวน 26 แห่ง ดังนี้			
2.1	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเมืองขอนแก่น	0-4323-6115	0-4323-6115	162.125
2.2	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอบ้านไผ่	0-4327-2611	0-4327-2611	162.125
2.3	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอน้ำพอง	0-4343-1438	0-4343-1438	162.125
2.4	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอชุมแพ	0-4331-1803	0-4331-1803	162.125
2.5	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเขาสวนกวาง	0-4344-9069	0-4344-9069	162.125
2.6	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอกระนวน	0-4325-1358	0-4325-1358	162.125
2.7	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอมัญจาคีรี	0-4328-9168	0-4328-9168	162.125
2.8	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอหนองเรือ	0-4329-4101	0-4329-4101	162.125
2.9	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอหนองสองห้อง	0-4349-1111	0-4349-1111	162.125
2.10	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอสหัสขันธ์	0-4339-9068	0-4339-9068	162.125
2.11	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอพระยืน	0-4326-6033	0-4326-6033	162.125
2.12	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเวียงใหญ่	0-4349-6042	0-4349-6042	162.125
2.13	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอภูเวียง	0-4329-1225	0-4329-1225	162.125
2.14	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอพล	0-4341-5641	0-4341-5641	162.125
2.15	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอชนบท	0-4328-6200	0-4328-6200	162.125
2.16	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเวียงน้อย	0-4349-9056	0-4349-9056	162.125
2.17	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภออุบลรัตน์	0-4344-6098	0-4344-6098	162.125

2.18	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอบ้านฝาง	0-4329-6005	0-4329-6005	162.125
2.19	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเปือยน้อย	0-4349-4031	0-4349-4031	162.125
2.20	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอภูผาม่าน	0-4339-6022	0-4339-6022	162.125
2.21	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอซำสูง	0-4321-9098	0-4321-9098	162.125
2.22	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอโคกโพธิ์ไชย	0-4321-6184	0-4321-6184	162.125
2.23	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอบ้านแฮด	0-4328-1169	0-4328-1169	162.125
2.24	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอโนนศิลา	0-4328-1104	0-4328-1104	162.125
2.25	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอหนองนาคำ	0-4321-7099	0-4321-7099	162.125
2.26	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อำเภอเวียงเก่า	0-4343-8451	0-4343-8451	162.125
3	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลนคร จำนวน 1 แห่ง ดังนี้			
3.1	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลนครขอนแก่น	0-4322-1184	0-4322-1184	162.550
4	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมือง จำนวน 6 แห่ง ดังนี้			
4.1	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองบ้านไผ่	0-4327-2661	0-4327-2661	155.675
4.2	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองชุมแพ	0-4331-1705	0-4331-1705	162.600
4.3	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองเมืองพล	0-4341-5620	0-4341-5620	162.600
4.4	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองกระนวน	0-4325-1595	0-4325-1595	162.600
4.5	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองศิลา	0-4324-6505	0-4324-6505	162.600
4.6	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองบ้านทุ่ม	0-4358-2623	0-4358-2623	162.550
5	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบล จำนวน 78 แห่ง	-	-	162.100
6	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 139 แห่ง	-	-	162.550
7	ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น	0-4323-6576	0-4323-6576	162.125
8	โรงพยาบาลขอนแก่น	0-4323-7173	0-4323-7173	155.475
9	โรงพยาบาลศรีนครินทร์	0-4324-8360	0-4324-8360	155.425

10	สถานีตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น	0-4323-6934	0-4323-6934	152.650
11	มณฑลทหารบกที่ 23	0-4323-6382	0-4323-6382	151.800
12	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค	0-4333-8080	0-4333-8080	163.450
13	การประปาส่วนภูมิภาค	0-4324-2253	0-4324-2253	140.625
14	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น	0-4322-1125	0-4322-1125	-
15	ศูนย์ อปพร.ขอนแก่น	08-6224-4919	-	162.800
16	มูลนิธิขอนแก่นสามัคคีอุทิศ	0-4322-5309	0-4322-5309	168.775

5.1.10 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในช่วงเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติ สู่สาธารณชน ให้ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยงาน อย่างถูกต้อง มีความเป็นเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ผู้รับข่าวสารมีทัศนคติที่ดี และมีความเข้าใจที่ถูกต้อง อันจะช่วยให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ถึงภัยอันตรายที่เกิดขึ้น และป้องกันความตื่นตระหนกตกใจ ความกลัวเกินกว่าเหตุ ความเข้าใจผิด ตลอดจนความสับสนอลหม่านด้านข้อมูลข่าวสาร และกระแสข่าวลือต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ และภาพลักษณ์ของหน่วยงาน

1) ฝ่ายประชาสัมพันธ์ในส่วนอำนาจการ ภายใต้ศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจ ควรกำหนดแผนประชาสัมพันธ์สำหรับใช้ปฏิบัติในช่วงเกิดสถานการณ์ภัย ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมพร้อม การกำหนดรูปแบบการดำเนินงาน ว่าควรมีอะไรบ้าง ดำเนินงานอย่างไร และจัดแบ่งหน้าที่และแนวทางปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดเจ้าหน้าที่เฉพาะในการเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแก่สื่อมวลชนโดยเฉพาะ เพื่อให้ข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีเอกภาพ ป้องกันปัญหาความคลาดเคลื่อนในการนำเสนอข้อมูล ข่าวสารของสื่อมวลชน ที่อาจก่อให้เกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบและทำลายความเชื่อถือของผู้ประสบภัยต่อหน่วยงาน

2) ในระยะเกิดเหตุ ก่อนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณชนควรดำเนินการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารอย่างละเอียด เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ชัดเจน รวมทั้งต้องเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ป้องกันการสับสนของประชาชน ซึ่งจะช่วยลดความตื่นตระหนกจากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่ชัดเจน

3) ในการประชาสัมพันธ์ ควรคำนึงถึงความรู้สึกของผู้รับรู้ข่าวสาร และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ภัยพิบัติ โดยเฉพาะผู้ประสบภัยพิบัติ ซึ่งควรนำเสนอในลักษณะของการให้ขวัญและกำลังใจ และเป็นการรายงานข่าวด้วยความถูกต้องและชัดเจน รูปแบบของการสื่อสารประชาสัมพันธ์จะต้องเหมาะสมกับความสูญเสียที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสามารถสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกกับผู้ประสบภัยและสาธารณชน ตลอดจนป้องกันการเกิดปัญหาเรื่องความเสื่อมเสียต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายหลังจากสถานการณ์ภัยพิบัติสงบลงแล้ว

4) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ควรดำเนินการด้วยความรวดเร็วและถูกต้องทางสื่อต่างๆ ทั้งสื่อในท้องถิ่น และสื่อวิทยุกระจายเสียง หอกระจายข่าว โทรทัศน์เคเบิลทีวี เพื่อลดผลกระทบจากกระแสข่าวลือที่อาจเกิดขึ้นในช่วงที่เกิดสถานการณ์ภัยพิบัติ และในกรณีที่มีข่าวเชิงลบที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์หน่วยงานควรดำเนินการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารพร้อมชี้แจงข้อเท็จจริงให้สาธารณชนได้เข้าใจถูกต้องตรงกัน

5) กรณีที่เกิดภัยพิบัติฉุกเฉิน ให้จัดส่งข้อมูลข่าวสารการให้ความช่วยเหลือต่อหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณชนต่อไป

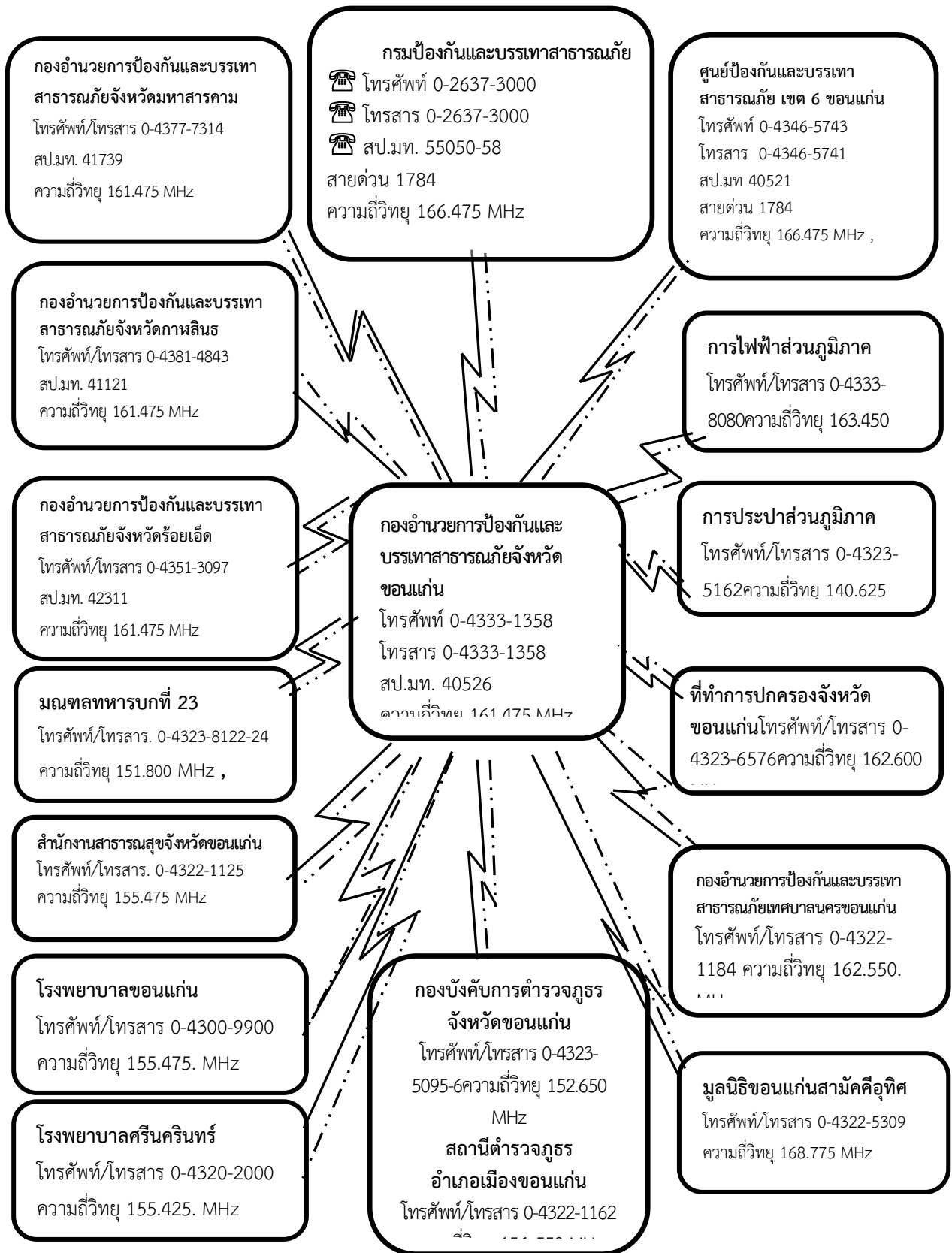
5.1.11 การสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์

ในการจัดการเหตุการณ์ขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center : EOC) จะต้องมีการรวบรวม จัดการข้อมูล รวมถึงวิเคราะห์ ประเมิน ติดตาม และประสานการปฏิบัติ

ในภารกิจต่างๆ ซึ่งครอบคลุมถึงการประเมินความเสียหาย ผลกระทบที่เกิดขึ้น ความจำเป็นในการดำเนินการ เพื่อหยุดยั้งผลกระทบ หรือเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ความต้องการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการ ชนิด ประเภท แหล่งที่มาของทรัพยากร สถานะของทรัพยากร และการส่งกำลังบำรุง ฯลฯ

ทั้งนี้ ในกรณีสาธารณภัยที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อน หรือต้องใช้ระยะเวลาในการจัดการ นานกว่า เหตุการณ์ทั่วไป มีความจำเป็นต้องมีการวางแผนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง อาจพิจารณาขอรับการสนับสนุน เจ้าหน้าที่สนับสนุนการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Management Assistance Team : IMAT) ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักบัญชาการเหตุการณ์ เข้าสนับสนุนภารกิจต่างๆ ของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด เช่น ภารกิจรวบรวมข้อมูล ภารกิจจัดการข้อมูล ภารกิจวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ภารกิจติดตามการใช้ ทรัพยากรและสถานะของทรัพยากร จากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง/กองบัญชาการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อร่วมสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ ในศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ จังหวัด

แผนภาพที่ 5-4 แสดงผังการติดต่อสื่อสารจังหวัดขอนแก่น

5.2 การบรรเทาทุกข์

5.2.1 การขอใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

แนวทางการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2562

1) วงเงินอุดหนุนราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สามารถใช้จ่ายได้เมื่อเป็นที่ยกเว้นว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในระยะเวลาอันใกล้และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สำหรับการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

โดยเมื่อคาดว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน ให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินนั้นได้ โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินภายในวงเงินไม่เกิน 10,000,000 บาท

2) วงเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ สามารถใช้จ่ายได้เมื่อภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้น ในท้องที่ โดยต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สำหรับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด

เมื่อภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่จังหวัดขอนแก่น ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ร่วมกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) ดำเนินการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และหลักเกณฑ์วิธีการที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการช่วยเหลือโดยเร่งด่วนตามจำเป็นและเหมาะสมเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในท้องที่ โดยมีมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่ไม่ได้มุ่งหมายที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ใด เมื่อประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินและต้องช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินและดำเนินการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ใช้วงเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบที่กำหนดให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด แห่งละ 20,000,000 บาท

ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง การกำหนดวงเงินอุดหนุนราชการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สำหรับให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยไว้ตามระเบียบนี้ ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเขตพื้นที่ดำเนินการขอใช้วงเงินอุดหนุนราชการให้ถูกต้องตามวิธีการและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าว

5.2.2 การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment : DANA) :

การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment : DANA) ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือภายในพื้นที่ประสบภัย โดยวิเคราะห์ผลกระทบจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสาธารณภัยเพื่อประเมินสถานการณ์ และวิเคราะห์ความสามารถของผู้ประสบภัยในการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูล ความช่วยเหลือด้านสุขภาวะที่พึงพิง อุปกรณ์ยังชีพ เป็นต้น การประเมินนี้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมและการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้อยู่รอดปลอดภัย โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

1) การประเมินแบบรวดเร็ว (rapid assessment) กระทำทันทีภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ สาธารณภัยเกิดขึ้น โดยมากภายในสัปดาห์แรกของการเกิดภัย เป็นการประเมินแบบคร่าวๆ เพื่อรวบรวมข้อมูล ความต้องการ สิ่งที่ต้องปฏิบัติหลังจากเกิดภัย และทรัพยากรที่จำเป็นทุกๆ ด้าน ทั้งผู้ประสบภัย โครงสร้าง พื้นฐาน สิ่งแวดล้อม ลำดับความสำคัญก่อน - หลัง การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น เพื่อให้ทันต่อความต้องการ ในภาวะฉุกเฉิน

2) การประเมินแบบละเอียด (detailed assessment) ให้ดำเนินการทันทีเมื่อภาวะฉุกเฉิน สิ้นสุดลง หรืออย่างน้อยภายใน 2 สัปดาห์หลังจากเกิดสาธารณภัย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการเข้าถึงพื้นที่ประสบภัย ซึ่ง เป็นการประเมินเพื่อใช้ในการฟื้นฟูระยะยาวได้อีกด้วย เป็นการระบุมูลค่าความเสียหาย ทางกายภาพ โครงสร้างทางสังคม ประมวลผลการด้านการเงิน และวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการให้ความ ช่วยเหลือและความต่อเนื่อง ทั้งนี้ จำเป็นจะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาดำเนินการประเมินความเสียหาย และความต้องการในแต่ละด้าน

การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ จะต้องมีความเชื่อมโยงกับ การตอบสนองความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบตามหลักมาตรฐาน โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านต่างๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา สตรีมีครรภ์ และผู้พิการ เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

5.2.3 การรับบริจาค

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นต้อง จัดให้มีการรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สิน เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยให้ดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- 2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544
- 3) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. 2526
- 4) ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการรับบริจาคสิ่งของเหลือใช้ของศูนย์รับบริจาค เพื่อการสงเคราะห์ผู้เดือดร้อน พ.ศ. 2547

กรณีทีบุคคล หน่วยงานหรือองค์กรใด จัดตั้งศูนย์รับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย โดยทีบุคคล หน่วยงานหรือองค์กรนั้น ไม่ได้รับมอบภารกิจใดๆ จากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด อำเภอและท้องถิ่น ให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการขนย้ายและส่งมอบสิ่งของบริจาคเอง

วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเงินบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในพื้นที่เพื่อให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วทันต่อ เหตุการณ์ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค มีวิธีปฏิบัติสำหรับส่วนราชการหรือจังหวัดที่ได้รับเงิน บริจาค ดังนี้

1) กรณีส่วนราชการหรือจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ประสบสาธารณภัย ให้เปิดบัญชีเงินฝากธนาคาร ทีเป็นรัฐวิสาหกิจหรือธนาคารพาณิชย์ ประเภทออมทรัพย์เพื่อใช้ในการรับเงินและเก็บรักษาเงินบริจาค เมื่อมีการรับเงินแล้วให้ออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้บริจาค เว้นแต่การรับเงินบริจาคที่ผู้บริจาคไม่แจ้งชื่อสำหรับ กรณีมีความจำเป็นต้องมีเงินสดไว้เพื่อสำรองจ่าย ให้เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ว่าราชการจังหวัด ในการกำหนดวงเงินได้ การใช้จ่ายเงินบริจาดดังกล่าวให้นำไปใช้เฉพาะเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ในพื้นที่ตามความจำเป็น เหมาะสม และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค โดยทีเงินบริจาคไม่อยู่ภายใต้ บังคับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม วิธีปฏิบัติในการจัดซื้อ จัดจ้างจึงให้ถือปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการโดยอนุโลมเท่าทีสามารถดำเนินการได้ภายใต้สถานการณ์

การให้ความช่วยเหลือโดยเร่งด่วนวิธีปฏิบัติในการบัญชี ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการโดยอนุโลม และเมื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในพื้นที่เสร็จสิ้นแล้ว ให้นำเงินบริจาคที่เหลือ และดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารที่เกิดขึ้นส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินต่อไป

2) กรณีส่วนราชการหรือจังหวัดที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ประสบภัย ให้เปิดบัญชีฝากบัญชีฝากธนาคาร ที่เป็นรัฐวิสาหกิจหรือธนาคารพาณิชย์ ประเภทออมทรัพย์เพื่อใช้ในการรับเงินและเก็บรักษาเงินบริจาค เมื่อมีการรับเงินแล้วให้แก่ผู้บริจาค เว้นแต่ การรับเงินบริจาคที่ผู้บริจาคไม่แจ้งชื่อ เนื่องจากส่วนราชการหรือจังหวัดดังกล่าวมิได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ ให้นำเงินบริจาดดังกล่าวส่งให้ส่วนราชการหรือจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ประสบภัย หรือส่งให้กองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย สำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้นำไปใช้จ่ายในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาคต่อไป และวิธีปฏิบัติในการบัญชี ให้มีการบันทึกควบคุมการรับและนำส่งเงินในรูปแบบของทะเบียนและจัดทำรายงานสรุปเสนอหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีเพื่อทราบทุกวัน

5.2.4 การรายงานข้อมูล

การรายงานข้อมูลข่าวสารกรณีเกิดสาธารณภัย ให้ผู้รับผิดชอบจัดทำรายงาน พร้อมทั้งรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งด้านสถานการณ์สาธารณภัย ด้านการปฏิบัติการระงับบรรเทาสาธารณภัย ด้านการให้ความช่วยเหลือและด้านอื่นๆ ที่จำเป็น โดยให้คำนึงถึงความถูกต้อง ความชัดเจนและรวดเร็วตามแนวทางปฏิบัติดังนี้

- 1) ให้ผู้นำชุมชนสำรวจความเสียหายและความต้องการเบื้องต้น แล้วรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับพื้นที่ทราบ และรวบรวมความเสียหายและความต้องการเบื้องต้น
- 2) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับพื้นที่ รายงานสถานการณ์สาธารณภัยต่อกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามลำดับขั้นที่เหนือขึ้นไป
- 3) ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รายงานสถานการณ์สาธารณภัยต่อกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามลำดับขั้นที่เหนือขึ้นไป

5.3 การปฏิบัติกรณีสาธารณภัยรุนแรงเกินขีดความสามารถของจังหวัด

เมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด **แปรสภาพ** เป็น **ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (สบก.(ส่วนหน้า) จ.)** ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) โดยรับผิดชอบอำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติงาน และประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัด พร้อมทั้ง เป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการจัดการสาธารณภัยและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่างๆ ภายในจังหวัด ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

5.3.1 ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเข้าควบคุมสถานการณ์ รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนาจการ วินิจฉัย สั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัย พร้อมทั้งทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนาจการ ควบคุม กำกับ ดูแลและประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ

5.3.2 ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และผู้อำนวยการแต่ละระดับ

โดยศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก.(ส่วนหน้า)จ.) จะปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า)

บทที่ 6

การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

การฟื้นฟู เป็นการดำเนินการภายหลังจากที่ภาวะฉุกเฉินจากสาธารณภัยบรรเทาลง หรือได้ผ่านพ้นไปแล้ว เพื่อปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัย ให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตามความเหมาะสม โดยการนำปัจจัยต่างๆ ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้ามาช่วยในการฟื้นฟู ซึ่งหมายรวมถึง การซ่อมสร้าง (Reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) โดยมีหลักการสำคัญของการฟื้นฟู ได้แก่

- 1) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้การดำรงชีวิตกลับเข้าสู่ภาวะปกติ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว
- 2) ผู้ประสบภัยมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดการยอมรับและมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ที่จะดำเนินการ
- 3) การพิจารณาประเด็นความเสี่ยงจากสาธารณภัยในการดำเนินการฟื้นคืนสภาพ และการสร้างใหม่เสมอ โดยมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงเดิมที่มีอยู่และป้องกันความเสี่ยงใหม่ไม่ให้เกิดขึ้น
- 4) การดำเนินการซ่อมสร้างให้เร็วขึ้นเท่าที่สามารถทำได้เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดตามมา โดยเฉพาะทางด้านดำรงชีวิต (Building Back Faster)
- 5) การสร้างใหม่ให้มีความมั่นคงแข็งแรงกว่าเดิม (Building Back Stronger) เพื่อให้สามารถทนต่อสาธารณภัยในอนาคตได้ยาวนานขึ้น
- 6) การให้ความสำคัญกับการซ่อมสร้างแก่กลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยมากที่สุด (Building Back Inclusively)
- 7) การปรับวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นเคยให้เป็นสิ่งปกติใหม่ (New Normal) ในการรับมือสาธารณภัยรูปแบบใหม่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ทั้งนี้ หากพื้นที่ประสบภัยสามารถดำเนินการฟื้นฟูได้ตามแนวทางดังกล่าวแล้ว จะส่งผลต่อการใช้งบประมาณในการลงทุนด้านการฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าอย่างแท้จริง ดังนั้น ท้องถิ่น ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย ต้องมีความเข้มแข็งในการฟื้นฟูได้โดยเร็ว โดยไม่ต้องรอให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาจัดการฟื้นฟูทั้งระบบ และประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ

6.1 การฟื้นฟูกลับสู่สภาวะปกติ

6.1.1 การฟื้นฟูอาชีพของประชาชนที่ประสบสาธารณภัย

การให้ความช่วยเหลือทางการเงินที่จำเป็น การกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านการเงินการคลังที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประสบภัยสามารถกลับมาที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น เงินให้เปล่า เงินอุดหนุน เงินสมทบ เงินชดเชย การผ่อนผันด้านการเงินการพักชำระหนี้ การช่วยเหลือด้านการกู้ยืม หรือการลดหย่อนภาษี/ดอกเบี้ย การจัดตั้งกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยรวมถึงเงินทุนในด้านต่างๆ เช่น การฟื้นฟูอาชีพแก่ผู้ประสบภัย การฟื้นฟูภาคการเกษตร กองทุนเงินกู้ยืม เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อส่งเสริมการลงทุน ประกอบอาชีพ เงินแก้ไขปัญหาด้านสาธารณภัยฉุกเฉินในระยะสั้น เป็นต้น

การช่วยเหลือสินเชื่อเดิม และ/หรือสินเชื่อบุคคล ด้วยการประสานงานของราชการกับธนาคารพาณิชย์ในพื้นที่ โดยมีแนวทางการช่วยเหลือลูกหนี้ต่างๆ กัน และสามารถสรุปความช่วยเหลือได้ดังนี้

- 1) พักหนี้ ชำระเงินต้น หรือเงินต้นและดอกเบี้ยชั่วคราว
- 2) งดคิดดอกเบี้ยชั่วคราว
- 3) ปรับลดเงินงวด และ/หรือขยายระยะเวลาผ่อนชำระหนี้
- 4) กู้เงินเพิ่มเติมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

5) การเยียวยาให้กับเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบของ ธกส.

โดยให้สำนักงานคลังจังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนปฏิบัติการและกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง ร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงาน และภาคประชาสังคม

6.1.2 การฟื้นฟูที่อยู่อาศัยของประชาชนที่ประสบสาธารณภัย

เป็นการบูรณะที่อยู่อาศัย โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์สาธารณภัยให้กลับสู่สภาพที่สามารถใช้งานได้ดังเดิม ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และการใช้งาน หากการบูรณะโครงสร้างและสิ่งก่อสร้าง หรือการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ต้องฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิมอาจต้องใช้เวลาและงบประมาณ ในการฟื้นฟูควรกำหนดแผนงานไว้ในกรอบของการฟื้นฟูระยะยาวต่อไป และการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยในระยะเริ่มต้นให้ปฏิบัติ ดังนี้

1) ทำความสะอาดบ้านเรือน ชุมชน และสิ่งสาธารณประโยชน์ ในพื้นที่ประสบภัยและขนย้ายขยะมูลฝอย

2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดเหตุ ดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย ปรับสภาพภูมิทัศน์ และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะเป็นพิษ

3) กรณีที่เกินกว่าความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงสร้างพื้นฐานนั้นๆ ดำเนินการฟื้นฟู ซ่อมแซม และบูรณะโครงการที่ได้รับความเสียหาย ดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินและเส้นทางคมนาคม ดำเนินการโดยแขวงทางหลวงขอนแก่น แขวงทางหลวงชนบทขอนแก่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่

- ระบบไฟฟ้า ดำเนินการโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดขอนแก่น

- ระบบประปา ดำเนินการโดยการประปาส่วนภูมิภาค สาขาขอนแก่น

- ระบบโทรคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร ดำเนินการโดยบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) สาขาขอนแก่น

4) ให้อีโคโนซาคปรักหักพัง และซ่อมแซมสิ่งสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และอาคารบ้านเรือนของผู้ประสบภัย เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพต่อไป

5) ซ่อมแซมสถานที่ราชการ โรงเรียน สถานศึกษา วัด โบราณสถาน สถานที่ราชการ และสถานที่ท่องเที่ยวและสาธารณูปโภคต่างๆ ให้ใช้งานได้ดังเดิม

6) พื้นที่ประสบภัย เช่น การเก็บซากปรักหักพัง การตรวจสอบความแข็งแรงของอาคารการออกแบบวางผังเมือง การจัดหาแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค การจัดทำภูมิทัศน์

ดำเนินการโดยสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดขอนแก่น มณฑลทหารบกที่ 23 โครงการชลประทานขอนแก่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประชาชนจิตอาสา (จิตอาสาภัยพิบัติ) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

หากความเสียหายมีมากให้ขอรับการสนับสนุนจากมณฑลทหารบกที่ 23 ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต 6 ขอนแก่น หรือหน่วยงานอื่นในพื้นที่ใกล้เคียง เข้าไปสนับสนุนช่วยเหลือ

7) การจัดการขยะมูลฝอยและซากปรักหักพัง

- ขยะมูลฝอยมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทำให้เกิดการปนเปื้อนของพื้นดิน แหล่งน้ำ และอากาศ ทำให้บ้านเมืองไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนโดยทั่วไปการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยจึงควรปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขผลเสียที่จะเกิดขึ้น ดังนี้

- การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย โดยการเก็บขยะมูลฝอยมาเก็บใส่รวบรวมไว้ในจุดรองรับขยะ ก่อนที่จะส่งไปยังสถานที่กำจัดขยะ การรวบรวมขยะจากภายในบ้านเรือนจะต้องมีฝาปิดมิดชิดน้ำไม่สามารถซึมผ่านได้

- กำจัดขยะมูลฝอย โดยการนำไปหมักทำปุ๋ย เเผากลางแจ้ง เเผาในเตาเผาขยะ และฝังกลบอย่างถูกหลักวิชาการ โดยให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่นร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ

6.1.3 การฟื้นฟูสุขภาพของผู้ประสบภัย

ได้แก่ ด้านสมรรถภาพทางกายของผู้ประสบภัย (การตรวจรักษา ป้องกัน ควบคุมโรค และการฟื้นฟูความแข็งแรงทางร่างกาย) รวมถึงการฟื้นฟูด้านสภาพจิตใจและจิตสังคมของผู้ได้รับผลกระทบตลอดจนการกระตุ้นและช่วยเหลือให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็น โดยให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น โรงพยาบาลในเขตพื้นที่ประสบภัยเป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำแผนปฏิบัติการและกำหนดแนวทางการปฏิบัติ ร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงาน และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

1) สำรวจและจัดหาเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์การแพทย์ รวมทั้งเวชภัณฑ์ และจัดหาโลหิตสำรอง เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดตั้งโรงพยาบาลสนามกรณีฉุกเฉิน

2) รักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บและเจ็บป่วย จัดให้มีการอนามัยที่จำเป็น และสาธารณสุขการ รวบรวมรายชื่อผู้ป่วยและเสียชีวิตในสถานพยาบาลจากสาธารณภัย และแจ้งให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น ทราบ

3) จัดให้มีหน่วยแพทย์และสาธารณสุขเคลื่อนที่ เพื่อให้การรักษาผู้บาดเจ็บ และเจ็บป่วยแก่ผู้อพยพในเบื้องต้นก่อนส่งเข้ารับการรักษาในลำดับต่อไป

4) ระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน (Emergency Medical Service : EMS) หน่วยปฏิบัติการกู้ชีพ และทีมตอบสนองทางด้านการแพทย์ ได้แก่ ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉินระดับอำเภอ (Mini MERT) ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ ระดับตติยภูมิในภาวะฉุกเฉิน (MERT : Medical Emergency Response Team) ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT : Surveillance Rapid Response Team) ทีมปฏิบัติการด้านจิตเวช (MCATT : Mental Health Crisis Assessment and Treatment Team) ที่พร้อมออกปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดระบบเครือข่ายสาธารณสุขให้บริการและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั้งจังหวัด โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อม ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ทันทีเมื่อเกิดสาธารณภัย

5) เตรียมความพร้อมของระบบสื่อสาร เพื่อประสานงานและสั่งการภายในหน่วยงานสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ

6) จัดให้มีข้อมูลความเสียหายทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข รวมถึงการรายงานผลอย่างถูกต้องและรวดเร็ว

7) บุคลากรสาธารณสุขและอาสาสมัคร มีความรู้และทักษะพร้อมที่จะปฏิบัติงานเมื่อเกิดสาธารณภัย และป้องกันตนเองจากภัยที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน

8) ให้ความรู้แก่ประชาชนและชุมชนในด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การสุขาภิบาล และอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อประสบภัย

9) เฝ้าระวัง ควบคุม และติดตามโรคติดต่อ พร้อมทั้งจัดให้มีการรักษาพยาบาล การอนามัยการสุขาภิบาล และการป้องกันโรคแก่ผู้ประสบภัย

10) จัดทีมนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องออกเยี่ยมบ้านให้คำปรึกษา แนะนำบำบัดฟื้นฟูจิตใจ ผ่อนคลายความวิตกกังวล หรือจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยเหลือ ฟื้นฟูและพัฒนาให้ผู้ประสบภัยได้รับการดูแลจนเข้าสู่ภาวะปกติ

หน่วยงานหลัก ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น โรงพยาบาลขอนแก่น โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และโรงพยาบาลเอกชนทุกแห่ง

6.1.4 การช่วยเหลือ เยียวยา และสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

เมื่อสถานการณ์ภัยพิบัติคลี่คลายหรือสิ้นสุดลง ให้อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำรวจ ตรวจสอบ และจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยพิบัติและทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายตามหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงิน ทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2563 เพื่อให้ความช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวง การคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 3 เดือน นับแต่วันที่เกิดภัย เพื่อคลี่คลายและบรรเทาปัญหาเฉพาะหน้าให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และ พิการ ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบปัญหาทางสังคมกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

1) การช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

- แจ้งให้อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำรวจ ตรวจสอบข้อมูลผู้ประสบภัยและความเสียหาย เพื่อให้ความช่วยเหลือต่างๆ ตรงกับข้อเท็จจริง ตลอดจนส่งผู้ประสบภัยกลับภูมิลำเนา

- ให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ และองค์กรภาคเอกชนในการสงเคราะห์ ผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างมีระบบ รวดเร็ว ทันท่วงที และหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

- ให้อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐานเพื่อการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

- จัดให้มีการรักษาพยาบาลแก่ผู้ประสบภัยอย่างต่อเนื่องจนกว่า จะหายกลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติ รวมทั้งการจัดที่พักอาศัยชั่วคราว และระบบสุขภาพแก่ผู้ประสบภัยในกรณีที่ต้องอพยพจากพื้นที่ อันตราย

- ให้การสงเคราะห์แก่ครอบครัวของผู้ที่ประสบภัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวประสบภัยจนเสียชีวิตหรือไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ โดยการให้ทุนการศึกษาแก่บุตรของผู้ประสบภัยจนจบการศึกษาภาคบังคับและโดยการจัดหาอาชีพในแก่บุคคลในครอบครัว

- เลี้ยงดูผู้ประสบภัยที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในระยะแรก เช่น ดูแลเด็กกำพร้า นักเรียน นักศึกษา คนพิการ และผู้สูงอายุที่ประสบภัยพิบัติ

2) การป้องกัน ฝ้าระวัง และควบคุมโรคระบาดทั้งคนและสัตว์

3) ประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของประชาชนให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว

4) รายงานข่าวและประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสารต่อสาธารณชนได้รับทราบสถานการณ์เป็นระยะๆ

หน่วยงานหลัก ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น สำนักงานแรงงานจังหวัดขอนแก่น สำนักงานจัดหางานจังหวัดขอนแก่น

หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดขอนแก่น สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานขอนแก่น สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัดขอนแก่น และประชาชนจิตอาสา (จิตอาสาภัยพิบัติ)

6.2 การถอดบทเรียนการจัดการสาธารณภัยของจังหวัด

ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดขอนแก่น ได้ประชุมสรุปถอดบทเรียนกรณีอุทกภัยและเตรียมการรับมือภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ปี 2565/2566 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 สรุปผลการประชุมดังนี้

6.2.1 สรุปสถานการณ์อุทกภัย ปี 2565

- 1) พื้นที่ประสบภัย/การให้ความช่วยเหลือ จำนวน 23 อำเภอ 3 เทศบาล 17 ชุมชน 161 ตำบล 1,782 หมู่บ้าน
- 2) สถานการณ์อุทกภัย (สะสม) 23 อำเภอ, 3 เทศบาล, 17 ชุมชน, 161 ตำบล, 1,782 หมู่บ้าน, 27,460 ครัวเรือน, 73,219 คน
- 3) อำเภอที่ไม่ประสบอุทกภัย รวม 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอกะนวน เวียงเก่า และอำเภอลาดบัวหลวง

6.2.2 ผลกระทบจากเหตุอุทกภัย ปี 2565

- 1) พื้นที่น้ำท่วม 132,798 ไร่
- 2) มีผู้เสียชีวิต 11 ราย (อยู่ระหว่างการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ)
- 3) พื้นที่การเกษตร นาข้าว 253,020 ไร่, พืชไร่ 50,241 ไร่ และพืชสวน 230 ไร่
- 4) พื้นที่ประมง จำนวน 1,821 ราย, 1,284.50 ไร่, ประเมินการความเสียหาย 6,198,029 บาท
- 5) ปศุสัตว์ จำนวน 59,461 ตัว
- 6) สิ่งสาธารณะประโยชน์เสียหาย ฝายกั้นน้ำ 17 แห่ง, ถนน 254 สาย, คอสะพาน 5 แห่ง, พนังดิน 2 แห่ง, สถานที่ราชการ 5 แห่ง

6.2.3 การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี 2565

ที่ประชุมได้ประเมินแนวโน้มสถานการณ์อุทกภัยในหลายพื้นที่คลี่คลายและระดับน้ำในลำน้ำกลับเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว และมีข้อสั่งการให้อำเภอที่มีพื้นที่ประสบอุทกภัยเร่งดำเนินการสำรวจความเสียหายให้ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้านและพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยโดยเร่งด่วน และกำหนดกรอบระยะเวลาการพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยของคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินจังหวัดขอนแก่น) ก.ช.ภ.จ.ขก (.

ครั้งที่ 1 ภายในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2565

ครั้งที่ 2 ภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2565

ครั้งที่ 3 ภายในวันที่ 15 ธันวาคม 2565

การกำหนดมาตรการเตรียมการรับมืออุทกภัยจังหวัดขอนแก่นในระยะต่อไป โดยแบ่งเขตพื้นที่ดำเนินการเป็น 2 พื้นที่ ได้แก่

- 1) เขตพื้นที่เศรษฐกิจเมืองขอนแก่น และ
- 2) เขตพื้นที่เสี่ยงราบลุ่มต่ำตามลำน้ำสำคัญ ได้แก่ ลำน้ำเชิญ ลำน้ำพอง และลำน้ำชี โดยให้อำเภอที่ประสบปัญหาอุทกภัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบอุทกภัยได้วางแผนดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาอุทกภัยในพื้นที่เสี่ยง โดยกำหนดมาตรการเตรียมการรับมืออุทกภัยแบ่งวงรอบดำเนินการเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การดำเนินการลดความเสี่ยงจากอุทกภัย) การป้องกันและลดผลกระทบ/เตรียมความพร้อม (ช่วง 7 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 - 31 พฤษภาคม 2566

ระยะที่ 2 การโต้ตอบในสภาวะฉุกเฉิน) การเผชิญเหตุและการบรรเทาทุกข์ (ช่วง 5 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน - 31 ตุลาคม 2566 และ

ระยะที่ 3 การฟื้นฟูเยียวยา) การปรับปรุง/ทำความสะอาดพื้นที่ประสบภัยและการซ่อมแซมอาคาร สถานที่และสิ่งสาธารณประโยชน์ด้านต่างๆ (ช่วง 2 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน - 31 ธันวาคม 2566 ตามรายละเอียดสิ่งที่ส่งมาด้วย 1

6.2.4 การเตรียมการรับมือภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วง ปี 2565/2566

ที่ประชุมได้ประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วงจังหวัดขอนแก่น โดยคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์น้ำและปริมาณน้ำแหล่งน้ำต้นทุน เพื่อวางแผนการใช้น้ำทั้งแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดินด้านต่างๆ ให้ใช้ได้อย่างเพียงพอ เพื่อรองรับปริมาณ การใช้น้ำ ด้านอุปโภคบริโภค ด้านการเกษตรในพื้นที่เพาะปลูกในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน ด้านการรักษาระบบนิเวศน์ และด้านการอุตสาหกรรม ประกอบกับสำนักงานทรัพยากรแห่งชาติ ได้กำหนดช่วงเวลาวางแผนการจัดการทรัพยากรน้ำในช่วงฤดูแล้ง/ฝนทิ้งช่วง ปี ๒๕๖๕/๒๕๖๖ ตั้งแต่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ - ๓๐ เมษายน ๒๕๖๖ และกำหนดมาตรการ ๑๐ มาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี ๒๕๖๕/๒๕๖๖ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จังหวัด อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ได้แก่

มาตรการที่ 1 เร่งเก็บกักน้ำในแหล่งเก็บน้ำทุกประเภท โดยเร่งเก็บกักน้ำ/สูบน้ำส่วนเกินในช่วงปลายฤดูฝนไว้ใช้ในฤดูแล้ง และบริหารจัดการอ่างเก็บน้ำ/แหล่งน้ำตามเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำ (Rule Curve) หรือเติมศักยภาพเก็บกัก

มาตรการที่ 2 เฝ้าระวังและเตรียมแหล่งน้ำสำรอง พร้อมวางแผนเตรียมเครื่องจักรเครื่องมือในพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำ

มาตรการที่ 3 ปฏิบัติการเติมน้ำ ให้กับแหล่งน้ำ พื้นที่การเกษตรและพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำ

มาตรการที่ 4 กำหนดแผนจัดสรรน้ำและพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน

มาตรการที่ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำภาคการเกษตร

มาตรการที่ 6 เตรียมน้ำสำรองสำหรับพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง โดยการสนับสนุนจัดสรรน้ำเตรียมแปลงเพาะปลูกในรอบที่ 1 (นาปี)

มาตรการที่ 7 เฝ้าระวังคุณภาพน้ำ ในแม่น้ำสายหลัก แม่น้ำสายรองและเตรียมแผนปฏิบัติการรองรับกรณีเกิดปัญหาและแจ้งเตือนพื้นที่เสี่ยง

มาตรการที่ 8 เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการน้ำของชุมชนให้มีน้ำเพียงพอสำหรับอุปโภคบริโภคและการเกษตรตลอดฤดูแล้ง

มาตรการที่ 9 สร้างการรับรู้ประชาสัมพันธ์สถานการณ์และแผนบริหารจัดการน้ำ

มาตรการที่ 10 ติดตามและประเมินผลการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน รายงานผลการให้ความช่วยเหลือ ตามรายละเอียดสิ่งที่ส่งมาด้วย 2

ดังนั้น เพื่อให้การเตรียมการรับมืออุทกภัยในระยะต่อไป และการเตรียมความพร้อมรับมือภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง จังหวัดขอนแก่น ปี 2566 เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น จึงให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยง ดำเนินการ ดังนี้

1) การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี 2565/การเตรียมรับมืออุทกภัยจังหวัดขอนแก่น ในระยะต่อไป

1.1) ให้อำเภอแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ประสบภัยพิบัติ เร่งสำรวจความเสียหายและดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้าน และ

พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือโดยเร่งด่วน ตามระเบียบและหลักเกณฑ์การช่วยเหลือที่เกี่ยวข้อง และหากจำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนวงเงินอุดหนุนจากราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) และคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) พิจารณาให้ความช่วยเหลือตามลำดับ โดยจังหวัดขอนแก่น กำหนดกรอบระยะเวลาให้อำเภอพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยและส่งให้จังหวัดพิจารณาให้ความช่วยเหลือให้แล้วเสร็จ

ครั้งที่ 1 ภายในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2565

ครั้งที่ 2 ภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2565 และ

ครั้งที่ 3 ภายในวันที่ 15 ธันวาคม 2565 สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ด้านการเกษตร (พืช/ประมง/ปศุสัตว์) และด้านอื่นๆ ให้สนับสนุนการดำเนินการของอำเภอและรายงานความเสียหายให้จังหวัดทราบตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

1.2) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการสำรวจความเสียหาย อาคาร สถานที่และสิ่งสาธารณประโยชน์ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย และพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามแนวทางของส่วนราชการ ระเบียบและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

1.3) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยดำเนินการเตรียมการรับมืออุทกภัยในระยะต่อไปในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งในเขตพื้นที่เศรษฐกิจเมืองขอนแก่น และเขตพื้นที่เสี่ยงราบลุ่มต่ำติดลำน้ำเชิญ/ลำน้ำพอง/ลำน้ำชี โดยให้สำรวจพื้นที่เสี่ยง/จุดที่เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ กำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษ รวมทั้งจัดทำแผนงานดำเนินการ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 เป็นต้นไป ตามรายละเอียดแผนปฏิบัติการและกรอบระยะเวลาดำเนินการที่ส่งมาพร้อมนี้ ทั้งนี้ให้รายงานแผนงานและผลการดำเนินการให้จังหวัดทราบภายใน วันที่ 1 ธันวาคม 2565 เพื่อจะได้ติดตามและประเมินผลการเตรียมการรับมืออุทกภัย เป็นประจำทุกเดือนต่อไป

6.2.5 แนวทางการเตรียมการรับมือภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วง ปี 2565/2566

1) ให้อำเภอแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เร่งเก็บกักน้ำในแหล่งเก็บน้ำทุกประเภทในพื้นที่ โดยเร่งเก็บกักน้ำ/สูบน้ำส่วนเกินในช่วงปลายฤดูฝนไว้ใช้ในฤดูแล้ง ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 เป็นต้นไป โดยพิจารณาใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นลำดับแรกในการดำเนินการ หากท้องถิ่นไม่มีงบประมาณหรือมีงบประมาณไม่เพียงพอ ให้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณผ่านอำเภอและจังหวัดตามลำดับ

2) ให้อำเภอแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เฝ้าระวังและเตรียมแหล่งน้ำสำรอง พร้อมวางแผนเตรียมเครื่องจักรเครื่องมือ ในพื้นที่เฝ้าระวังเสี่ยงขาดแคลนน้ำ

3) ให้อำเภอตรวจสอบและยืนยันพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งในพื้นที่รับผิดชอบ รายงานให้จังหวัดทราบภายในวันที่ 15 พฤศจิกายน 2565

4) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาดำเนินการจัดทำแผนงานตามมาตรการรองรับฤดูแล้ง ปี 2565/2566 ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และรายงานให้จังหวัดทราบภายในวันที่ 1 ธันวาคม 2565 เพื่อจะได้ติดตามและประเมินผลการเตรียมการรับมือภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วง เป็นประจำทุกเดือนต่อไป

6.3 แนวทางการถอดบทเรียนการจัดการสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือภายในพื้นที่ประสบภัย โดยวิเคราะห์ผลกระทบจากความ

เสียหายที่เกิดขึ้น ความสามารถของผู้ประสบภัยในการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูล สุขภาวะ ที่พักพิง อุปกรณ์ยังชีพ เป็นต้น โดยมีแนวทางในการประเมินความเสียหายและความสูญเสีย ดังนี้

6.3.1 แจ้งให้อำเภอและท้องถิ่น ตรวจสอบความเสียหายระบบสาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ จนถึงระดับครัวเรือน รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลการสำรวจความเสียหาย เพื่อเป็นข้อมูลในการฟื้นฟู และกำหนดกรอบแนวทางในการสร้างคืนใหม่ได้อย่างเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ

6.3.2 แจ้งให้อำเภอและท้องถิ่นสำรวจประเมินความจำเป็นในการฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย ดังนี้

- 1) ข้อมูลพื้นฐานด้านชุมชน เช่น ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- 2) ข้อมูลด้านความเสียหายจากสาธารณภัย การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การช่วยเหลือจากภายนอก
- 3) ข้อมูลการวิเคราะห์ความสามารถในการเผชิญเหตุของชุมชน ความอ่อนแอ หรือความล่าแหลมต่อสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

6.3.3 ตรวจสอบและประเมินความจำเป็นในการฟื้นฟูภายหลังเหตุการณ์สาธารณภัย ดังนี้

- 1) ข้อมูลการฟื้นฟูผู้ประสบภัย โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน เช่น ด้านอาหาร การเงิน สิ่งของเครื่องใช้ ที่พักพิง สุขภาพ สุขากิจ และสิ่งแวดล้อมการประกอบอาชีพ และองค์ความรู้ (การช่วยเหลือยามฉุกเฉิน สุขากิจ ฯลฯ) โดยคำนึงถึงการฟื้นฟูกลุ่มเปราะบาง (กลุ่มเด็ก สตรีมีครรภ์ คนชรา ผู้ป่วย และผู้พิการ) ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยเป็นพิเศษ

- 2) ข้อมูลการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน เช่น ที่อยู่อาศัย การศึกษา การดูแลสุขภาพ สิ่งก่อสร้างต่างๆ เกษตรกรรม การชลประทาน การขนส่ง การสื่อสาร อุตสาหกรรม ระบบสุขากิจ เป็นต้น

6.3.4 กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดประสานกับอำเภอและท้องถิ่นให้ตรวจสอบรายละเอียดความเสียหาย การให้ความช่วยเหลือและความต้องการเบื้องต้นของผู้ประสบภัยโดยเร็ว

6.3.5 ประสานการปฏิบัติกับอำเภอ ให้ประสานการปฏิบัติกับคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) ให้เร่งสำรวจความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินโดยเร็ว เพื่อพิจารณาช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด และรายงานผลการสำรวจความเสียหาย จากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ต่อคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) เพื่อพิจารณาดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

6.3.6 ในกรณีที่ความเสียหายมีมูลค่ามากกว่าวงเงินที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจอนุมัติ ให้ส่งเรื่องให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิจารณาเสนอขออนุมัติวงเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากวงเงินงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นจากคณะรัฐมนตรี

6.3.7 รายงานสรุปการประเมินความเสียหายและความจำเป็นในเบื้องต้น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดผู้ว่าราชการกลาง ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและนายกรัฐมนตรีทราบ ตามลำดับ

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผน ปภ.องค์การบริหารส่วนจังหวัดไปสู่การปฏิบัติ

7.1 กลไกการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

กลไกหลักในการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. 2564 – 2570 ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย

7.1.1 ระดับจังหวัด คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด ตามมาตรา 15

7.1.2 ระดับอำเภอ คือ นายอำเภอเป็นผู้อำนวยการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมาย ตามมาตรา 19

7.1.3 ระดับท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น ตามมาตรา 20

7.2 แนวทางการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนจังหวัด

แนวทางการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. 2564 - 2570 โดยมีกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นกลไกสำคัญในการกำกับดูแลยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

7.2.1 การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ การสื่อสารและถ่ายทอดแผน โดยการจัดประชุมสร้างความเข้าใจการอบรม และซักซ้อมการปฏิบัติจากการจำลองฉากทัศน์ เป็นต้น และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกระดับ โดยสร้างความเป็นเจ้าของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (Sense of Belonging) เช่น การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับอำเภอและท้องถิ่น เพื่อผลักดันแผนงาน โครงการและกิจกรรม บรรลุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน การกำหนดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นขอบเขตการศึกษาในหลักสูตรนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7.2.2 การผลักดันให้มีงบประมาณเชิงบูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของทุกหน่วยงาน โดยการจัดประชุมหารือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางวิธีการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด รวมทั้งงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และการจัดสรรงบประมาณให้แก่ระดับพื้นที่

7.2.3 กำหนดให้อำเภอ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แผนปฏิบัติการ และแผนเผชิญเหตุให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องหมาย สัญญาณหรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย สำหรับใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและบรรลุไว้ในแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ให้มีความเชื่อมโยงกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

7.2.4 การกำหนดบทบาทหน่วยงานและภาคีเครือข่ายทุกระดับในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 รวมทั้งนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ โดยมีแนวทางดำเนินการของแต่ละภาคส่วน ดังนี้

หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
จังหวัด	<ol style="list-style-type: none"> (1) ชี้แจงนโยบายและแนวทางการดำเนินงานตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โดยอาจตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนติดตามและประเมินผลระดับจังหวัด ระดับอำเภอ (โดยประสานกับกลไกการติดตามและประเมินผลส่วนกลาง) เพื่อรับผิดชอบการดำเนินงาน และมีฐานข้อมูลเชื่อมโยงกับหน่วยงานกลางอย่างเป็นระบบ (2) การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดให้กำหนดประเด็นการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นทิศทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และสอดคล้องกับบริบทของอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) สร้างการรับรู้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ (4) วิเคราะห์ความเสี่ยงและนำข้อมูลประเมินผลความเสี่ยงให้เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด (5) ประชุมหารือเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับต่างๆ รวมถึงให้ความร่วมมือติดตามและประเมินผล (6) การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
อำเภอ	<ol style="list-style-type: none"> (1) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (2) การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	<ol style="list-style-type: none"> (1) จัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ/จังหวัด (2) การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ภาคเอกชนและภาคธุรกิจ	<p>มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นรูปธรรมซึ่งแต่ละองค์กรสามารถนำประเด็นที่เกี่ยวข้องไปดำเนินงานเอง หรือร่วมกับหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคธุรกิจ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง (Public Private People Partnership : PPPP) ที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Corporate Social Responsibility : CSR) ภายใต้หลักจริยธรรมและการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอันนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน</p>
สถาบันการศึกษา สถาบันวิชาการ ด้านการพัฒนา และหน่วยงานวิจัย	<p>ให้ความรู้แก่ภาคีเครือข่ายทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติ สนับสนุนเงินทุน ประสานความร่วมมือเครือข่ายการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งการผลิตผลงานวิจัยการพัฒนานวัตกรรมและสร้างองค์ความรู้</p>

หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
องค์กรระดับชุมชน	ร่วมขับเคลื่อนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งการประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่างๆ แก่ผู้ประสบสาธารณภัย
สื่อ	ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมขับเคลื่อน เผยขอนแก่น ข้อมูลข่าวสาร และดำเนินงานภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมถึงสะท้อนสถานการณ์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้านต่างๆ ที่ชัดเจนสู่ประชาชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ภาคประชาสังคม	ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับหน่วยงานทุกระดับเพื่อให้การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยมีประสิทธิภาพ ทั้งการเฝ้าระวังสถานการณ์ การประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือนภัย การปฏิบัติตามประกาศหรือคำแนะนำ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่างๆ แก่ผู้ประสบสาธารณภัย ทั้งก่อน ระหว่างและหลังการเกิดสาธารณภัย
จิตอาสาพระราชทาน (จิตอาสาภัยพิบัติ)	สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ ทั้งในภาวะปกติ ภาวะใกล้เกิดภัยพิบัติ ภาวะระหว่างเกิดภัยพิบัติ และภาวะหลังเกิดภัยพิบัติ

7.3 การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กำหนดให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการเป็นประจำทุกปี และการติดตามและประเมินผลการนำแผนการ-ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

7.3.1 รายงานการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายในจังหวัด

7.3.2 รายงานการฝึกอบรมของอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7.3.3 รายงานภาพรวมการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่บรรลุผลตามเป้าหมาย

7.3.4 รายงานปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น ต่อไป

7.4 การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2564 - 2570

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 44 กำหนดว่าในกรณีที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้กำหนดไว้ในแผนต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เปลี่ยนแปลงไปหรือแผนดังกล่าวได้ใช้ครบห้าปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผน ปรับปรุง หรือทบทวนแผนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยเร็ว

กรณีที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และได้มีการติดตาม ประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผน หรือมีการวิจัยและพัฒนา พบข้อบกพร่องหรือมีนวัตกรรม

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ทันสมัยและเหมาะสม ให้พิจารณาทบทวนปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดได้ตามความเหมาะสม

แผนที่จังหวัดขอนแก่น

